

Rapport

Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn

Laget for

**Barne-, ungdoms- og
familiedirektoratet**

Ipsos

Innhold

Forord	4
Sammendrag.....	5
1. Innledning	10
1.1 Bakgrunn og problemstillinger	10
1.2 Forprosjekt til kartleggingen	11
1.3 Leserveiledning	11
METODE, TEORI OG NØKKELTALL.....	13
2. Metode og beskrivelse av gjennomføring	13
2.1 Kvantitativ tillitsundersøkelse	13
2.2 Utvalg av personer med innvandrerbakgrunn og sammenligningsutvalget	14
2.3 Gjennomføring	16
2.4 Respons og frafall	17
2.5 Representativitet og tolkning av data.....	18
2.6 Analysemetoder	22
2.7 Kognitive intervjuer som pilotering.....	23
3. Tillit	25
3.1 Tillitsbegrepet og tillit blant personer med innvandrerbakgrunn	25
3.2 Teoretisk rammeverk.....	26
3.3 Kategorier om holdninger til barnevernet.....	27
4. Kontakt med barnevernet blant barn og unge med innvandrerbakgrunn.....	28
ANALYSER	30
5. Integrasjon, kjennskap til og erfaringer med barnevernet	30
5.1 Sosial og kulturell integrasjon.....	30
Oppsummering.....	34
5.2 Kjennskap til, kunnskaper om og erfaringer med barnevernet	34
Oppsummering.....	48
6. Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn	48
6.1 Oppfatninger av og tillit til barnevernet	48
Tillit til barnevernet og andre samfunnsinstitusjoner	49
Holdninger til barnevernet	54
Tillit til barnevernets arbeidsmåter	57
Diskriminering	59
Oppsummering.....	60
6.2 Mulige årsaker til variasjon i tillit til barnevernet.....	61

Oppsummering.....	67
7. Tiltak som kan fremme tillit og positive holdninger til barnevernet	68
7.1 Respondentenes vurderinger av ulike tiltak	68
7.2 Mulige tiltak	72
8. Behov for videre forskning	74
Referanseliste	76
Vedlegg 1. Tabeller	78
Vedlegg 2. Presiseringer rundt regresjonsanalysen.....	86
Vedlegg 3. Spørreskjema	88
Spørreskjema til innvandrerutvalget.....	88
Spørreskjema til sammenligningsutvalget	98
Vedlegg 4. Intervjuguide ved pilotering	104

Forord

Ipsos har på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) gjennomført en kartlegging av tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn.

Undersøkelsen er utført av Lene Rathe, Linn Sørensen Holst, Jørgen Holbæk-Hanssen og Sara Thorvik Andersson. Kristin Rogge Pran har vært kvalitetssikrer. Stipendiat Marte Knag Fylkesnes har bidratt med verdifulle innspill underveis i kartleggingen, både ved utkast til spørreskjema, gjennom diskusjoner og rapport. Ipsos er ansvarlig for analyser og tolkninger i rapporten.

Kontaktpersoner hos Bufdir har vært Simen Ramberg og Sissel Marie Neumayer. Vi ønsker å benytte anledningen til å takke Bufdir for godt samarbeid og et interessant oppdrag. Vi vil også takke alle som har bidratt som respondenter og intervjuobjekter i kartleggingen.

Oslo, november 2017

Ipsos

Sammendrag

Alle barn i Norge skal ha tilgang til like gode tjenester fra barnevernet. For å kunne gi barn gode tilbud må barnevernmyndighetene ha tilstrekkelig tillit. Å bygge tillit til barnevernet i befolkningen er en viktig del av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets (Bufdir) rolle.

Det er krevende å fremme tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Både forskning, informasjon fra innvanderorganisasjoner og oppslag i mediene viser at mange familier med innvandrerbakgrunn uttrykker mistillit til barnevernet. I lys av dette har Bufdir behov for bedre kunnskap om tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn og hva som kan gjøres for å øke tilliten. Kunnskap fra kartleggingen vil kunne peke på tiltak som kan bedre tilliten og føre til bedre barnevernstjenester.

Ipsos har gjennomført en kvantitativ undersøkelse i et tilfeldig trukket utvalg av personer med landbakgrunn fra Polen, Bosnia-Hercegovina, Pakistan, Irak, Somalia og Vietnam (innvandrerutvalg) i tillegg til et tilfeldig trukket utvalg av befolkningen (sammenligningsutvalg). Vi sammenligner tilbakemeldinger fra personer med innvandrerbakgrunn med tilbakemeldinger fra totalbefolkningen (sammenligningsutvalget).

Det har vært et mål for undersøkelsen å ha et innvandrerutvalg som representerer variasjon i variabler som landbakgrunn, botid, innvandringsgrunn, andel av totalbefolkningen i Norge, om man er utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre og kontakt med barnevernet. Innvandrerutvalget representerer et godt tverrsnitt med tanke på variasjon i disse variablene. Vi vurderer at innvandrerutvalget gir et godt grunnlag for å besvare undersøkelsens problemstillinger.

Oppfatninger av og tillit til barnevernet

Sammenlignet med de andre institusjonene, som politiet, helsevesenet og skolen/barnehagene, er det en høyere andel som svarer «vet ikke» på spørsmål om tillit til barnevernet. Dette tyder på at kjennskapen til barnevernet er lavere enn kjennskapen til de andre institusjonene. Kjennskap er en forutsetning for at respondentene skal kunne ta stilling til spørsmål om barnevernet og de andre institusjonene. Dette er en viktig årsak til at andelen som har *tillit barnevernet* er lavere enn for andre institusjoner. I innvandrerutvalget har barnevernet den minste andelen som har stor tillit og den største andelen som ikke har noen tillit av alle institusjonene som er målt. Andelen som har stor tillit til barnevernet er 41 % i innvandrerutvalget og 55 % i sammenligningsutvalget.

Tilliten til og holdningene til barnevernet varierer med landbakgrunn. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina har den høyeste tilliten og de mest positive holdningene til barnevernet, mens personer med pakistansk og polsk bakgrunn har lavere tillit og dårligere inntrykk av barnevernet. Personer som har hatt indirekte kontakt med barnevernet, altså at slekt, venner eller andre i lokalmiljøet har vært i kontakt med barnevernet, har merkbart lavere tillit og dårligere inntrykk av barnevernet enn de som ikke har hatt slik indirekte kontakt. De som kjenner godt til barnevernet har høyere tillit og bedre inntrykk av barnevernet enn de som i mindre grad kjenner til barnevernet. Vi finner i tillegg at de som har fått informasjon om barnevernet gjennom sosiale nettverk har lavere tillit til barnevernet, mens de som har fått informasjon fra myndighetene (barnevernet selv eller andre myndigheter) har høyere tillit.

På spørsmål om *holdninger til barnevernet* knyttet til barnevernets kompetanse, medmenneskelighet, integritet og forutsigbarhet finner vi delte meninger både i innvandrerutvalget og i sammenligningsutvalget. Store andeler svarer «vet ikke» på mange spørsmål, noe som vitner om manglende kjennskap til mye av barnevernets arbeid. Personer i innvandrerutvalget har gjennomgående dårligere inntrykk av barnevernet enn personer i sammenligningsutvalget. Det er urovekkende at nær 3 av 10 i innvandrerutvalget ikke ville

kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet/barna deres. Tilsvarende andel i sammenligningsutvalget er om lag 2 av 10.

Også ved spørsmål om tillit til ulike deler av barnevernets *arbeidsmåter* er det delte meninger i begge utvalg. Vi legger samtidig merke til at majoriteten i begge utvalgene har tillit til at barnevernet følger de lover og regler som gjelder for arbeidet.

Mulige årsaker til variasjon i tillit til barnevernet

I analysen av mulige årsaker til variasjon i tillit til barnevernet blant personer med innvanderbakgrunn har vi valgt ut tre grupper variabler som kan tenkes å ha sammenheng med tilliten: *Sosiodemografiske variabler* (kjønn, alder, født/ikke født i Norge, geografi og utdanningsnivå), *integrasjonsvariabler* (deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner, norsk språk og tilhørighet til det norske samfunnet) og variabler som måler *forholdet til barnevernet* (kjennskap, informasjonskilder og direkte og indirekte kontakt med barnevernet).

Overordnet sett har variabelgruppen som omfatter forholdet til barnevernet sterkest forklaringskraft for variasjonen i tillit. Dette kan sies å være områder som barnevernet selv i størst grad kan gjøre noe med. Sosiodemografiske variabler, derimot, har relativt liten betydning. Mer spesifikt viser regresjonsanalysene at variabelen som har sterkest negativ effekt på tilliten – altså at den henger sammen med lavere tillit til barnevernet – er det vi har kalt indirekte kontakt med barnevernet. Det er en gjennomgående tendens i rapporten at slekt, venner og andre i lokalmiljøet sin kontakt med barnevernet ofte bidrar til å skape negative holdninger til barnevernet.

Dette resultatet underbygges av at informasjon om barnevernet via sosiale nettverk som familie, venner, naboer, kollegaer og innvanderorganisasjoner også henger sammen med lavere tillit til barnevernet. Egen kontakt med barnevernet, enten ved at man selv har søkt hjelp eller at man har blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn, har også en negativ effekt på tilliten, men i klart mindre grad enn den indirekte formen for kontakt omtalt over.

Graden av norsk tilhørighet, målt gjennom spørsmål om identifikasjon med norsk kultur og stolthet over å være norsk, har en klart positiv effekt på tilliten. Høy grad av norsk tilhørighet samvarierer med andre ord med høyere tillit til barnevernet. Økt kjennskap til barnevernet henger også sammen med høyere tillit, men i noe mindre grad enn norsk tilhørighet.

Her er det relevant at det å ha fått informasjon om barnevernet fra myndighetene, enten fra barnevernet selv eller fra andre myndigheter som helsestasjon, barnehage, skole, introduksjonsprogrammet eller NAV, er en betydningsfull faktor. Vi finner at informasjon fra myndighetene har stor betydning når det gjelder graden av kjennskap til barnevernet, som igjen altså bidrar til høyere tillit.

Selv om det har vært oppmerksomhet rundt barnevernet i nasjonale og internasjonale medier, ofte med en negativ vinkling, finner vi ingen sammenheng mellom tillit til barnevernet og eksponering for stoff om barnevernet gjennom internett, sosiale medier, aviser, TV eller radio.

Til tross for at økt grad av tilhørighet til det norske samfunnet henger sammen med høyere tillit til barnevernet, er helheten sammensatt: Det er ikke slik at norskfødte og personer med lang botid i Norge har høyere tillit til barnevernet. Tvert imot finner vi at det å være født i Norge, ha lengre botid i Norge og beherske norsk språk godt henger sammen med lavere tillit til barnevernet. Vi finner også at høyt utdanningsnivå har en svak, negativ effekt på tilliten til barnevernet.

Kvinner har noe høyere tillit til barnevernet enn menn. Deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner ser ut til å ha en viss betydning for tilliten i positiv forstand. Alder og geografi (om man bor i storby eller ikke) har ikke sammenheng med tilliten til barnevernet, i tillegg til informasjon om barnevernet gjennom mediene, som nevnt over.

Integrasjon, kjennskap til og erfaringer med barnevernet

Sosial og kulturell tilpasning til majoritetssamfunnet og opprinnelseskulturen kan være viktig for selvfølelse, livskvalitet og psykososial tilpasning. Vi har undersøkt sosial og kulturell integrasjon gjennom spørsmål om deltakelse i samfunnet, språklig kompetanse og tilhørighet. I innvandrerutvalget *deltar* nær 7 av 10 i aktiviteter gjennom organisasjoner eller institusjoner knyttet til egen landbakgrunn, og nesten 8 av 10 deltar i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner. Samtidig deltar de færreste hyppig i slike aktiviteter. Både deltakelsen i seg selv og deltakelsesfrekvensen når det kommer til aktiviteter gjennom organisasjoner er større i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget.

I innvandrerutvalget synes 8 av 10 at det er *lett å snakke norsk*, og 9 av 10 mener at det er lett å snakke på eget morsmål (når det ikke er norsk). Majoriteten i innvandrerutvalget opplever *tilhørighet* til Norge og til ens egen landbakgrunn. Vi kan si at mange har «en fot i hvert land» når det gjelder tilhørighet og identitetsfølelse.

Det er *varierende grad av kjennskap* til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber både i innvandrerutvalget og i sammenligningsutvalget. Nær halvparten av innvandrerutvalget (48 %) har liten eller ingen kjennskap til barnevernet, mens 43 % har meget eller ganske god kjennskap. Somaliere og irakere har den beste kjennskapen og polakkene den dårligste. I sammenligningsutvalget har enda flere liten eller ingen kjennskap (55 %). At kjennskapen til barnevernet varierer kan tenkes å virke inn på holdninger og tillit til barnevernet, da kjennskap og kunnskap er grunnleggende forutsetninger for tillit, se omdømmepyramiden i kapittel 3.2. Dette får også støtte fra funn i analysene, som viser at økt kjennskap til barnevernet bidrar til høyere tillit til barnevernet.

I begge utvalg er det få som har *egen erfaring* (direkte kontakt) med barnevernet. Noen flere har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn i innvandrerutvalget (11 %) enn i sammenligningsutvalget (6 %). Langt flere, både i innvandrerutvalget og i sammenligningsutvalget, har *indirekte erfaring* (indirekte kontakt) med barnevernet ved at slekt og venner har vært i kontakt med barnevernet (henholdsvis 33 % og 26 %), og enda flere gjennom historier de har hørt om familier i lokalmiljøets kontakt med barnevernet (henholdsvis 44 % og 39 %). Dette tyder på at holdninger og tillit til barnevernet for mange vil være affektbasert. Affektbasert tillit tar utgangspunkt i informasjon og inntrykk man har fått formidlet fra slekt, venner og kjente, altså indirekte kontakt. Dette i motsetning til fornuftsbasert tillit hvor direkte kontakt og egne erfaringer basert på kunnskaper om barnevernets arbeidsmåter og ansvar utgjør fundamentet.

Flertallet i begge utvalgene ville tatt kontakt med barnevernet om de var bekymret for et barn, men andelen som ville tatt kontakt er langt større i sammenligningsutvalget (72 %) enn i innvandrerutvalget (54 %). I innvandrerutvalget er det flere som ikke ville tatt kontakt (17 %) enn i sammenligningsutvalget (4 %). Det er også mange som er usikre på om de ville tatt kontakt. I alle landgrupper er det flere som ville tatt kontakt enn ikke, men andelene varierer. I begge utvalgene er det delte meninger om hvorvidt man ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn om det var nødvendig. I innvandrerutvalget er det flere som sier at det er meget eller ganske sannsynlig at de ville gjøre dette (44 %) enn de som sier det er lite eller ikke sannsynlig (33 %), men mange er usikre. Fordelingen i sammenligningsutvalget er omtrent lik. Vi finner forskjeller mellom landgrupper i innvandrerutvalget: Bosniere og somaliere oppgir størst sannsynlighet for å ville søke hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn ved behov, og langt flere i disse gruppene sier det er sannsynlig at de ville søkt

hjelp enn de som sier det er lite eller ikke sannsynlig. Blant polakker og pakistanere er det større andeler som mener dette er lite eller ikke sannsynlig.

Tiltak som kan fremme tillit og positive holdninger til barnevernet

På bakgrunn av funn fra undersøkelsen har vi formulert tiltak som kan øke tilliten til barnevernet:

- Informasjonsarbeid gjennom flere kanaler

Våre funn understreker behovet for ytterligere informasjonsarbeid fra myndighetene rettet mot personer med innvandrerbakgrunn. Kjennskap til barnevernet er et premiss for at familier og barn med hjelpebehov skal kunne ta kontakt, men nesten halvparten i innvandrerrutvalget kjenner lite godt eller ikke i det hele tatt til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber. Kjennskap til barnevernet står sentralt for tilliten til barnevernet i positiv forstand, og informasjon fra myndighetene er den mest avgjørende faktoren for kjennskap til barnevernet.

Vi anbefaler at det utvikles mer brukervennlig informasjon fra myndighetene for økt kunnskap om barnevernet. Konkret foreslår vi at Bufdirs hjemmesider videreutvikles med informasjon om det norske barnevernet på ulike språk. Oppsettet bør være innbydende og lett å navigere i, og inkludere eksempler fra virkelige situasjoner. Informasjonen bør formidles skriftlig, billedlig og med lydfiler for å nå flest mulig.

Vi ser i tillegg behov for flere ansikter bak barnevernet og flere møter mellom personer med innvandrerbakgrunn og barnevernet. For eksempel kan det initieres kampanjer på lokalt nivå hvor personer fra barnevernmyndighetene informerer om barnevernet gjennom faktisk tilstedeværelse på ulike arenaer der personer med innvandrerbakgrunn oppholder seg. Dette kan også gjøres ved at det formidles suksesshistorier fra barnevernet hvor samarbeid, trygghet i relasjonen og forståelse for ulike situasjoner står sentralt.

- Utviklingsprogram for økt kulturkompetanse og -forståelse i barnevernet

For at barnevernet skal kunne hjelpe barn og familier som trenger det, må foreldre våge å fortelle om sine problemer og oppleve at de blir møtt med kompetanse. Det er flere i innvandrerrutvalget som er uenig enn enig i at barnevernet kjenner til verdiene til personer med ens landbakgrunn, og hvordan barna blir oppdratt. Nær 3 av 10 i innvandrerrutvalget mener at barnevernet har iverksatt tiltak i familier med egen landbakgrunn på feil grunnlag fordi de mangler kunnskap om landbakgrunnen.

Vi vurderer at barnevernsansatte kan ha behov for økt kompetanse på dette området. Dette kan eksempelvis ta form som utviklingsprogram for barnevernsansatte med vektlegging av at personer med ulik landbakgrunn har med seg både sin egen hjemlandskultur og erfaringer fra det norske samfunnet i møte med barnevernet. Tiltaket ses i sammenheng med neste tiltak om større mangfold i landbakgrunner blant barnevernsansatte.

- Større mangfold i landbakgrunner blant barnevernsansatte

Over 6 av 10 i innvandrerrutvalget mener at det er viktig at barnevernet har ansatte med samme landbakgrunn som en selv, og at de benytter rådgivere med samme landbakgrunn som en selv i vanskelige saker. Nesten 7 av 10 mener at det er viktig at barnet får ivareta sin kultur når barnevernet bestemmer tiltak. Større mangfold i landbakgrunner blant barnevernsansatte kan bidra til at man opplever at dette perspektivet i større grad vil bli ivaretatt.

Vi anbefaler økt vektlegging av slikt mangfold. Dette vil være hensiktsmessig både i arbeidet med enkeltsaker, og for at personalsituasjonen i barnevernet i større grad kan representere «bredden av» befolkningen når det gjelder landbakgrunn.

Behov for videre forskning og kunnskapsinnhenting

Med bakgrunn i funn fra kartleggingen løfter vi frem behov for videre forskning og kunnskapsinnhenting:

- Gjentakelse av undersøkelsen

Denne undersøkelsen utgjør en punktmåling av holdninger, tillit, grad av tillit og variasjon i tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Vi vil trekke frem nytteverdien av å gjenta undersøkelsen på et senere tidspunkt for å kartlegge eventuelle endringer i tillit.

- Videre arbeid med data fra kartleggingen i kunnskaps- og forskningsmiljøer

Det er samlet inn et unikt datasett i undersøkelsen. Vi vil oppfordre til at kunnskaps- og forskningsmiljøer får tilgang til data for videre analyse- og forskningsarbeid.

- Økt kunnskap om ulike gruppers foretrukne kanaler for å tilegne seg kunnskap om barnevernet

Kjennskap til barnevernet har en positiv effekt på tilliten, og informasjon fra myndighetene er den mest avgjørende faktoren for kjennskap til barnevernet. Vi foreslår at det hentes inn kunnskap som gjør det mulig å gå i dybden på ulike gruppers foretrukne kanal(er) for å tilegne seg kunnskap om barnevernet. Med slik innsikt kan myndighetene nå ut til forskjellige grupper med ulike kjennetegn via kanaler eller arenaer målgruppene fortrinnsvis innhenter informasjon gjennom.

- Kartlegging av frykt for barnevernet

Vi vurderer det som bekymringsfullt at nær 3 av 10 i innvandrerutvalget og om lag 2 av 10 i sammenligningsutvalget ikke ville kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet/barna deres. Frykt for barnevernet kan føre til at barn og familier med hjelpebehov unngår å søke hjelp. Vi anser frykt som en helt sentral faktor ved tillit til barnevernet, og ser behov for ytterligere vektlegging av denne tematikken gjennom kunnskapsinnhenting og forskning.

Om undersøkelsen

Folkehelseinstituttet (FHI) har gjennomført et forprosjekt til denne studien.¹ Metodiske veivalg i undersøkelsen bygger i stor grad på anbefalinger fra forprosjektet. Også spørreskjemaet har utgangspunkt i FHIs skjema med spørsmål/indikatorer på tillit og holdninger til barnevernet.

Kartleggingen er sendt ut postalt på norsk, i tillegg til språket tilknyttet til den enkeltes landbakgrunn. Det har vært mulig å svare pr. post eller på nett. I forkant av datainnsamlingen ble følgebrevet og spørreskjemaet pilotert i målgruppen gjennom kognitive intervjuer.

Det ble satt opp like kvoter pr. landgruppe for å sikre tilstrekkelig antall svar til å kunne studere variasjon mellom landgruppene. Det er innhentet 977 svar i innvandrerutvalget, i tillegg til 618 svar fra sammenligningsutvalget. Totalt gir dette 1595 besvarelser. Kartleggingen er gjennomført med personer med bakgrunn fra et avgrenset antall land som målgruppe. Resultatene fra kartleggingen gjelder derfor i første rekke for denne

¹ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

populasjonen, og ikke nødvendigvis for hele befolkningen av personer med innvandrerbakgrunn i Norge.

På generelt grunnlag er det viktig å være forsiktig med å trekke slutninger for undergrupper med få svar. I våre kommentarer har vi derfor lagt vekt på statistisk signifikante forskjeller som reflekterer tydelige utslag og/eller klare mønstre.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og problemstillinger

Barnevernet skal gi likeverdige tjenester til alle barn. For å kunne gi barn gode tilbud må barnevernmyndighetene ha tillit og legitimitet i befolkningen. Å bygge opp tillit til barnevernet i befolkningen er en sentral del av Bufdirs mandat. Det er utfordrende å fremme tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn, og i mange innvandtermiljøer er det en utbredt mistillit til barnevernet.² En god del personer fra ulike minoritetsmiljøer stoler ikke på at barnevernets vurderinger og handlemåter er til barnets og familiens beste.³ Barnevernet kan oppleves som uforutsigbart og som til dels lite åpent for andre tenkemåter.

Både forskning⁴, nasjonale⁵ og internasjonale⁶ medier har tydeliggjort utfordringer i møtet mellom barnevernet og familier med innvandrerbakgrunn. Det har også vært gjennomført demonstrasjoner mot barnevernet med deltakelse fra innvandtermiljøer.⁷ Representanter fra etniske minoritetsmiljøer forteller at mange foreldre opplever ikke å bli møtt med forståelse for verdiforskjeller i oppdragelse, og at det hersker en utbredt mistillit til at barnevernet kan bistå dem i deres utfordringer.⁸ Konsekvensene av lav tillit kan være at foreldre, til tross for hjelpebehov, unngår å søke hjelp. Det kan resultere i at barn og familier ikke får den hjelpen de har behov for, eller at hjelpen kommer når problemene har vokst seg store.

Kartleggingen er en oppfølging av Meld. St. 6 (2012-2013) En helhetlig integreringspolitikk - mangfold og fellesskap og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets (BLD) tildelingsbrev til Bufdir for 2014.

For økt kunnskapsgrunnlag om holdninger og tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn, kartlegger og diskuterer vi:

- *integrasjon og kjennskap til og erfaringer med barnevernet*
Vi undersøker sosial og kulturell integrasjon gjennom spørsmål om deltakelse i samfunnet, språklig kompetanse og tilhørighet. Dette er faktorer som kan ha betydning for holdninger og tillit til barnevernet. Videre beskriver vi kjennskap til, kunnskaper om og erfaring med barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Dette er viktig i seg selv for å avdekke hvor godt innvandrerbefolkningen kjenner til barnevernet, hvordan de har fått kunnskap om barnevernet og hvordan de vurderer barnevernets arbeidsmåter i enkeltsaker de har

² Meld. St. 30 (2015–2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk

³ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017), *Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevern 2016-2021*.

⁴ Paulsen, V., Thorshaug, K. og Berg, B. (2014), *Møter mellom innvandrere og barnevernet. Kunnskapsstatus*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

⁵ Eksempel fra hjemmesidene til NRK [<https://www.nrk.no/sognogfjordane/naustdals-foreldra-flyttar-fra-barnevernet-1.13085865>] (11.04.2017)

⁶ Eksempel fra hjemmesidene til Business Insider [<http://www.businessinsider.com/ap-norway-accused-of-unfairly-taking-away-immigrant-children-2015-8?r=US&IR=T&IR=T>] (11.04.2017)

⁷ Eksempel fra hjemmesidene til VG [<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/flere-hundre-demonstrerte-mot-norsk-barnevern-i-oslo/a/23660593/>] (11.04.2017)

⁸ Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. og Nygren, L. (2015), «Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger.» Tidsskriftet Norges barnevern 02/2015. Oslo: Universitetsforlaget.

kjennskap til via egen eller andres erfaring. Dette er også faktorer som er viktige å undersøke fordi de kan ha betydning for holdninger og tillit til barnevernet.

- *tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn*
Vi kartlegger oppfatninger av og tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Vi undersøker om denne tilliten skiller seg fra tilliten til andre samfunnsinstitusjoner. Videre ser vi på holdninger til barnevernet og tillit til ulike deler av barnevernets arbeidsmåter samt opplevd diskriminering. Vi bygger videre på dette, og peker på sentrale sammenhenger som kan bidra til å forklare variasjon i tillit til barnevernet.
- *tiltak som kan øke tilliten til barnevernet*
Basert på innsikt fra kartleggingen løfter vi frem konkrete tiltak som kan øke tilliten til barnevernet.
- *behov for videre forskning og kunnskapsinnhenting for å øke tilliten blant personer med innvandrerbakgrunn*
I lys av funn i prosjektet diskuterer vi behov for ytterligere forskning og kunnskapsinnhenting for å øke tilliten til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn.

1.2 Forprosjekt til kartleggingen

Folkehelseinstituttet (FHI) gjennomførte et forprosjekt til kartleggingen av tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn i 2015.⁹ Formålet var å utvikle et sett indikatorer/spørsmål på tillit og foreslå ulike metoder for å gjennomføre en kartlegging i innvandrerbefolkningen.

FHI utarbeidet utkast til spørreskjema/indikatorer på tillit og holdninger til barnevernet. Disse indikatorene ble testet, og hadde tilfredsstillende psykometriske egenskaper i form av underliggende faktorstruktur, indre konsistens, sensitivitet for variasjoner mellom grupper og ytre validitet.

FHI anbefaler gjennomføring av en kvantitativ undersøkelse med et representativt utvalg fra innvandrerbefolkningen fra et visst antall nasjonalgrupper og et sammenligningsutvalg. De valgte nasjonalgruppene skal representere variasjon i innvandringsbakgrunn, tidspunkt for innvandring, botid mv. Gjennomføringsmetode kan være telefonintervju, ansikt-til-ansikt intervju, postalt eller elektronisk spørreskjema. Undersøkelsene bør gjennomføres slik at det ikke er mulig å knytte den innsamlede informasjonen til deltakernes identitet. FHI anbefaler også ekstrarekrutteringer i gruppene som har, eller har hatt, kontakt med barnevernet.

Ved gjennomføring av kartleggingen har Ipsos i stor grad benyttet FHIs anbefalinger, men med enkelte justeringer og tilpasninger til en operativ, nasjonal datainnsamling. Ettersom kartleggingen er en tillitsmåling, har vi ikke foretatt ekstrarekrutteringer av grupper i kontakt med barnevernet.

1.3 Leserveiledning

I *kapittel 2* gjør vi rede for valg av metode, gjennomføring av datainnsamlingen samt frafallsanalyse, vurdering av representativitet og tolkning av datamaterialet. Kapitlet

⁹ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

inneholder også en orientering om kognitive intervjuer som pilotering i kartleggingen samt analysemetoder som ligger til grunn for rapporteringen.

I *kapittel 3* diskuterer vi tillitsbegrepet og tillit blant personer med innvandrerbakgrunn. Her ser vi nærmere på kartleggingens teoretiske rammeverk.

I *kapittel 4* oppsummerer vi kort nøkkeltall om barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet før vi i *kapittel 5* presenterer funn fra kartleggingen om integrasjon og kjennskap til og erfaringer med barnevernet.

I *kapittel 6* viser vi hvordan tilliten til barnevernet varierer mellom ulike undergrupper i utvalgene, inkludert landbakgrunn. Deretter bygger vi videre på funnene og presenterer en analyse og diskusjon av mulige årsaker til variasjon i tilliten, der sosiodemografiske variabler, integrasjonsrelaterte variabler og variabler som dreier seg om forholdet til og kontakt med barnevernet, står sentralt.

Med bakgrunn i funn fra kartleggingen peker vi i *kapittel 7* på tiltak som kan øke tilliten til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Her inngår også respondentenes egne vurderinger av ulike tiltak.

I *kapittel 8* diskuterer vi behov for ytterligere forskning og kunnskapsinnhenting for å øke tilliten til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn.

Vi viser til vedlegg 1 for en oversikt over supplerende tabeller, inkludert analysevariabler i kartleggingen. I vedlegg 2 finnes presiseringer rundt regresjonsanalysen som er omtalt i kapittel 6. Spørreskjema og intervjuguide følger i henholdsvis vedlegg 3 og 4.

METODE, TEORI OG NØKKELTALL

2. Metode og beskrivelse av gjennomføring

Valg av metode og gjennomføring av datainnsamlingen er viktig for kvaliteten på dataene som samles inn. Dette er særlig viktig når undersøkelsen omhandler temaer som kan oppleves som sensitive. Gjennomføring av datainnsamling blant innvandrergrupper krever ekstra tilrettelegging, blant annet for å motvirke språklige og kulturelle barrierer. I det følgende gjør vi rede for metodevalg, utvalg og gjennomføring av datainnsamling. Vi gjør også en vurdering av frafall og dataenes representativitet, som et grunnlag for tolkning av dataene videre i rapporten. I denne delen vil vi også beskrive analysemetoder som brukes i rapporten.

2.1 Kvantitativ tillitsundersøkelse

Tillitsundersøkelse

Vi skiller mellom brukerundersøkelser og tillitsundersøkelser. *Brukerundersøkelser* eller *tilfredshetsundersøkelser* betegner undersøkelser som har til hensikt å måle hvor fornøyde brukerne av utvalgte tjenester er med tjenesten. Målgruppen er brukere av tjenesten.

Ved *tillitsundersøkelser* er målgruppen bredere enn ved brukerundersøkelser. Undersøkelsen inkluderer både grupper som er aktive brukere i tillegg til grupper som har brukt eller ikke har brukt tjenesten. Her er det viktig å søke og avdekke hvilke erfaringer som ligger til grunn for de vurderinger som respondentene gir. Kunnskapen kan komme fra ulike kilder, som for eksempel fra egne eller andres erfaringer med barnevernet, informasjon fra myndigheter om barnevernet, media eller via andre kanaler.

Kvantitativ undersøkelse

Undersøkelsen er gjennomført i et innvandrerutvalg og et sammenligningsutvalg. Det ble lagt opp til et kvotebasert utvalgsdesign for å kunne studere variasjon mellom de utvalgte landgruppene i innvandrerutvalget. Dette er en hensiktsmessig tilnærming når de valgte landgruppene størrelse i befolkningen varierer betydelig, slik de gjør i denne undersøkelsen, se tabell 2.1. Valget av et kvotebasert utvalgsdesign er også en konsekvens av prosjektets rammer, der tilgjengelige økonomiske midler la begrensninger for datainnsamlingens omfang. I denne undersøkelsen ble det prioritert å sikre variasjon i bakgrunnsvariabler ved å innhente færre svar fra ganske mange landgrupper, fremfor å innhente mange svar fra få landgrupper. Utvalgsstørrelsen i de ulike landgruppene ble beregnet med utgangspunkt i forventet svarprosent og et ønske om å oppnå minst 200 svar for hver landgruppe. I sammenligningsutvalget var målet minst 300 svar.

I *innvandrerutvalget* er målgruppen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, det vil si personer med innvandrerbakgrunn. Utvalget er trukket tilfeldig fra Folkeregisteret blant personer på 18 år eller over med landbakgrunn fra Polen, Bosnia-Hercegovina, Pakistan, Irak, Somalia og Vietnam. Det er også trukket et tilfeldig utvalg av befolkningen på 18 år eller over som *sammenligningsutvalg*. Dette utvalget er trukket av Ipsos basert på lister fra Bisnode, som leverer kvalitetssikrede personopplysninger som er oppdatert mot Folkeregisteret og andre offisielle kilder.

Undersøkelsen er sendt ut postalt på norsk i tillegg til språket knyttet til den enkeltes landbakgrunn, med mulighet for besvarelse pr. post eller på nett. Til sammenligningsutvalget er undersøkelsen sendt ut på norsk og engelsk.

Ulike faktorer spiller inn på viljen til å delta i undersøkelser, både i befolkningen generelt og i innvandrerbefolkningen spesielt. Felles for begge gruppene er at tiden man har til rådighet på tidspunktet for undersøkelsen, opplevd relevans av undersøkelsens tematikk, hvem som står bak undersøkelsen, opplevd trygghet, samt en grunnleggende forståelse av samfunnsnyttene ved å delta i undersøkelsen virker inn på den enkeltes tilbøyelighet til å delta. For personer med innvandrerbakgrunn vil språk, forståelse for sammenheng, rolle, grad av integrering/botid, individuelle kjennetegn, trekk ved gruppen og opplevelse av å være en del av fellesskapet også kunne spille inn på sannsynligheten for å svare på undersøkelsen.

I kartleggingen er det gjennomført en rekke tiltak for å bidra til høy svarvilje fra personer med innvandrerbakgrunn i utvalget, som:

- ✓ pilotering gjennom kognitive intervjuer med målgruppen
- ✓ postal datainnsamlingsmetode med tilleggsmulighet for å besvare på nett
- ✓ enkelt språk og oversatte følgebrev med informasjon om undersøkelsen og spørreskjema
- ✓ brukervennlig spørreskjemafløyt og spørsmålslogikk
- ✓ motiverende og informerende følgebrev til undersøkelsen
- ✓ informasjon om kartleggingen på Bufdirs hjemmesider
- ✓ lang datafangstperiode
- ✓ telefonisk påminning
- ✓ insentiv gjennom trekning av gavekort

I prosjektperioden har det vært gjennomført tre møter med oppdragsgiver, i tillegg til oppdatering og dialog underveis. Dette for å forankre viktige beslutninger om undersøkelses- og utvalgsdesign, utforming av spørreskjema og følgebrev, oppfølgingstiltak i feltperioden samt rammer og mål for rapporteringen.

2.2 Utvalg av personer med innvandrerbakgrunn og sammenligningsutvalget

Personer med innvandrerbakgrunn er en sammensatt gruppe, og består av personer som er kommet til Norge på grunn av arbeid, familie, flukt, utdanning eller annet og deres eventuelle barn. I denne undersøkelsen har det vært et mål å oppnå et innvandrerutvalg som representerer variasjon i landbakgrunn, botid, innvandringsgrunn, størrelse målt som andel av totalbefolkningen og kontakt med barnevernet, i tillegg til geografisk og kulturell spredning. Vi har valgt ut personer med bakgrunn fra Polen, Bosnia-Hercegovina, Pakistan, Irak, Somalia og Vietnam. Vårt utvalg inkluderer både personer med bakgrunn fra land som er nærmere Norge både kulturelt og geografisk sett (som Polen og Bosnia-Hercegovina), og andre som er mindre nær (øvrige land).

Personer med bakgrunn fra Polen, Somalia og Pakistan inngår blant de fem landbakgrunnene med *flest personer bosatt* i Norge pr. 1. januar 2017. Personer med bakgrunn fra Polen utgjør i overkant av 12 % av alle personer med innvandrerbakgrunn i Norge. Deretter følger personer med bakgrunn fra Somalia (5 %) og Pakistan (4 %), se tabell 2.1. Personer med landbakgrunn fra Bosnia-Hercegovina utgjør kun 2 % av personer med innvandrerbakgrunn i Norge.

Tabell 2.1. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre etter landbakgrunn. Antall, andel av personer med innvanderbakgrunn og andel av totalbefolkningen. 1. januar 2017

	Antall innvandrere	Antall norskfødte med innvanderforeldre	Totalt antall innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre	Andel innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre av personer med innvanderbakgrunn	Andel innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre av totalbefolkningen
Polen	97 196	11 059	108 255	12,2 %	2,1 %
Somalia	28 696	12 767	41 463	4,7 %	0,8 %
Pakistan	19 973	16 727	36 700	4,2 %	0,7 %
Irak	22 493	9 811	32 304	3,7 %	0,6 %
Vietnam	13 750	8 908	22 658	2,6 %	0,4 %
Bosnia-Hercegovina	13 591	4 093	17 684	2,0 %	0,3 %
Totalt innvanderutvalg	195 699	63 365	259 064	29,4 %	4,9 %
Totalt innvanderbefolkning	724 987	158 764	883 751	100,0 %	16,8 %

Kilde: SSB

Personer med landbakgrunn fra Vietnam representerer en gruppe der mange har lengre *botid* i Norge, mens personer med landbakgrunn fra Polen har kortere *botid* i Norge. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina kan sies å ha mellomlang *botid* i Norge, se tabell 2.2.

Tabell 2.2. Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre etter botid og landbakgrunn. 1. januar 2017

	Polen	Somalia	Pakistan	Irak	Vietnam	Bosnia-Hercegovina
Inntil 10 år	90 %	60 %	27 %	33 %	18 %	15 %
11-20 år	6 %	31 %	21 %	58 %	14 %	19 %
21-30 år	2 %	9 %	21 %	10 %	40 %	64 %
31 år og over	2 %	0 %	31 %	0 %	29 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: SSB

Innvandringsgrunnene til de valgte landbakgrunnene i kartleggingen strekker seg fra arbeid til familie og flukt. De to største gruppene familieinnvandrere i 2015 kom fra Polen og Somalia.¹⁰ I perioden 1990-2011 inngikk også Irak og Pakistan blant de seks landene med flest familieinnvandrere.¹¹ Personer med bakgrunn fra Polen var den klart største gruppen arbeidsinnvandrere til Norge i 2016.¹² I forbindelse med krigen i Bosnia-Hercegovina (1992-95) ble det gitt en kollektiv beskyttelse til bosniere. Personer med bakgrunn fra Irak og Vietnam var blant de fire største gruppene overføringsflyktninger i perioden 1990-2011. Somalierne har kommet i ulike perioder, og mange har også kommet som flyktninger.

¹⁰ Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn/aar/2016-06-17#content>] (07.11.2017)

¹¹ Dzamarja, M. T (2013), *Innvandringsgrunn 1990-2011, hva vet vi og hvordan kan statistikken utnyttes?* Rapport 34/2013, Oslo-Kongsvinger: SSB.

¹² Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/arbeidsinnvandringen-fortsetter-a-falle>] (07.11.2017)

I undersøkelsen inngår personer med landbakgrunn fra forskjellige områder i verden som i ulik grad mottar tiltak fra barnevernet, se kapittel 4 om kontakt med barnevernet blant barn og unge med innvandrerbakgrunn.

2.3 Gjennomføring

Samlet ble det sendt ut 11 901 invitasjonsbrev til unike personer i innvandrerrutvalget, og 4097 brev til unike personer i sammenligningsutvalget. Postforsendelsen til innvandrerrutvalget bestod av følgebrev og spørreskjema - begge på norsk og det språket som knyttes til den enkeltes landbakgrunn. Sammenligningsutvalget mottok følgebrev og spørreskjema på norsk og engelsk. Oversatte dokumenter er et viktig grep for at personer som behersker norsk i ulik grad skal kunne besvare undersøkelsen. Man må være oppmerksom på at små språklige nyanser kan gi store utslag i meningsinnholdet i spørsmålene og at ulik landbakgrunn kan ha betydning for hvordan spørsmålene forstås.¹³ Vi har både benyttet profesjonelle oversettere og kvalitetssikring via to-språklige personer med kjennskap til spørreundersøkelser for å legge til rette for best mulige oversettelser.

Invitasjon til å delta i kartleggingen ble sendt ut i to runder. Første invitasjonspulje ble sendt ut i perioden desember 2016 til januar 2017. Deretter ble det påminnet pr. telefon til innvandrerrutvalget. Andre pulje ble sendt ut til innvandrerrutvalget i slutten av mars 2017. I andre pulje ble undersøkelsen sendt ut til personer som ikke tidligere hadde mottatt undersøkelsen. Unntaket er personer med landbakgrunn fra Somalia, der det utelukkende ble sendt ut påminnelser, ettersom undersøkelsen ble sendt ut til hele uttrekket ved første utsendelse. I sammenligningsutvalget ble brevutsendelsen i andre pulje sendt ut i slutten av juli 2017. Datainnsamlingen ble avsluttet i slutten av august 2017.

Tabell 2.3. Antall brevutsendelser til unike personer (bruttoutvalg) i innvandrerrutvalget og sammenligningsutvalget

	Brevutsendelser, pulje 1	Brevutsendelser, pulje 2	Totalt
Polen	1 500	500	2 000
Bosnia-Hercegovina	1 300	250	1 550
Somalia	2 501	(600 påminnelser)	2 501
Irak	1 700	400	2 100
Pakistan	1 700	350	2 050
Vietnam	1 300	400	1 700
Totalt innvandrerrutvalg	10 001	1 900	11 901
Totalt sammenligningsutvalg	2 497	1 600	4 097
Totalt antall unike utsendelser	12 498	3 500	15 998

I perioden undersøkelsen var i felt mottok vi en rekke tilbakemeldinger via Ipsos' kontaktperson, som sto oppført med telefonnummer og e-post i følgebrevet. Tilbakemeldingene varierte fra hva sjansen var for å vinne gavekort, til spørsmål om hvordan Ipsos har fått den enkeltes kontaklinformasjon knyttet til landbakgrunn. Enkelte norskfødte personer med innvandrerforeldre tok kontakt med oss for å formidle at de er norske og ikke opplever noen spesiell tilknytning til landbakgrunnen sin.

¹³ Djuve, A. B., Gulløy, E., Kavli, H. C. og Berglund, F. (2009), *Datafangst når minoritetsbefolkningen er målgruppe*. Fafo-rapport 2009:24. Oslo: Fafo.

2.4 Respons og frafall

Det er innhentet mellom 134 og 196 svar fra personer med hver av de utvalgte landbakgrunnene (totalt 977), i tillegg til 618 svar fra sammenligningsutvalget. Samlet gir dette 1595 besvarelser.

I tabell 2.4 har vi beregnet *svarprosent*, som er andel svar blant dem undersøkelsen er sendt til (bruttoutvalg) fratrasket avgang. Avgang er personer som ikke er i målgruppen, for eksempel fordi de ikke er innvandrere, er døde eller har flyttet til utlandet. Vi har også beregnet *svartilbøyeligheten*. Dette er svarandel blant dem man har oppnådd kontakt med. Dette vil si andel svar blant dem undersøkelsen er sendt til (bruttoutvalg) fratrasket avgang og dem man ikke har kommet i kontakt med (for eksempel på grunn av feil adresse).

Tabell 2.4. Svarprosent og svartilbøyelighet

	Bruttoutvalg	Antall Svar	Avgang	Ikke kontakt	Svarprosent	Svar-tilbøyelighet
Polen	2 000	145	3	172	7,3 %	7,9 %
Bosnia-Hercegovina	1 550	196	1	71	12,7 %	13,3 %
Somalia	2 501	134	1	389	5,4 %	6,3 %
Irak	2 100	142	1	200	6,8 %	7,5 %
Pakistan	2 050	189	0	131	9,2 %	9,8 %
Vietnam	1 700	171	3	91	10,1 %	10,6 %
Totalt innvandrerutvalg	11 901	977	9	1 054	8,2 %	9,0 %
Totalt sammenligningsutvalg	4 097	618	0	302	15,1 %	16,3 %

Som det fremgår av tabell 2.4, er både svarprosenten og svartilbøyeligheten generelt lav. Gjennomsnittlig svarprosent er på 8,2 % i innvandrerutvalget og 15,1 % i sammenligningsutvalget. Lavest svarprosent finner vi blant personer med bakgrunn fra Somalia, Irak og Polen. At personer med somalisk bakgrunn er blant dem med lavest svarprosent er i tråd med funn i andre undersøkelser.¹⁴

På generelt grunnlag blir befolkningens vilje til å svare på spørreundersøkelser stadig mindre. Det er ikke uvanlig med lave svarprosent i spørreundersøkelser gjennomført i innvandrerutvalg.¹⁵ I innvandrerundersøkelser er det spesielle utfordringer, blant annet knyttet til høy mobilitet og at det ofte er mangler i informasjonen som er registrert i Folkeregisteret (for eksempel bostedsadresse) og i telefonregistre. Dette var noe vi også erfarte i undersøkelsen ved at 9 % av utsendelsene til innvandrerutvalgene kom i retur på grunn av feil adresse, og at andelen med telefonnummer i innvandrerutvalgene varierte fra flest blant dem med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina (71 %) til færrest blant dem med bakgrunn fra Irak (49 %). Enkelte innvandrergrupper kan også i større grad enn befolkningen ellers vegre seg mot å delta i offentlige undersøkelser, for eksempel av frykt for at deres svar ikke vil bli behandlet anonymt og kan bli brukt mot dem ved en senere anledning.¹⁶ Særlig når man undersøker sensitive temaer som egen kontakt og erfaring med barnevernet, slik vi gjør i denne undersøkelsen, kan man tenke seg at enkelte ikke vil svare i frykt for at svarene de gir kan få innvirkning på deres sak hos eller relasjon med barnevernet.

¹⁴ Djuve, A. B., Gulløy, E., Kavli, H. C. og Berglund, F. (2009), *Datafangst når minoritetsbefolkningen er målgruppe*. Fafo-rapport 2009:24. Oslo: Fafo.

¹⁵ Se for eksempel IMDi (2015), *Integreringsbarometeret 2013/2014 Innvandring og integrering – holdninger og erfaringer blant personer med innvandrerbakgrunn*.

¹⁶ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

Det at vi manglet telefonnummer til mange av personene i innvandrerutvalget, gjorde at den telefoniske påminnelsen ikke var så effektiv for svarinngangen som man kunne forventet. Sett i lys av tidligere erfaring om at første utsendelse ofte gir flere svar enn en påminnelse, ble undersøkelsen sendt ut til nye personer etter at telefonpåminningen var gjennomført.¹⁷ Nyutsendelser ble altså vurdert som det mest effektive tiltaket for å forsøke å nå de oppsatte kvotene innenfor den tilgjengelige økonomiske rammen, selv om oppfølging av de man allerede hadde sendt undersøkelsen til kunne bidra til en noe høyere svarprosent. I sammenligningsutvalget ble det ikke gjennomført påminnelser, verken postalt eller telefonisk, da vi nådde kvoten uten slike tiltak. Det ble likevel sendt ut en ekstra utsendelse for å få flere svar fra de yngste aldersgruppene.

Som det fremgår av tabell 2.5 har over 7 av 10 i de fleste landgruppene i innvandrerutvalget besvart undersøkelsen på norsk. Personer med bakgrunn fra Polen skiller seg ut med kun 3 av 10 som har besvart undersøkelsen på norsk. Dette viser at tilretteleggelse av informasjon og spørreskjema på språk knyttet til landbakgrunn er særlig viktig for enkelte innvandrergrupper.

Tabell 2.5. Andel svar på norsk og på språk knyttet til landbakgrunn (uvektede tall)

	Andel svar på norsk	Andel svar på språk knyttet til landbakgrunn
Polen	30 %	70 %
Bosnia-Hercegovina	78 %	22 %
Somalia	70 %	30 %
Irak	76 %	24 %
Pakistan	88 %	12 %
Vietnam	87 %	13 %
Totalt innvandrerutvalg	73 %	27 %

Store flertall både i innvandrerutvalget (86 %) og i sammenligningsutvalget (93 %) har besvart undersøkelsen pr. post. At flertallet velger å svare postalt selv om man tilrettelegger for å svare på nett, er i tråd med erfaring fra lignende undersøkelser.

2.5 Representativitet og tolkning av data

Om kvaliteten på dataene

En lav svarprosent betyr ikke nødvendigvis at dataene ikke er representative.¹⁸ For å vurdere hvor representative de innsamlede dataene er for populasjonen, er det viktig å få et inntrykk av om frafallet er tilfeldig eller systematisk. Vi har gjort analyser av frafall, blant annet ved å se på uvektede fordelinger på bakgrunnsvariabler for de innsamlede dataene (nettutvalg) sammenlignet med uttrekket vi fikk fra Folkeregisteret (bruttoutvalg) og populasjonsstatistikk for utvalgte variabler som vi bestilte fra SSB.

For bakgrunnsvariabler som kjønn, alder, bosted (landsdel), botid, om man er utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre og arbeidsmarkedstilknnytning er det forholdsvis små forskjeller mellom dem som har deltatt i undersøkelsen og populasjonen. Vi har korrigert for noen mindre skjevheter på alder og kjønn innad i hver av landgruppene ved vekting. Når det gjelder utdanningsnivå er det en tydelig overrepresentasjon av de med høyt utdanningsnivå

¹⁷ Dette gjaldt ikke dem med landbakgrunn fra Somalia, hvor vi hadde sendt ut til hele utvalget ved første utsendelsen. I denne målgruppen ble det sendt ut postal påminnelse.

¹⁸ F.eks. Hellevik, O. (2015), «Hva betyr respondentbortfallet i intervjuundersøkelser?». Tidsskrift for Samfunnsforskning 56-2.

(universitets- og høyskolenivå) og underrepresentasjon av de med lavt utdanningsnivå (særlig grunnskolenivå) blant dem som har svart på undersøkelsen sammenlignet med populasjonen. En slik skjevhet på utdanningsnivå er ganske vanlig i befolkningsundersøkelser, og i enda større grad i innvandrerundersøkelser. Siden utdanningsnivå ofte har betydning for holdninger, har vi sett på eventuelle forskjeller i svar avhengig av utdanningsnivå underveis i analysene.

Det har vært et mål for denne undersøkelsen, som tidligere nevnt, å oppnå et innvandrerutvalg som representerer variasjon i utvalgte bakgrunnsvariabler. Som det fremgår av tabell 2.6, representerer de som har svart på undersøkelsen (innvandrerutvalget) et godt tverrsnitt med tanke på variasjon i landbakgrunn, botid og om man er utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre. Vi har også ganske god spredning på sosiodemografiske bakgrunnsvariabler som alder, kjønn, bosted (landsdel) og arbeidsmarkedstilknytning (se tabellene 2.7, 2.9 og tabellene V1-V4 i vedlegg 1). Vi vurderer derfor at vi har oppnådd et innvandrerutvalg i tråd med undersøkelsens mål om bredde, og som gir et godt grunnlag for å besvare undersøkelsens problemstillinger.

Tabell 2.6. Oversikt over prosentfordeling på utvalgte variabler i innvandrerutvalget totalt (uvektede tall)

Landbakgrunn	
Polen	15 %
Bosnia-Hercegovina	20 %
Somalia	14 %
Irak	15 %
Pakistan	19 %
Vietnam	18 %
Botid	
Inntil 10 år	41 %
11-20 år	29 %
Mer enn 20 år	31 %
Utenlandsfødt/ norskfødt med innvandrerforeldre	
Utenlandsfødt	72 %
Norskfødt	28 %

Personer med innvandrerbakgrunn i Norge er en uensartet gruppe. Denne kartleggingen er gjennomført med personer med bakgrunn fra et avgrenset antall land som målgruppe. Resultatene fra kartleggingen gjelder derfor i første rekke for denne populasjonen og ikke for personer med innvandrerbakgrunn i Norge generelt.

Det er viktig å være forsiktig med å konkludere for undergrupper med få svar. Vi har derfor fokusert på statistisk signifikante forskjeller som reflekterer tydelige utslag og/eller gjentakende mønstre i våre analyser.

Sammenligning av nettoutvalg og populasjon

I det følgende presenteres en mer detaljert sammenligning av dem som har svart på undersøkelsen og populasjonen for utvalgte bakgrunnsvariabler.

I innvandrerutvalget har vi sammenlignet fordelingene i Folkeregisteruttrekket med svarfordelingene i undersøkelsen på variablene kjønn, alder, bosted, botid og om man er utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre. Det er forholdsvis små forskjeller når

det gjelder botid (tabell 2.7), hvilken landsdel man bor i (tabell V4) og om man er utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre (tabell V3). Vi finner noen mindre forskjeller når det gjelder kjønn og alder, hvor menn og personer i alderen 18-29 år er noe underrepresentert i de fleste landgrupper (tabell V1 og V2).

Tabell 2.7. Prosentfordeling botid i nettoutvalg (Ipsos), bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk) og differanse mellom nettoutvalg og bruttoutvalg (uvektede tall)

	Nettutvalg (Ipsos)				Bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk)				Differanse nettoutvalg - bruttoutvalg			
	0-10 år	11-20 år	Mer enn 20 år	Ikke oppgitt	0-10 år	11-20 år	Mer enn 20 år	Ikke oppgitt	0-10 år	11-20 år	Mer enn 20 år	Ikke oppgitt
Polen	81 %	14 %	5 %	0 %	88 %	8 %	4 %	0 %	-7	6	1	0
Bosnia-Hercegovina	15 %	15 %	69 %	0 %	16 %	18 %	65 %	0 %	-1	-3	4	0
Somalia	56 %	37 %	7 %	0 %	57 %	33 %	9 %	0 %	-1	3	-2	0
Irak	29 %	61 %	10 %	0 %	29 %	61 %	10 %	0 %	0	0	-1	0
Pakistan	28 %	28 %	44 %	0 %	28 %	22 %	49 %	1 %	0	6	-5	-1
Vietnam	23 %	13 %	65 %	0 %	16 %	13 %	69 %	2 %	6	0	-5	-2
Total	41 %	29 %	31 %	0 %	43 %	27 %	29 %	0 %	-2	2	2	0

Vi bestilte statistikk fra SSB med fordeling på utdanningsnivå og arbeidsmarkedstilknytning i populasjonen for de landgruppene som inngår i vårt utvalg.

Tabell 2.8. Prosentfordeling i ulike utdanningskategorier* i nettoutvalg (Ipsos), populasjon (SSB) og differansen mellom nettoutvalget og populasjonen (uvektede tall)**

	Nettutvalg (Ipsos)				Populasjon (SSB)				Differanse nettoutvalg - populasjon			
	Ingen/ubestv	Grunn-skole	Vgs-nivå	Univ/høgsk	Ingen/uopp	Grunn-skole	Vgs-nivå***	Univ/høgsk	Ingen/uopp	Grunn-skole	Vgs-nivå	Univ/høgsk
Polen	2 %	2 %	46 %	45 %	0 %	16 %	50 %	33 %	2	-14	-4	12
Bosnia-Hercegovina	2 %	4 %	39 %	52 %	1 %	21 %	43 %	35 %	1	-17	-5	17
Somalia	25 %	21 %	27 %	22 %	12 %	62 %	17 %	9 %	14	-41	10	13
Irak	6 %	11 %	27 %	53 %	3 %	47 %	25 %	25 %	2	-36	2	27
Pakistan	6 %	10 %	30 %	49 %	5 %	43 %	25 %	28 %	2	-33	5	21
Vietnam	2 %	8 %	35 %	50 %	4 %	37 %	32 %	27 %	-2	-29	3	22
Total	7 %	9 %	34 %	46 %	3 %	31 %	37 %	28 %	4	-22	-3	18

* I undersøkelsen (nettoutvalget) er følgende svarkategorier benyttet: «Ikke fullført noen utdanning», «Grunnskole», «Videregående skole», «Høgskole/universitet kort (tilsvarende bachelor-grad)» og «Høgskole/universitet lang (tilsvarende mastergrad eller høyere)», «Annet» og «Ubesvart». «Ubesvart» er slått sammen med «Ikke fullført noen utdanning» og «Annet» er holdt utenfor i tabellen for å få kategorier som er mest mulig like som i SSB-statistikken. I både nettoutvalget og SSB-statistikken har vi slått sammen utdanning på universitet-/høgskolenivå til en kategori.

** SSB mangler opplysning om utdanningsnivå for mange innvandrere. Fra og med 2014 inneholder tall for utdanningsnivå beregnede verdier for denne gruppen. Tallene gjelder pr. 1/10-2016.

*** Inkludert nivået «Påbygging til videregående utdanning» som omfatter utdanninger som bygger på videregående skole, men som ikke er godkjent som høyere utdanning.

Som det fremgår av tabell 2.8 er det systematiske skjevheter i utdanningsnivå blant dem som har svart sammenlignet med populasjonsfordelingen. Skjevhetene er knyttet til overrepresentasjon av personer med høyt utdanningsnivå (universitet/høgskole), og underrepresentasjon av personer med lavt utdanningsnivå, særlig de med utdanning på grunnskolenivå. Vi gjør oppmerksom på at det i undersøkelsen var mulig å svare «annet», og

at denne kategorien ikke inngår i populasjonsstatistikken fra SSB. Andelene som har svart «annet» er lave (fra 1 % - 7 % i de ulike landgruppene), og den faktiske fordelingen på utdanningsnivå for disse ville trolig ha liten innvirkning på det overordnede svarmønsteret. De nevnte skjevhetene på utdanningsnivå er i tråd med erfaringer fra lignende undersøkelser blant innvandrere.¹⁹ Generelt svarer personer med høyt utdanningsnivå oftere på denne typen spørreundersøkelser. I innvandrerundersøkelser kan denne skjevheten forsterkes av andre faktorer som blant annet forståelse for viktigheten av å svare på denne typen undersøkelser, frykt for å dele sine meninger med myndighetene og lignende.

For arbeidsmarkedstilknytning er det relativt god overensstemmelse mellom svarfordelingen blant de som har svart og fordelingen i populasjonen, se tabell 2.9. Vi gjør oppmerksom på at det i undersøkelsen er noen respondenter som ikke har svart på dette spørsmålet (fra 3 % - 13 % i de ulike landgruppene). Spesielt blant respondenter med landbakgrunn fra Somalia og Irak er det noe mindre andeler som er utenfor arbeidsstyrken sammenlignet med populasjonen. Det er også disse to gruppene hvor det er størst andel «ubesvart» på dette spørsmålet. Vi har en antakelse om at mange av de som ikke har svart ville ha inngått i kategorien «utenfor arbeidsstyrken». I så fall ville det styrket samsvaret ytterligere mellom de som har svart og populasjonen på dette spørsmålet.

Tabell 2.9. Prosentfordeling i ulike kategorier for arbeidsmarkedstilknytning i nettoutvalg (Ipsos)*, populasjon (SSB) og differanse mellom nettoutvalget og populasjonen (uvektede tall)**

	Nettoutvalg (Ipsos)			Populasjonsstatistikk (SSB)			Differansen nettoutvalg - populasjon		
	Yrkes-aktiv	Arbeids-ledig	Utenfor arbeids-styrken	Yrkes-aktiv	Arbeids-ledig	Utenfor arbeids-styrken	Yrkes-aktiv	Arbeids-ledig	Utenfor arbeids-styrken
Polen	73 %	6 %	16 %	73 %	5 %	21 %	0	1	-5
Bosnia-Hercegovina	61 %	4 %	33 %	65 %	2 %	33 %	-4	1	0
Somalia	33 %	8 %	46 %	35 %	6 %	59 %	-2	2	-14
Irak	49 %	6 %	36 %	47 %	6 %	48 %	2	1	-12
Pakistan	53 %	4 %	37 %	54 %	3 %	43 %	-1	1	-6
Vietnam	55 %	2 %	38 %	62 %	3 %	35 %	-7	-1	3
Total	55 %	5 %	34 %	61 %	5 %	34 %	-6	0	0

* I undersøkelsen (nettoutvalget) er følgende kategorier benyttet: «Fulltidsarbeid», «Deltidsarbeid», «Husmor/hjemmeværende», «Permisjon», «Elev/student/lærling», «Arbeidsledig», «Trygdet», «Alderspensjonist», «Norskurs/introduksjonsordning», «Annet» og «Ubesvart». For å tilpasse kategoriene til populasjonsstatistikken fra SSB har vi slått sammen «Fulltidsarbeid» og «Deltidsarbeid» til «Yrkesaktiv», «Husmor/hjemmeværende», «Permisjon», «Elev/student/lærling», «Trygdet», «Alderspensjonist», «Norskurs/introduksjonsordning» og «Annet» er slått sammen til «Utenfor arbeidsstyrken». «Ubesvart» er holdt utenfor i tabellen siden denne kategorien ikke inngår i populasjonsstatistikken fra SSB.

** I populasjonsstatistikken fra SSB er følgende kategorier oppgitt: «Utenfor arbeidsstyrken», «Lønnstaker», «Selvstendig» og «Helt ledig». I denne oversikten har vi slått sammen «Lønnstaker» og «Selvstendig» til «Yrkesaktiv», og omdøpt «Helt ledig» til «Arbeidsledig» for å kunne sammenligne med nettoutvalget. SSB-statistikken har en øvre aldersgrense på 74 år, mens det ikke ble satt noen øvre aldersgrense i nettoutvalget. Tallene er hentet fra registerbasert sysselsetting blant innvandrere,²⁰ og gjelder for fjerde kvartal 2016.

¹⁹ Se for eksempel IMDi (2015), *Integreringsbarometeret 2013/2014 Innvandring og integrering – holdninger og erfaringer blant personer med innvandrerbakgrunn*.

²⁰ Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys>] (20.11.2017)

Vekting

I utvalgsdesignet for *innvandrerutvalget* ble det besluttet å velge ut enkelte landgrupper for å sikre variasjon med hensyn til flere bakgrunnsvariabler. Formålet var å velge landgrupper med spredning på faktorer som botid, innvandringsårsak, om man er utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre mv. fremfor alternativt å velge de største innvandrergruppene. På bakgrunn av dette har vi valgt å la hver landgruppe telle likt på totalnivå. Skulle man gitt hver landgruppe en vekt tilsvarende deres andel i befolkningen, ville svarene til personer med landbakgrunn fra Polen telt nesten 50 %. De seks landbakgrunnene utgjør dessuten omtrent en tredjedel av innvandrerbefolkningen i Norge, og representerer dermed ikke majoriteten av «innvandrerbefolkningen» i Norge. Ved at hver landgruppe teller likt på totalnivå, er totalresultatene et uttrykk for erfaringene og holdningene til innvandrere med utvalgte landbakgrunner, og vil speile eventuell variasjon på tvers av de utvalgte landgruppene.

Innvandrerutvalget er vektet på kjønn og alder innad i hver landgruppe med utgangspunkt i fordelingen i Folkeregisteruttrekket (bruttoutvalget). Dette uttrekket er trukket tilfeldig fra Folkeregisteret innenfor hver av de utvalgte landgruppene, og vil derfor ha en sammensetning som gjenspeiler populasjonsfordelingen.

Vi har valgt å ikke vekte på utdanningsnivå, fordi noen av vektene ville bli veldig store. Å bruke store vekter kan gi uheldige utslag i resultatene, blant annet øke usikkerheten og gi små grupper uforholdsmessig stor innvirkning på totaltall. Fremfor å vekte på utdanning, har vi i analysene behandlet utdanningsvariabelen som en egen nedbrytning, og kommentert eventuelle funn.

I *sammenligningsutvalget* er andelen eldre i utvalget noe høyere enn i befolkningen. Det er også en overrepresentasjon av de med høyt utdanningsnivå og underrepresentasjon av de med lavt utdanningsnivå, slik man ofte finner i befolkningsundersøkelser. Sammenligningsutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen for alder, kjønn og geografi (landsdel) i offisiell befolkningsstatistikk.

2.6 Analysemetoder

Som underlag for analysene er det laget krysstabeller for alle spørsmålene i undersøkelsen, som viser totaltall og resultater for utvalgte undergrupper, for eksempel landbakgrunn, sosiodemografiske kjennetegn, kjennskap til barnevernet, kontakt med barnevernet mv. Krysstabellene inneholder også signifikanstesting,²¹ som viser signifikante forskjeller mellom svarene til undergrupper og gjennomsnittet av de spurte. Det er også gjennomført bivariate korrelasjonsanalyser for å se på samvariasjon mellom ulike variabler, samt regresjonsanalyser²² for å avdekke hva som betyr mest for variasjon i tillit til barnevernet. I rapporten presenteres funn fra disse analysene med grafiske fremstillinger og kommentarer. Oversikt over hvilke variabler vi har sett på i analysene fremgår av tabell V5 i vedlegg 1. Det var også mulighet for å skrive inn åpne kommentarer til undersøkelsen i spørreskjemaet. Inntrykk fra åpne kommentarer er hovedsakelig gjengitt i kapittel 7.

²¹ Kji-kvadrattest (5 % signifikansnivå).

²² Ulike uavhengige variabler er testet mot tillit til barnevernet som avhengig variabel via lineær regresjon (OLS). For nærmere beskrivelse se kapittel 6.2.

2.7 Kognitive intervjuer som pilotering

Pilotering av spørreskjema ved bruk av kognitive intervjuer er stadig mer brukt og akseptert som tiltak for å styrke validiteten i surveyundersøkelser.²³ Kvalitativt forarbeid er av avgjørende betydning for kvaliteten på og relevansen av data som samles inn, og nyttig ved tolkning av dataene.

Kognitive intervjuer bygger på kognitiv psykologi, som er læren om hvordan mennesker behandler informasjon. Gjennom kognitive intervjuer prøver vi å forstå hva som skjer i hodet på personer når de leser spørsmål i spørreskjemaer. Dette handler om hvordan svarpersonen *tolker* og forstår spørsmålene, hvordan de *leter frem informasjon* fra hukommelsen som kan belyse spørsmålet, svarpersonens *vurdering* om den informasjonen som er hentet frem fra hukommelsen er relevant og til slutt hvordan svarpersonen *formulerer* et svar.

FHI gjennomførte kvalitative intervjuer i forbindelse med forprosjektet til denne kartleggingen.²⁴ En brukerorientert tilnærming ble brukt for å utforske tillitsbegrepet og utvikle spørsmål/indikatorer på tillit blant personer med utvalgte landbakgrunner. Ipsos bearbeidet spørreskjemaforlaget til FHI og gjennomførte deretter kognitiv pilotering av skjemaet.²⁵ Piloteringen i denne fasen hadde flere formål. Konkret skulle den:

- Bidra til god kvalitet og konsistens i spørreskjema, og sikre
 - ✓ at spørsmålene fungerte etter intensjonen
 - ✓ god flyt og spørsmålsrekkefølge
 - ✓ logikk i hoppstruktur (stier i spørreskjemaet) og behov for filterspørsmål
 - ✓ opplevd og faktisk responsbyrde (tidsbruk)
 - ✓ god visuell utforming av skjema
- Kvalitetssikre oversettelsen av norsk skjema til de ulike språkene
- Gi en fortolkningsramme til resultatene fra undersøkelsen
- Gi innspill til formulering og utforming av følgebrev til spørreskjema, blant annet til hvordan informere om anonymitet og videre bruk av dataene fra undersøkelsen

Utvalg og rekrutteringsstrategi

I piloteringen deltok én testperson pr. språk inkludert i undersøkelsen. Ettersom piloteringen også skulle dekke oversettelsen av spørreskjemaet fra norsk til andre språk, rekrutterte vi testpersoner som både behersket norsk og det aktuelle språket godt. Noen av testpersonene ble rekruttert fra Ipsos' intervjutab, og disse hadde en tilleggskompetanse ved å kjenne surveymetodikk godt. Andre av testpersonene ble rekruttert via nettverk.

Vi gjennomførte intervjuer med personer fra Polen, Somalia, Pakistan, Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Marokko.²⁶

Gjennomføring

Før piloteringen ble det gjort noen mindre tilpasninger av det spørreskjemaet som forelå fra forstudien. Det foreløpige spørreskjemaet ble programmert for at testingen skulle bli mest mulig autentisk og spørreskjemaet mest mulig likt slik det endelige skjemaet ville se ut.

²³ Djuve, A. B., Gulløy, E., Kavli, H. C. og Berglund, F. (2009), *Datafangst når minoritetsbefolkningen er målgruppe*. Fafo-rapport 2009:24. Oslo: Fafo.

²⁴ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

²⁵ I Statistisk sentralbyrå (2006), *Praktisk brukertesting*, Statistisk sentralbyrås håndbøker, beskrives det hvordan pilotering i denne fasen (når man har et bearbeidet skjemautekast) kan gjennomføres.

²⁶ Testpersonen fra Marokko testet det arabiske skjemaet som ble sendt til personer med landbakgrunn fra Irak.

To personer i Ipsos' prosjektteam gjennomførte piloteringsintervjuene. I det første intervjuet deltok begge disse, der den ene hadde rollen som testleder og den andre som observatør. Dette sikret at den videre piloteringen ble utført på lik måte.

Innledningsvis i hvert intervju fikk testpersonene informasjon om formålet med og rammen for undersøkelsen og piloteringen. De ble oppfordret til å gi tilbakemeldinger om alle forhold som kunne tenkes å være relevant for utformingen av spørreskjema, følgebrev og gjennomføringen av undersøkelsen. For å sikre tematisk struktur i samtalene, benyttet vi intervjuguide. Intervjuguiden (se vedlegg 4) var delt inn i fire, med utgangspunkt i SSBs håndbok for praktisk brukertesting: rammesetting, oppvarming, fokusering og tilbakeblikk.²⁷

Etter en kort oppvarming fikk testpersonen fylle ut spørreskjemaet uten forstyrrelser. Vedkommende ble oppfordret til å tenke høyt underveis, men uten at testleder stilte oppfølgingsspørsmål. Testleder observerte utfyllingen og gjorde notater i marginen ved spørsmål/deler av spørreskjemaet der respondenten nølte eller stoppet opp. Etter utfyllingen fikk testpersonen komme med sine refleksjoner, tilbakemeldinger og spørsmål til skjemaet, og testleder stilte oppfølgingsspørsmål basert på dette og egne notater fra utfyllingen.

Siste del av intervjuet besto av et fast sett av spørsmål om de delene av spørreskjemaet som vi særlig ønsket tilbakemelding på, uavhengig av om testpersonen selv hadde tatt opp dette. Respondentene ble også spurt om opplevd tidsbruk og «belastning» ved å fylle ut skjemaet, samt hva de mente kunne være vanskelig å svare på for folk med andre forutsetninger enn dem selv.²⁸ Umiddelbart etter intervjuet utarbeidet testleder et notat med alle innspill fra både testpersonen og egne refleksjoner og notater fra observasjonen. Notatene ble samlet i et hoveddokument som ble brukt aktivt i hele testperioden og i analyse- og rapporteringsfasen.

Piloteringen ble gjort i flere runder, vekselvis med oversettelse, skjema utvikling og bearbeiding. Da skjemaet på norsk var ferdig bearbeidet og kvalitetssikret, ble det oversatt til de øvrige språkene, og deretter gjenstand for nye tester med de samme respondentene. I testingen av oversettelsen fokuserte vi spesielt på god oversettelse av sentrale begreper, i tillegg til at instruksjoner for utfylling og hopp/filter i skjema var blitt korrekt oversatt. Etter hvert som spørreskjemaet ble bearbeidet og forbedret, ble testintervjuene stadig mer fokusert på det vi hadde mangelfull informasjon om.

Funn/resultater fra piloteringen

Vi vurderer at den kognitive piloteringen hadde høy verdi i utviklingen av et kvalitetsmessig godt skjema. Intervjuene ga oss større forståelse for hvordan den enkelte landgruppe kunne tenkes å reagere på å motta undersøkelsen, i tillegg til andre landspesifikke forhold og kontekst som kunne styrke videre arbeid med funn og analyser. Videre hadde piloteringen stor verdi for det rent spørreskjematekniske og med hensyn til oversettelsen til de ulike språkene. Piloteringen resulterte i mindre justeringer i spørreskjema og følgebrev, hovedsakelig presiseringer og endringer i struktur og rekkefølge. Noen konkrete eksempler på justeringer som ble gjort som følge av piloteringen er:

- Spørreskjemaet er inndelt i seksjoner med til dels likelydende spørsmål om kontakt med barnevernet i henholdsvis egen familie, slekt/venner og naboer/lokalmiljø. Ved bruk av ord og layout gjorde vi tydeligere skiller mellom seksjonene.
- Opplevelse av gjentakelser og svært likelydende spørsmål. Der det var mulig ble det gjort presiseringer som konkretiserte spørsmålene.
- Enkelte innspill løste vi med å ta inn formuleringer i følgebrevet. Det gikk blant annet på motivasjon for å besvare undersøkelsen og avklaringer rundt anonymitet.

²⁷ Statistisk sentralbyrå (2006), *Praktisk brukertesting*, Statistisk sentralbyrås håndbøker.

²⁸ For eksempel svakere språkkunnskaper, kortere botid i Norge, annen familiesituasjon mv.

- Layoutmessige forhold ble forbedret, som større font/bokser å krysse i, plassering av instruksjoner og bedre utforming av disse.
- Spørsmålene om deltakelse i aktiviteter gjennom norske organisasjoner og organisasjoner tilknyttet landbakgrunn fikk mange kommentarer. Løsningen ble å legge inn hjelpetekst med eksempler på aktiviteter.
- Gjennom kroppsspråk og andre signaler oppfattet vi at enkelte trøttnet underveis i utfyllingen, et tegn på responsbelastningen ved å besvare skjema. Vi gjorde ingen direkte tiltak som følge av dette, men ble bevisstgjort på at enkelte respondenter ville kunne ha denne reaksjonen.

3. Tillit

Barnevernet er avhengig av tillit i befolkningen for å kunne gjøre en god jobb. Tillit danner grunnlag for åpen kommunikasjon, utveksling av informasjon og høyere grad av samarbeid ved brukerkontakt. Dette gjør det mulig for barnevernet å yte bedre tjenester.

I mange innvandremiljøer uttrykkes det mistillit til barnevernet.²⁹ Lav tillit kan føre til at foreldre med hjelpebehov unngår å søke hjelp. Det kan igjen føre til at barn og familier ikke får nødvendig hjelp, eller at hjelpen kommer først når problemene har vokst seg store og krevende.

Under diskuterer vi tillitsbegrepet og tillit blant personer med innvandrerbakgrunn. Deretter ser vi nærmere på kartleggingens teoretiske rammeverk. Kapitlet bidrar med et grunnlag for forståelsen som må utvises ved tolkning av funn om tillit til barnevernet for personer med ulik landbakgrunn.

3.1 Tillitsbegrepet og tillit blant personer med innvandrerbakgrunn

Tillit er en grunnleggende positiv forventning til andres handlinger. Personer som gir hverandre tillit er trygge på å møte kompetanse, velvilje, integritet og forutsigbare og forståelige handlinger. Tillit kan omtales som «et individs tro på, og villighet til å handle på bakgrunn av andres ord, handlinger og beslutninger».³⁰ Positive vurderinger av disse faktorene bidrar til økt ytelse i relasjonen.³¹ Tillit også kan ses på som en sosial, interaktiv og dynamisk prosess hvor tillit er i stadig endring avhengig av hvordan partene interagerer. NTNU omtaler tillit som «et skjørt fenomen som må gjenskapes gjennom et kontinuerlig pågående tillitsarbeid».³²

Systemtillit er tillit til sentrale samfunnsinstitusjoner som politi, rettsvesen, helsevesen, barnevernet og styrende organer i samfunnet. Denne tilliten institusjonaliseres gjennom lover, regler, rettigheter og plikter. Befolkningens tillit til institusjoner bygger på en forståelse av at institusjonene kan begrunne sine handlinger, og på den måten tydeliggjøre grunnlaget for sine beslutninger.³³

Tillit til en samfunnsinstitusjon, som barnevernet, er ofte en funksjon av et generelt tillitsnivå i landet.³⁴ Norge er blant landene i verden hvor befolkningen har høyest tillit, slik det fremgår

²⁹ Meld. St. 30 (2015–2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk

³⁰ McAllister, D. J. (1995). Affect- and Cognition-Based Trust as Foundations for Interpersonal Cooperation in Organizations. *Academy of Management Journal*, 38, 24-59 gjengitt i Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

³¹ Swärd, A. (2017), «Kontroll er bra – tillit bedre?», *Magma* nr. 2/2017

³² Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

³³ Politidirektoratet (2011), *Trygghet og tillit – Politiets arbeid i et multietnisk samfunn*

³⁴ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

blant annet av SSBs analyser av ulikhet i sosiale relasjoner.³⁵ Dette gjelder uavhengig av hvilke mål som brukes. Generelt har kvinner i større grad tillit til andre mennesker og i større grad systemtillit sammenlignet med menn. Tilliten øker med stigende sosioøkonomisk status, det vil si variabler som inntekt, utdanning og yrke. Personer med lavere inntekt og utdanning har mindre tillit til andre mennesker eller tillit til sentrale samfunnsinstitusjoner enn personer med høy inntekt og høyt utdanningsnivå. Det er en positiv sammenheng mellom yrkestilknytning eller å gå på skole og tillit.

SSBs funn om høyt tillitsnivå i den norske befolkningen underbygges av *Integreringsbarometeret 2013/2014*, hvor IMDi kartlegger holdninger til innvandring og integrering i (1) befolkningen, (2) blant innvandrergrupper og (3) blant norskfødte med innvandrerforeldre.^{36,37} Ifølge *Integreringsbarometeret 2013/2014* opplevde 70 % i befolkningsutvalget at de generelt sett kunne stole på de fleste mennesker. 46 % av befolkningsutvalget svarte at de hadde stor (svært eller ganske stor) tillit til barnevernet. Det er et spenn i tillit mellom ulike innvandrergrupper, se tabell 3.1. Blant de ti ulike innvandrergruppene varierte andelen med stor tillit til barnevernet fra 28 % av innvandrere fra Polen til 63 % av innvandrerne fra Bosnia-Hercegovina. Sammenlignet med andre samfunnsinstitusjoner, som helsevesenet, skolen og politiet, oppnår barnevernet relativt lav tillit. Det gjelder både som gjennomsnitt for befolkningen, blant innvandrere og barn av innvandrere.

Tabell 3.1. Prosentandel som svarer at de har stor (svært eller ganske stor) tillit til barnevernet. Utvalgte landbakgrunner, barn av innvandrere og hele befolkningen.

	Bosnia-Hercegovina	Polen	Pakistan	Irak	Somalia	Barn av innvandrere	Hele befolkningen
Barnevernet	63 %	28 %	44 %	52 %	30 %	42 %	46 %

Kilde: Integreringsbarometeret 2013/2014

Tillit kan være basert på fornuft eller affekt.³⁸ *Fornuftsbasert tillit* har utgangspunkt i kognitive/tankemessige vurderinger ved direkte samhandling med en person man stoler på. *Affektbasert tillit* har utspring i sosioemosjonelle mellommenneskelige bånd, og overføres ofte fra en tredjeperson man stoler på, via henvisning til noen det er verdt å ha tillit til. Med andre ord har fornuftsbasert tillit utgangspunkt i kunnskaper om barnevernets arbeidsmåter og ansvar, mens affektbasert tillit har utgangspunkt i inntrykk av tjenesten via slekt, venner og kjente. Vi kommer tilbake til dette i kapittel 5.2.

3.2 Teoretisk rammeverk

Ipsos har utviklet et teoretisk rammeverk som har vist seg effektivt i en rekke omdømme- og tillitsundersøkelser.³⁹ I omdømmepyramiden bygges tillit trinnvis i bredde og styrke, se figur 3.1. Hvert trinn en forutsetning for det neste.

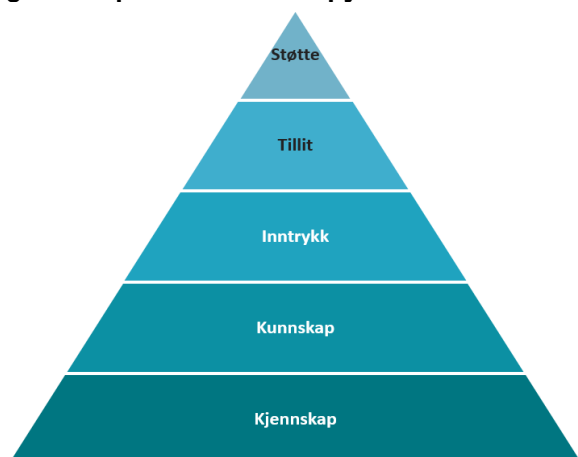
³⁵ Barstad, A. og Sandvik, L. (2015), *Deltaking, støtte, tillit og tilhørighet. En analyse av ulikhet i sosiale relasjoner med utgangspunkt i levekårsundersøkelsene*. Rapport 2015/51. Oslo-Kongsvinger: SSB.

³⁶ IMDi (2014), *Integreringsbarometeret 2013/2014. Holdninger til innvandring, integrering og mangfold*.

³⁷ IMDi (2015), *Integreringsbarometeret 2013/2014 Innvandring og integrering – holdninger og erfaringer blant personer med innvandrerbakgrunn*.

³⁸ Oppedal, B. og Borge, T. (2015) *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

³⁹ Gjennom Ipsos' årlige profilundersøkelser måles norske bedrifter, etater og organisasjoners omdømme med pyramiden som teoretisk fundament. Ipsos' omdømmepyramide er også omtalt internasjonalt på Ipsos MORIs hjemmeside [<https://www.ipsos.com/ipsos-mori/en-uk/global-reputation-centre>] (09.10.2017)

Figur 3.1. Ipsos' omdømmepyramide

I tråd med fundamentet i pyramiden undersøker vi kjennskap til (inkludert hvor kjennskapen kommer fra), kunnskap om og erfaringer med barnevernet. Direkte og/eller indirekte erfaringer – positive eller negative – spiller en rolle for både *kjennskap* og *kunnskap*. Kjennskap og kunnskap danner grobunn for positive eller negative holdninger, det vil si *inntrykk* eller oppfatninger. Når de positive holdningene er sterke utvikles *tillit*. Dersom de negative holdningene er sterke, bygger det oppunder mindre grad av tillit (eventuelt mistillit). Pyramidens øverste nivå består av personer som *støtter* oppunder barnevernet. Dette krever positive opplevelser i alle pyramidens trinn.

Pyramiden er videre koblet mot undersøkelsens skjemafløyt, se figur 3.2. Spørsmål om kjennskap og hvor man har fått informasjon om barnevernet fra, inngår i spørreskjemaet etter en innledende del om sosial og kulturell integrasjon (deltakelse, språklig kompetanse og tilhørighet). Erfaring, enten det er ens egen, slekt og venners eller andre i lokalmiljøets erfaring, utgjør en sentral del av skjemaet. Gjennom spørsmål om oppfatninger av og tillit til barnevernet får vi innsikt i tillit, grad av tillit og variasjon i tillit til barnevernet for personer med innvandrerbakgrunn.

Figur 3.2. Skjemafløyt

1. Tilhørighet og språklig kompetanse
2. Kjennskap til barnevernet
3. Erfaring med barnevernet
 - 3.1 Egen erfaring
 - 3.2 Slegt og venners erfaring
 - 3.3 Andre i lokalmiljøets erfaring
4. Oppfatninger av og tillit til barnevernet
5. Bakgrunnsvariabler

3.3 Kategorier om holdninger til barnevernet

I undersøkelsen stiller vi et overordnet spørsmål om tillit til barnevernet med hensikt å måle grad av tillit. Spørsmålet stilles i en kontekst av tillit til andre samfunnsinstitusjoner, det vil si politiet, skole/barnehage, helsevesenet, tolketjenesten og NAV. I tillegg er det benyttet et sett av spørsmål for å undersøke hva som kan ligge bak variasjoner i holdninger til barnevernet.

Følgende fire egenskaper er viktige for at en kan utvikle tillit, og utgjør teoretiske dimensjoner i tillit:⁴⁰

- Kompetanse: I hvilken grad personen viser evner og ferdigheter som bygger oppunder deres innflytelse innenfor et område.
- Medmenneskelighet: I hvilken grad man vurderer at en person er oppriktig omsorgsfull og bryr seg om andre.
- Integritet: I hvilken grad en person er sannferdig og pålitelig, og om det er samsvar mellom personens ord og handlinger.
- Forutsigbarhet: I hvilken grad en persons atferd er konsekvent.

I sitt forprosjekt utviklet FHI empiriske tema/kategorier om holdninger til barnevernet avledet fra intervjuer, og som vil reflektere dimensjonene nevnt over i samme rekkefølge:⁴¹

- Kulturforståelse og -kompetanse
- Kommunikasjon og strategi
- Respekt
- Redsel og avmakt

Tillit måles også ved ulike deler av barnevernets arbeidsmåter, som tillit til at barnevernet gjør grundige undersøkelser før avgjørelser og at avgjørelsene er til det beste for barnet. Vi diskuterer dette i forbindelse med holdninger til barnevernet i kapittel 6.1.

4. Kontakt med barnevernet blant barn og unge med innvandrerbakgrunn

Barneverntjenesten har over tid gitt tiltak til stadig flere barn, men veksten har de siste årene flatet ut. Ifølge SSBs barnevernsstatistikk fikk i overkant av 54 600 barn og unge hjelp av barnevernet i løpet av 2016. Av disse mottok om lag 10 200 barn omsorgstiltak borte fra hjemmet (19 %) og tilnærmet 44 400 barn fikk hjelpetiltak (81 %). Omsorgstiltak er tiltak der barnevernet har overtatt omsorgen for barnet etter vedtak i fylkesnemnda.⁴² Alle andre tiltak er hjelpetiltak. Hjelpetiltak kan være økonomisk støtte som støtte til bolig eller gratis barnehage eller endringstiltak rettet mot foreldrene av typen råd og veiledning. Det kan også være frivillige plasseringer utenfor hjemmet og midlertidige plasseringer, inkludert plassering i beredskapshjem ved akuttvedtak. Andelen med omsorgstiltak er med andre ord ikke identisk med andelen utenfor hjemmet.

Tidligere statistikk og forskning har vist at barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken. Disse analysene har vært basert på begrenset informasjon om innvandringskategorier, og blant annet ikke skilt ut enslige mindreårige som egen kategori som det kan være hensiktsmessig å holde utenfor analyser av tradisjonelle barnevernstiltak.⁴³ NTNU finner i en ny rapport med blant annet gjennomgang av registerdata, at barn med innvandringsbakgrunn generelt sett ikke er overrepresentert når det gjelder omsorgsovertakelser, og omsorgsovertakelser forekommer ikke oftere i familier fra østeuropeiske land. Under gjengir vi enkelte nøkkeltall fra denne rapporten.

Antallet med *omsorgstiltak* blant barn med bakgrunn fra Latin-Amerika og Afrika er henholdsvis 14,3 og 12,9 pr. 1000 barn i befolkningen. Dette er en overrepresentasjon

⁴⁰ Undersøkelser av tillit til ledere har påvist at egenskapene kompetanse, integritet, medmenneskelighet og forutsigbarhet er viktige for at en person kan utvikle tillit, se Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

⁴¹ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

⁴² Dette er SSBs definisjon av omsorgstiltak, se Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

⁴³ Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn, hvor forekomsten av omsorgsovertakelser 7,8 pr. 1000 barn i befolkningen. Barn med bakgrunn fra østlige EU-land (som blant annet Polen) ligger lavere på antall barn med omsorgsovertakelser, med 3,0 pr. 1000 barn i befolkningen.⁴⁴ Generelt har barn fra Øst-Europa utenom EU omtrent like stor forekomst av omsorgsovertakelser som barn uten innvandrerbakgrunn (7,7 pr. 1000 barn). Tilsvarende tall er 5,4 og 8,2 for henholdsvis barn fra Vest-Europa og Asia med Tyrkia pr. 1000 barn i befolkningen.

Mottakerne av *hjelpetiltak* har ulike problemer og ulike behov for hjelp. Kombinasjoner av oppdragelsesvansker, psykiske vansker, konfliktfylte relasjoner, utfordringer i skolen, mangel på støttende nettverk og stram økonomi er ofte årsaker til hjelpetiltak. Flere barn med innvandrerbakgrunn mottar hjelpetiltak i hjemmet sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn. Mens antall barn med hjelpetiltak er 26,3 pr. 1000 blant barn uten innvandrerbakgrunn, er forekomsten 71,4 fra Latin-Amerika, 62,4 fra Afrika og 55,2 fra Asia med Tyrkia. Tilsvarende antall er 45,1 fra Øst-Europa utenom EU og 24,2 fra østlige EU-land pr. 1000 barn i befolkningen. NTNUs registerdataanalyse viser at flyktningebakgrunn øker sannsynligheten for at det iverksettes hjelpetiltak. Råd og veiledning er det mest brukte hjelpetiltaket.

Når NTNUs datamateriale kontrolleres for sosioøkonomisk bakgrunn, reduseres forskjellene mellom innvandrerbefolkningen og befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

⁴⁴ Tall om omsorgstiltak og hjelpetiltak er her antall barn pr. 1000 i 2014 etter hvilken del av verden foreldrene kommer fra (Vest-Europa er unntatt Norge) for utvalgte deler av verden. Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

ANALYSER

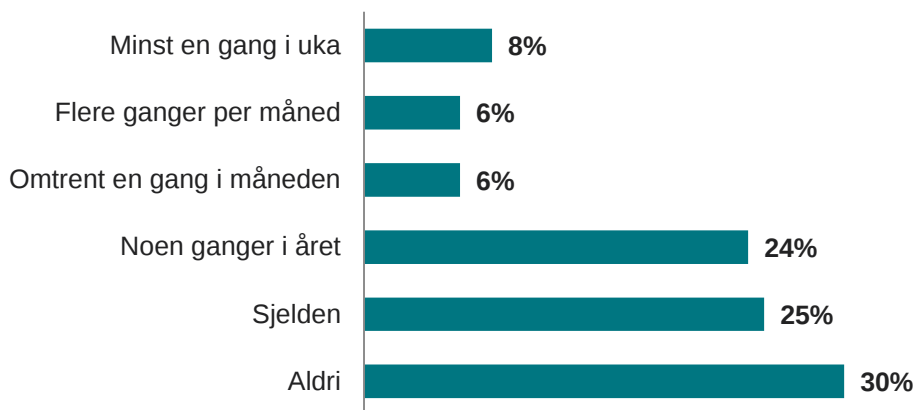
5. Integrasjon, kjennskap til og erfaringer med barnevernet

I dette kapitlet undersøker vi sosial og kulturell integrasjon, før vi beskriver kjennskap til, kunnskaper om og erfaring med barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Dette er faktorer som kan ha betydning for holdninger og tillit til barnevernet.

5.1 Sosial og kulturell integrasjon

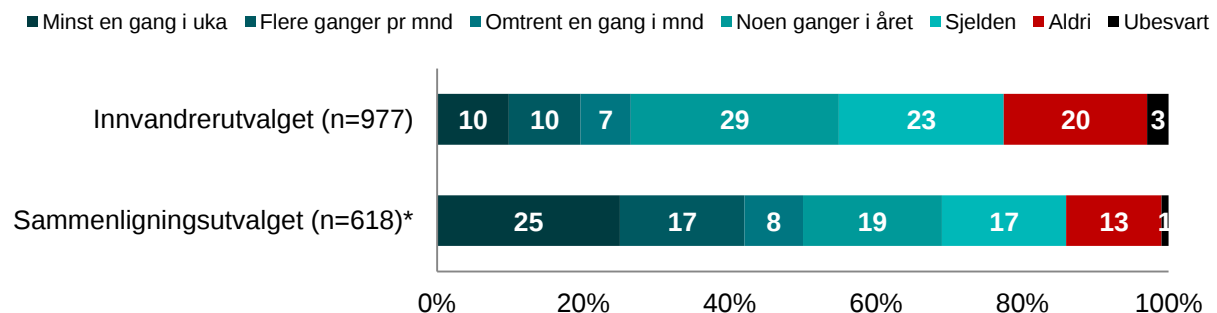
Sosial og kulturell tilpasning til majoritetssamfunnet og opprinnelseskultur kan være viktig for selvfølelse, livskvalitet og psykososial tilpasning.⁴⁵ I denne delen tar vi for oss sosial og kulturell integrasjon gjennom spørsmål om deltakelse i samfunnet, språklig kompetanse og tilhørighet. Senere skal vi undersøke i hvilken grad og på hvilken måte deltakelse i norske sosiale og kulturelle nettverk, norskferdigheter og følelse av norsk tilhørighet henger sammen med tillit til barnevernet, se kapittel 6.

Figur 5.1. Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom [landbakgrunn] organisasjoner/institusjoner?* (innvandrerutvalget, n=977)

* Respondentene i innvandrerutvalget fikk unike spørsmål knyttet til sin landbakgrunn, det vil si «Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom bosniske organisasjoner/institusjoner» til det bosniske utvalget mv. Dette er merket av som [landbakgrunn] i figuren.

Figur 5.2. Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner/institusjoner?*

* Til sammenligningsutvalget er spørsmålet stilt som «Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom organisasjoner/institusjoner?»

⁴⁵ Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

I innvandrerutvalget deltar nær 7 av 10 i aktiviteter gjennom organisasjoner eller institusjoner knyttet til egen landbakgrunn, og nesten 8 av 10 deltar i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner, se figur 5.1 og figur 5.2. De færreste deltar hyppig i slike aktiviteter, uavhengig av om organisasjonen er norsk, internasjonal eller knyttet til egen landbakgrunn.

Blant personer i innvandrerutvalget som deltar i aktiviteter gjennom organisasjoner eller institusjoner knyttet til egen landbakgrunn, er sosiale (65 %), kulturelle (55 %) og religiøse (48 %) aktiviteter mest populære. Aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner domineres også av sosiale (76 %) og kulturelle aktiviteter (52 %), i tillegg til idrett (49 %). Kun 14 % av dem som deltar i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner driver med religiøse aktiviteter. Personer med somalisk bakgrunn deltar mest i aktiviteter, både knyttet til egen landbakgrunn og gjennom norske eller internasjonale organisasjoner.

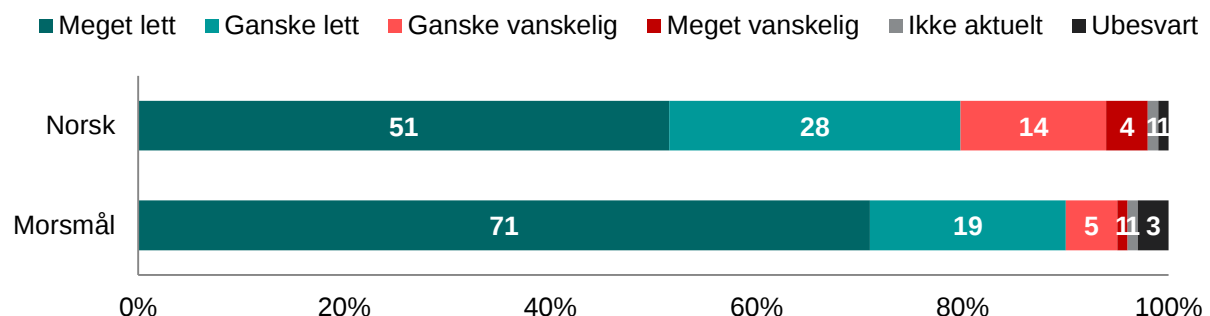
Eldre deltar i noe mindre grad enn yngre i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner, og vi ser tendenser til at aktiviteten øker med utdanningsnivået. Det er for øvrig et mønster at høyere deltakelse er positivt korrelert med kjennskap til barnevernet.

Hvis vi legger vekt på dem som *aldri* deltar i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner, finner vi at dette gjelder omtrent en tredjedel av dem med polsk bakgrunn. Til sammenligning er det kun 15 % av dem fra Vietnam, Bosnia-Hercegovina og Somalia som aldri deltar. En større andel med polsk bakgrunn i denne gruppen henger trolig sammen med at de har kortere botid i Norge.⁴⁶ I gruppen som aldri deltar i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner finner vi også større andeler menn, personer på 50 år eller mer og personer med kort botid. I denne gruppen er personer med høyere utdanning underrepresentert, og vi finner en noe mindre andel som kjenner godt til barnevernet sammenlignet med gjennomsnittet.

En noe større andel i sammenligningsutvalget (86 %) enn i innvandrerutvalget deltar i aktiviteter gjennom organisasjoner/institusjoner, se figur 5.2. Befolkningen som helhet deltar dessuten betydelig *oftere* i aktiviteter enn dem i innvandrerutvalget. Majoriteten i sammenligningsutvalget deltar i en aktivitet omtrent en gang i måneden eller oftere. Sosiale aktiviteter (58 %), idrett (49 %) og kulturelle aktiviteter (44 %) er dominerende aktiviteter. Også her finner vi at høyt utdannede og de som har god kjennskap til barnevernet deltar noe mer enn andre, men vi finner ikke det samme mønsteret for alder som vi gjorde i innvandrerutvalget.

Vi har stilt personer i innvandrerutvalget spørsmål om hvor lett det er å snakke på henholdsvis norsk og på morsmål, dersom dette ikke er norsk.

Figur 5.3. Hvor lett er det for deg å snakke på norsk og hvor lett er det for deg å snakke på morsmålet ditt (hvis det ikke er norsk)? (innvandrerutvalget, n=977)

⁴⁶ Personer med bakgrunn fra Polen har en gjennomsnittlig botid i Norge på 7,5 år, lavest av alle gruppene i innvandrerutvalget.

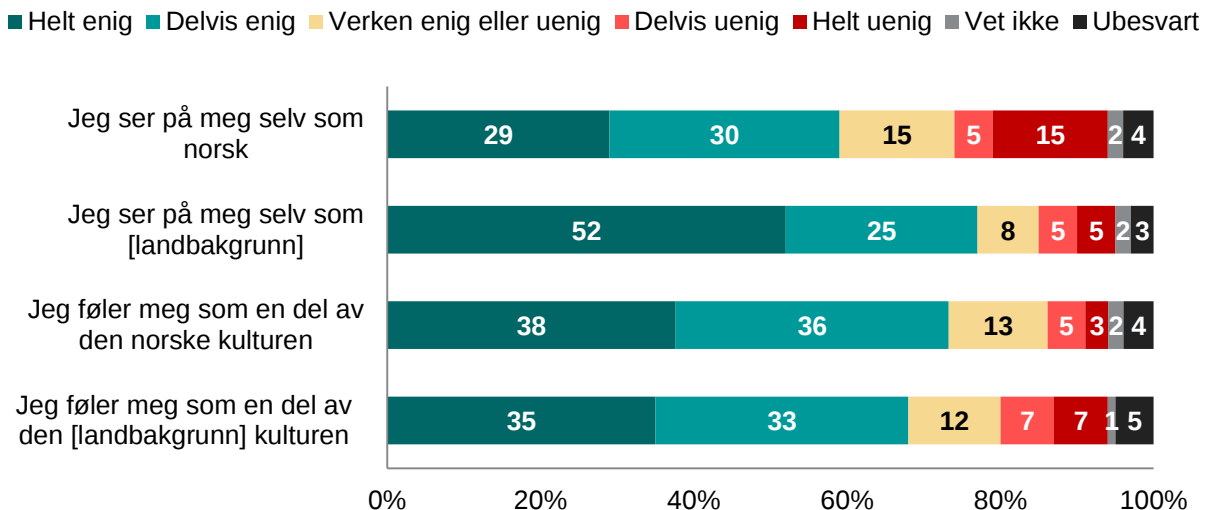
Nær 8 av 10 mener at det er lett (meget lett eller ganske lett) å snakke på norsk, se figur 5.3. Ser vi kun på personer som ikke er født i Norge, synker andelen til dem som mener at dette er lett til 72 %. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Pakistan og Vietnam mener i større grad enn de andre innvandrergruppene at det er lett å snakke på norsk. Dette er også de landbakgrunnene som har lengst gjennomsnittlig botid i utvalget.

Hvor lett man synes det er å snakke norsk henger, ikke overraskende, nært sammen med alder og utdanningsnivå. Nesten alle under 30 år med innvandrerbakgrunn synes at det er lett å snakke på norsk, og andelen som synes det er lett øker merkbart med utdanningsnivået. Å snakke norsk er også lettere for elever, studenter eller læringer og for personer med lengre botid (som ikke er født i Norge). Personer med bakgrunn fra Polen skiller seg ut med større andel som synes det er vanskelig å snakke norsk.

Mens 8 av 10 i innvandrerutvalget altså synes at det er lett å snakke på norsk, mener 9 av 10 at det er lett å snakke på ens eget morsmål, se figur 5.3. Dette gjelder 83 % av dem som er født i Norge og 93 % av personer som ikke er født i Norge. Personer med bakgrunn fra Polen, Bosnia-Hercegovina, Somalia og Irak finner det lettest å snakke på eget morsmål, mens de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina opplever det som lett å snakke henholdsvis på norsk og på eget morsmål. Personer med vietnamesisk bakgrunn skiller seg ut med den største andelen som synes det er vanskelig å snakke på eget morsmål. Det henger antakelig sammen med lengre botid i Norge for mange av disse personene.⁴⁷ Vi finner forventede forskjeller når det gjelder alder og botid: Å mene at det er lett å snakke på eget morsmål henger positivt sammen med økende alder, mens færre med lang botid mener at det er lett å snakke på eget morsmål.

Videre har vi bedt personer i innvandrerutvalget om å ta stilling til noen utsagn om tilhørighet til det norske samfunnet og til egen landbakgrunn. Utvalgte resultater er fremstilt i figur 5.4.

Figur 5.4. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?* (innvandrerutvalget, n=977)

* Respondentene i innvandrerutvalget fikk unike spørsmål knyttet til sin landbakgrunn, som «Jeg ser på meg selv som bosnisk», «Jeg føler meg som en del av den bosniske kulturen» til det bosniske utvalget, og tilsvarende unike formuleringer til de øvrige landbakgrunnene. Dette er merket av som [landbakgrunn] i figuren.

Majoriteten i innvandrerutvalget er enig i påstandene om tilhørighet, «Jeg ser på meg selv som norsk» (59 %) og «Jeg føler meg som en del av den norske kulturen» (74 %). 20 % er

⁴⁷ Personer med bakgrunn fra Vietnam i utvalget har en gjennomsnittlig botid i Norge på 24,2 år, lengst av alle landgruppene.

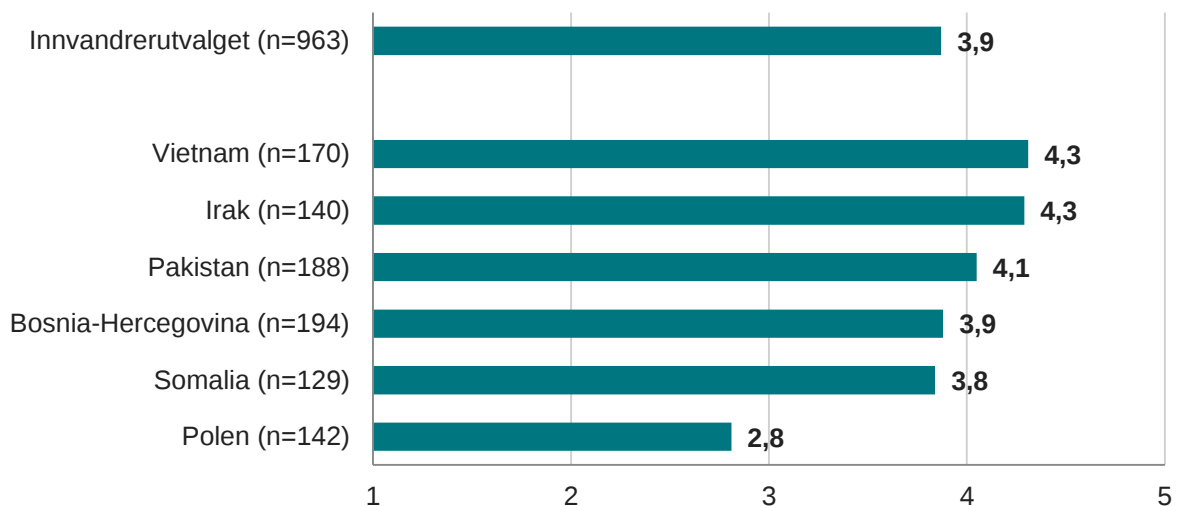
uenig i at de ser på seg selv som norske, mens 8 % sier seg uenig i at de føler seg som en del av den norske kulturen.

Tilhørigheten til Norge øker med botid, og er naturlig nok sterkest blant dem som er født i Norge. 85 % av dem som er født i Norge er enig i at de ser på seg selv som norske, mot 35 % av dem som har bodd i Norge i 10 år eller mindre. Tilhørighet til det norske samfunnet er sterkest blant unge og elever/studenter/lærlinger. En noe større andel som kjenner godt til barnevernet opplever sterkere tilhørighet til det norske samfunnet.

Det er ganske store forskjeller på dette området med hensyn til landbakgrunn. Jevnt over er det størst andeler med bakgrunn fra Polen som sier seg uenig i påstandene om tilhørighet til Norge. Nesten halvparten med polsk bakgrunn svarer at de er helt uenige i at de ser på seg selv som norske, og bare 17 % er helt enig i at de føler seg som en del av den norske kulturen. Det er personer med bakgrunn fra Vietnam og Irak som i størst grad er enige i påstandene. Funnene kan til dels ses i en kontekst av at personer med bakgrunn fra Polen i gjennomsnitt har kortest botid (7,5 år), mens personer med bakgrunn fra Vietnam har lengst botid (24,2 år) i innvandrertilvalget.

Forskjellene mellom landbakgrunnene er illustrert i figur 5.5, der vi viser gjennomsnittene i en sammensatt indeks av utsagnene «Jeg ser på meg selv som norsk», «Jeg føler meg som en del av den norske kulturen» og «Jeg er stolt over å være norsk».⁴⁸ Skalaen går fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig), slik at høyere tallverdi er uttrykk for sterkere norsk tilhørighet eller identifikasjon. Som vi ser, er gjennomsnittet for hele innvandrertilvalget ganske høyt (3,9). Tilhørigheten til Norge og det norske samfunnet står med andre ord sterkt overordnet sett. Forskjellene mellom landbakgrunnene er som beskrevet over, ved at spesielt personer med polsk bakgrunn skiller seg ut. Trekker vi ut personer med bakgrunn fra Polen ligger gjennomsnittet for innvandrertilvalget på 4,1.

Figur 5.5. Indeks for norsk tilhørighet, gjennomsnitt (innvandrertilvalget)

Samtidig som mange føler tilhørighet til Norge, ser vi av figur 5.4 at mange også identifiserer seg med sin egen landbakgrunn. Dette peker i retning av at mange opplever å ha «en fot i hvert land» når det gjelder tilhørighet og identitetsfølelse. Mer av det ene betyr ikke nødvendigvis mindre av det andre. Majoriteten i innvandrertilvalget er enig i påstander om tilhørighet til ens landbakgrunn, som «Jeg ser på meg selv som

⁴⁸ Sammensatte indekser benyttes gjerne når man ønsker å operasjonalisere et abstrakt begrep, i dette tilfellet «norsk tilhørighet». En slik sammenslåing av flere variabler må oppfylle både substansielle og statistiske kriterier, se Christophersen, K.-A. (2007), *Databehandling og statistisk analyse med SPSS*. Oslo: Unipub forlag. Substansielt sett synes de tre utsagnene å være relevante og dekkende for å operasjonalisere begrepet «norsk tilhørighet». Indeksen er tilfredsstillende ut fra statistiske kriterier (bivariate korrelasjoner på mellom 0,51 og 0,71 og Cronbachs alfa på 0,80). Se tabell V6 i vedlegg 1.

bosnisk/irakisk/pakistansk/polsk/somalisk/vietnamesisk» (77 %) og «Jeg føler meg som en del av den bosniske/irakiske/pakistanske/polske/somaliske/vietnamesiske kulturen» (68 %). Bare 10 % er uenig i påstanden om å se på seg selv som bosnisk/irakisk/pakistansk/polsk/somalisk/vietnamesisk, og 14 % er uenig i påstanden om å føle seg som en del av den bosniske/irakiske/pakistanske/polske/somaliske/vietnamesiske kulturen.

Også her finner vi en sammenheng med alder og hovedaktivitet. Tilhørighet til kulturen knyttet til ens landbakgrunn øker med alderen, og er sterkest blant hjemmeværende (husmor, trygdet eller pensjonist). Personer med bakgrunn fra Polen og Somalia identifiserer seg i sterkest grad med egen landbakgrunn. Dette kan trolig forklares av kort botid i Norge, etter som disse to landbakgrunnene har kortest gjennomsnittlig botid i innvandrerutvalget.

Oppsummering

I innvandrerutvalget finner vi høy *deltakelse* både i aktiviteter gjennom norske nettverk og aktiviteter knyttet til egen landbakgrunn. Samtidig deltar de færreste hyppig i slike aktiviteter. Deltakelse og særlig hyppighet av deltakelse i aktiviteter gjennom organisasjoner er større i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget. I innvandrerutvalget synes 8 av 10 det er *lett å snakke norsk*, og 9 av 10 mener det er lett å snakke på eget morsmål (når det ikke er norsk). Majoriteten i innvandrerutvalget opplever *tilhørighet* til Norge og til ens egen landbakgrunn. Vi kan si at mange har «en fot i hvert land» når det gjelder tilhørighet og identitetsfølelse.

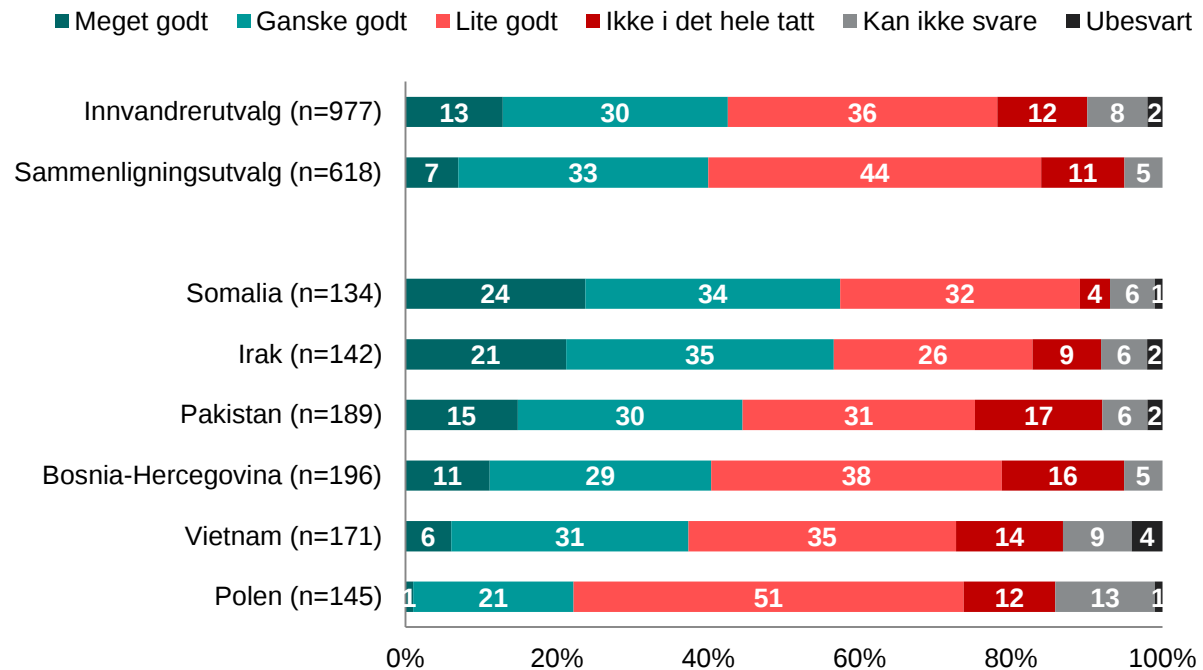
5.2 Kjennskap til, kunnskaper om og erfaringer med barnevernet

Kjennskap til, kunnskaper om og erfaringer med barnevernet utgjør fundamentet i den tidligere omtalte omdømmepyramiden. Erfaringer - direkte eller indirekte - har betydning for både *kjennskap* og *kunnskap*. Kjennskap og kunnskap danner grunnlag for positive eller negative holdninger, det vil si *inntrykk*. Når de positive holdningene er sterke, utvikles *tillit*. Dersom de negative holdningene er sterke, bygger det oppunder mindre grad av tillit, se kapittel 3.2.

Spørsmål om innvandrerbefolkningens kjennskap til og erfaringer med barnevernet er viktige i seg selv for å avdekke hvor godt de kjenner barnevernet, hvordan de har fått kunnskap om barnevernet og hvordan de vurderer barnevernets arbeidsmåter. Innsikt i hvorvidt kjennskap til barnevernet springer ut fra informasjon og inntrykk formidlet fra familie, venner og kjente (indirekte kontakt) eller egne erfaringer (direkte kontakt) kan være relevant med tanke på utvikling av tillitsfremmende tiltak.

Kjennskap til barnevernet og informasjonskilder

Figur 5.6. Hvor godt vil du si at du kjenner til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber?

Kjennskapen til barnevernet i innvandrerutvalget varierer. Nær halvparten (48 %) kjenner lite godt eller ikke i det hele tatt til hva barnevernet gjør eller hvordan de jobber, mens 43 % kjenner meget eller ganske godt til dette.

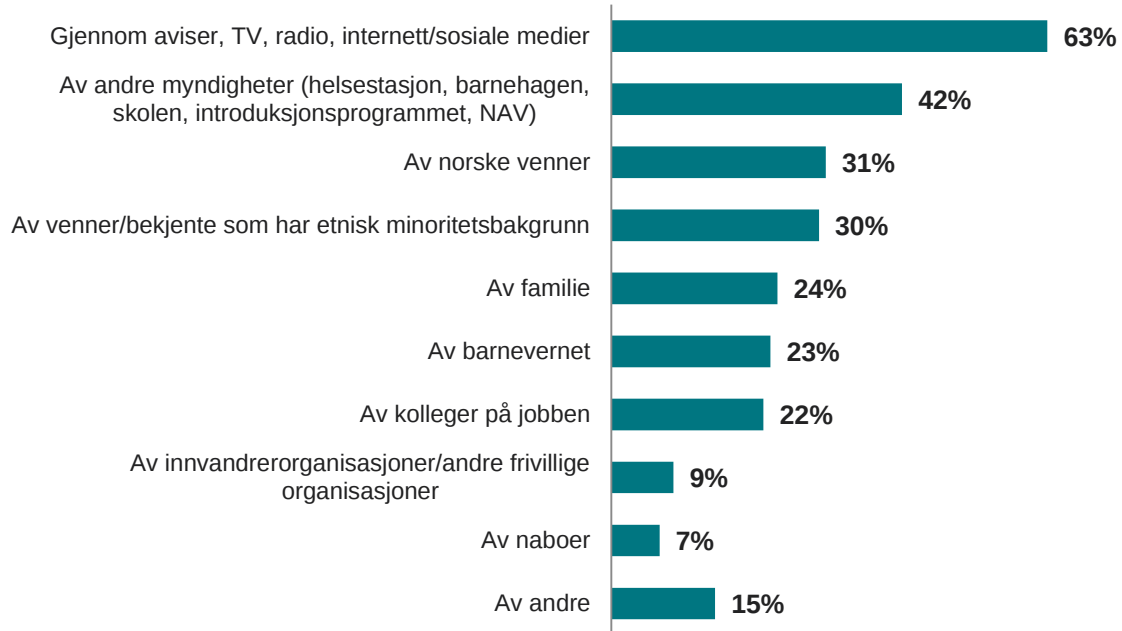
Som det fremgår av figur 5.6, varierer kjennskapen sterkt med landbakgrunn. Personer med bakgrunn fra Polen har langt dårligere kjennskap til barnevernet enn personer med bakgrunn fra Somalia og Irak, som i større grad svarer at de kjenner til barnevernet.

Kjennskapen til barnevernet er naturlig nok høyere blant personer i innvandrerutvalget som selv har vært i kontakt, de som har slekt eller venner som har vært i kontakt og de som vet om andre i lokalmiljøet som har vært i kontakt med barnevernet. Det er en viss forskjell på kjennskapen avhengig av deltakelse i samfunnet, ved at personer som i liten grad deltar i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner har litt dårligere kjennskap. Det er også noe bedre kjennskap til barnevernet blant dem som behersker norsk språk godt enn blant dem som ikke gjør det, som en kanskje skulle forvente. Vi merker oss at 1 av 4 som synes norsk er vanskelig ikke har besvart dette spørsmålet. Vi finner ingen systematiske forskjeller når det gjelder botid i Norge, utdanningsnivå eller arbeidsmarkedstilknytning. Kjennskapen til barnevernet er ganske lik mellom dem som er født i Norge og dem som ikke er født i Norge, men litt flere av dem som er født i Norge har ikke kjennskap til barnevernet i det hele tatt.

Det er omtrent samme variasjonsmønster i kjennskapen til barnevernet i sammenligningsutvalget. Litt over halvparten (55 %) har liten eller ingen kjennskap til barnevernets virksomhet, mens 4 av 10 kjenner barnevernet meget eller ganske godt. Vi finner flere av de samme mønstrene i undergrupper som i innvandrerutvalget, som at kjennskapen til barnevernet er høyere blant dem som har vært i kontakt med barnevernet, og blant dem som har slekt/venner eller vet om andre i lokalmiljøet som har hatt kontakt med barnevernet.

I det følgende vil vi se nærmere på noen av faktorene som har betydning for den enkeltes kjennskap til barnevernet, som informasjonskilder og eventuelle erfaringer respondentene har gjort selv eller via andre.

Figur 5.7. Hvis du kjenner til barnevernet, hvor har du fått informasjon fra? Flere svar mulig (innvandererutvalget, filter: kjenner til barnevernet, n=773)

Hvilken kilde man har fått informasjon om barnevernet fra kan tenkes å virke inn på holdninger og tillit til barnevernet. Som det fremgår av figur 5.7, har respondentene i innvandererutvalget som kjenner til barnevernet fått informasjon fra en rekke ulike kilder, både direkte fra barnevernet/myndighetene og via venner/bekjente eller media/sosiale medier. Dette spørsmålet er ikke stilt til sammenligningsutvalget.

Et flertall på over 6 av 10 som kjenner til barnevernet har fått informasjon om barnevernet gjennom media. Drøyt 4 av 10 har fått informasjon fra myndigheter som helsestasjon, barnehage, skole, introduksjonsprogram og NAV, mens en knapp fjerdedel har fått informasjon fra barnevernet selv. Det er også mange som har fått informasjon gjennom sosiale nettverk som venner, familie, naboer, kollegaer og innvandererorganisasjoner. Dersom vi slår sammen ulike svaralternativer, finner vi at totalt 53 % har fått informasjon fra myndighetene (helsestasjon, barnehager, skolen, introduksjonsprogrammet, NAV eller barnevernet), mens 59 % har fått informasjon gjennom sosiale nettverk (venner/bekjente, familie, kolleger, innvandererorganisasjoner/andre frivillige organisasjoner eller naboer).⁴⁹

Av funn i undergrupper kan vi nevne at en større andel av dem med bakgrunn fra Polen enn andre har fått informasjon fra venner/bekjente og media/internett, mens en mindre andel har fått informasjon fra barnevernet og andre myndigheter.

Både norskfødte og de med dårligere norskferdigheter har i større grad enn andre fått informasjon om barnevernet fra barnevernet selv. Vi finner også at dårligere kjennskap til barnevernet henger sammen med mindre eksponering for informasjon om barnevernet både fra barnevernet selv og andre myndigheter, samt større eksponering for informasjon fra (sosiale) medier.

⁴⁹ Her har vi slått sammen ulike svaralternativer til de bredere kategoriene «informasjon fra myndighetene» og «informasjon gjennom sosiale nettverk». Siden det var mulig å svare flere alternativer på dette spørsmålet, har vi omregnet for å finne hvor stor andel av respondentene som inngår i de nye kategoriene. I figur 5.7 vises andel av svarene for de ulike svaralternativene.

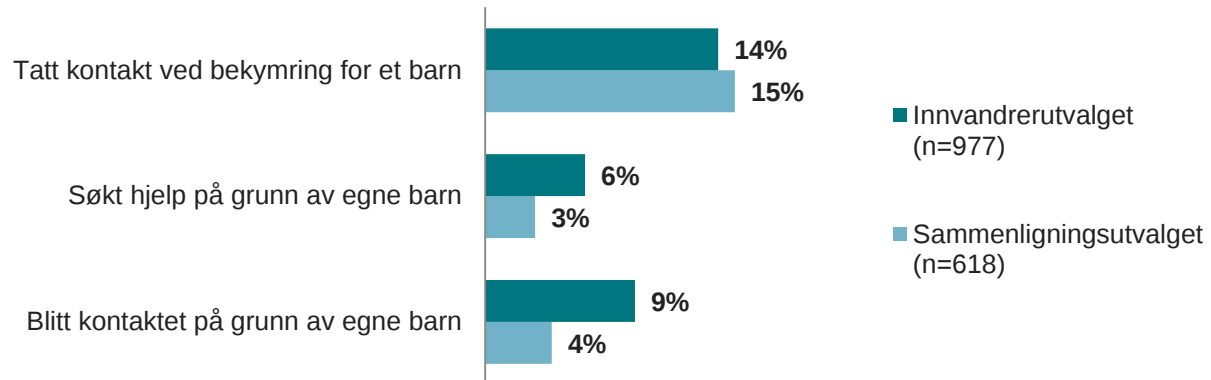
Erfaring med barnevernet

Under ser vi nærmere på erfaring med barnevernet, i form av direkte kontakt med barnevernet på grunn av egne barn og indirekte kontakt via slekt/venner med samme landbakgrunn eller familier i lokalmiljøet som har vært i kontakt.

Type erfaring med barnevernet

Egen kontakt

Figur 5.8. Ulike former for egen kontakt med barnevernet

Figur 5.8 viser ulike typer egen, direkte kontakt med barnevernet i hvert av utvalgene. På spørsmål om de selv eller partneren har tatt kontakt med barnevernet fordi de var bekymret for et barn, svarer 14 % i innvandrerutvalget at de har gjort dette.

Det er noe variasjon i andelene som har tatt kontakt på tvers av landgruppene. 25 % av dem med somalisk bakgrunn oppgir at de har tatt kontakt, mens dette gjelder litt under 10 % av personer med bakgrunn fra henholdsvis Bosnia-Hercegovina og Polen. Det er en klart større andel som selv har barn som har tatt kontakt. Dette reflekteres i aldersgruppene, der personer over 30 år i større grad har tatt kontakt med barnevernet ved bekymring sammenlignet med dem under 30 år.

Videre viser tallene at det er ganske stor forskjell på dem som ikke er født i Norge (17 % har tatt kontakt) og dem som er født i Norge (8 % har tatt kontakt). Det er også slik at innvandrere som har kortere botid i Norge enn 10 år i større grad enn dem som har lengre botid har tatt kontakt. Vi finner i tillegg at tilbøyeligheten til å ta kontakt ved bekymring for et barn øker klart med kjennskapet til barnevernet. 25 % av de som har god kjennskap til barnevernet har tatt kontakt ved bekymring, mot bare 4 % av de som har liten eller ingen kjennskap til barnevernet.

Andelen som har tatt kontakt med barnevernet på grunn av bekymring for et barn i sammenligningsutvalget er omtrent på samme nivå som i innvandrerutvalget, og vi finner stort sett de samme mønstrene for undergrupper.

Sett under ett er det 11 % i innvandrerutvalget som har vært i kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, enten ved at de selv eller partner har søkt hjelp eller er blitt kontaktet av barnevernet. Totalt 6 % svarer at de selv eller partneren har søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn. Personer med bakgrunn fra Irak og Somalia har størst andel som har søkt hjelp (i overkant av 10 %), mens de fra Bosnia-Hercegovina og Polen har minst andel (1 %). 8 % av dem som ikke er født i Norge har søkt slik hjelp, mot 2 % av dem som er født i Norge (i innvandrerutvalget). Dette kan ses i sammenheng med at det er langt færre av dem

i innvandrерutvalget som er født i Norge som har egne barn (16 %) sammenlignet med dem som ikke er født i Norge (72 %).⁵⁰

Andelen som har søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn synker med økt utdanningsnivå. Det er også litt flere av dem som har god kjennskap til barnevernet som har søkt hjelp på grunn av egne barn (10 %) enn dem med liten eller ingen kjennskap (2 %). Det kan tenkes at man har fått bedre kjennskap som følge av kontakten med barnevernet, men det kan også være at de med bedre kjennskap er mer tilbøyelige til å ta kontakt.

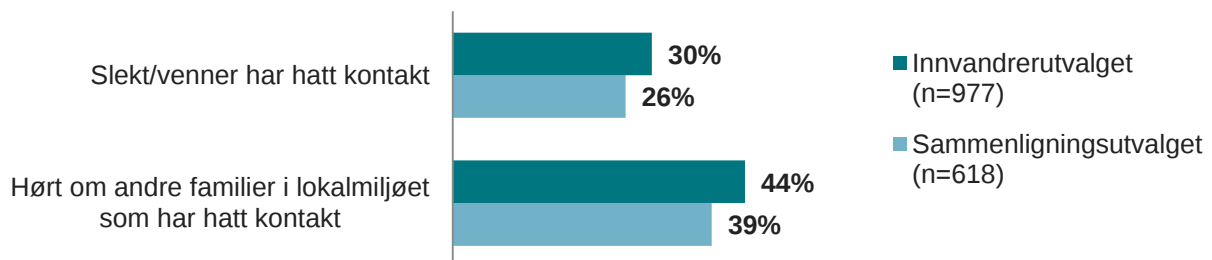
Sett under ett er det 6 % i sammenligningsutvalget som har vært i kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, enten ved at de selv eller partner har søkt hjelp eller er blitt kontaktet av barnevernet. I sammenligningsutvalget oppgir noe færre (3 %) at de selv eller partneren har søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn. I denne sammenheng er det relevant å nevne at det er en mindre andel i innvandrерutvalget som oppgir at de har barn (56 %) enn i sammenligningsutvalget (60 %).⁵¹ Også i sammenligningsutvalget er det litt flere av dem som kjenner godt til barnevernet som har søkt hjelp på grunn av egne barn.

9 % av innvandrерutvalget oppgir at de selv eller partneren har blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn. Kontakt fra barnevernet via telefon er mest vanlig, etterfulgt av kontakt pr. brev. Siden det er få som har hatt egen kontakt med barnevernet rapporterer vi ikke resultater for undergrupper.

I sammenligningsutvalget har en enda mindre andel blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn (4 %). Kontakt via telefon er mest vanlig.

Indirekte kontakt via slekt/venner eller familier i lokalmiljøet

Figur 5.9. Har slekt/venner med samme landbakgrunn* som har eller har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, eller har hørt om andre familier i lokalmiljøet som har hatt kontakt

* I sammenligningsutvalget er «med samme landbakgrunn» utelatt fra spørsmålsteksten.

Mens det i innvandrерutvalget altså er drøyt 1 av 10 som selv har vært i kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, har 3 av 10 slekt eller venner med samme landbakgrunn som har eller har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, se figur 5.9. Dette gjelder nesten 4 av 10 med bakgrunn fra Somalia og Pakistan, og kun 2 av 10 med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Polen. Det er flere kvinner enn menn som svarer at de har slekt eller venner som har hatt kontakt med barnevernet. Det kan selvsagt ikke utelukkes at dette skyldes at det er flere kvinner enn menn som *vet om* slik kontakt. 36 % av dem som er født i Norge av innvandrерforeldre kjenner noen i slekten eller vennekretsen som har hatt slik kontakt, mot 28 % av utenlandsfødte. Det er også slik at personer som selv har hatt kontakt med barnevernet i større grad enn andre har slekt eller venner som også har hatt kontakt.

⁵⁰ Uvektede tall.

⁵¹ Uvektede tall.

I sammenligningsutvalget har 26 % slekt eller venner som har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, altså en noe mindre andel enn i innvandrerutvalget.

Nesten halvparten (44 %) av innvandrerutvalget har hørt historier om andre familier i sitt lokalmiljø som har hatt kontakt med barnevernet. Som beskrevet over, er det 30 % som har slekt eller venner med samme landbakgrunn som har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn. Til sammen er det 53 % som har hatt det vi kan kalle *indirekte kontakt* med barnevernet, det vil si at de har slekt eller venner som har hatt kontakt og/eller har hørt historier om andre i lokalmiljøet.

Over halvparten av dem med landbakgrunn fra Irak og Somalia har hørt historier fra nærmiljøet om kontakt med barnevernet. I den andre enden av skalaen finner vi personer med landbakgrunn fra Vietnam og Polen, der «bare» en drøy tredjedel svarer at de har hørt slike historier. Det er størst andel unge under 30 år som har hørt historier i lokalmiljøet om kontakt med barnevernet. Dette gjelder halvparten av de unge, mot en drøy tredjedel av dem på 50 år eller eldre. Det er også slik at de som behersker norsk godt oftere har hørt historier enn de som synes at norsk er vanskelig. Dette henger til dels sammen med at mange unge behersker norsk godt.

I tillegg finner vi en forskjell med hensyn til kjennskap til barnevernet, ved at en større andel av dem som kjenner godt til barnevernet har hørt historier fra lokalmiljøet (54 %) sammenlignet med dem som i liten grad kjenner til barnevernet (40 %). Personer som selv har hatt kontakt med barnevernet har i større grad enn andre også hørt historier i nærmiljøet om kontakt med barnevernet, slik vi i tillegg fant når det gjelder slekt eller venner som har hatt kontakt. Dette kan tyde på at det er større forekomst av kontakt med barnevernet innen visse familier eller miljøer. Barn som vokser opp i familier med flere negative levekårsfaktorer, som generelt lavere sysselsetting og lavere inntekt enn den øvrige befolkningen, har større sannsynlighet for å omfattes av barneverntiltak.⁵² Innvandrerbefolkningen er overrepresentert blant personer med lav sosioøkonomisk status.⁵³ Tilgangen til historier om kontakt med barnevernet kan da også bli større.

Det er en litt mindre andel i sammenligningsutvalget (39 %) som svarer at de har hørt historier om andre familier i sitt lokalmiljø som har hatt kontakt med barnevernet. Vi finner de samme forskjellene for aldersgrupper og kjennskap til barnevernet som i innvandrerutvalget. Til sammen har 52 % i sammenligningsutvalget indirekte erfaring med barnevernet, altså at de har slekt eller venner som har hatt kontakt og/eller har hørt historier om andre i lokalmiljøet. Dette er på linje med innvandrerutvalget.

Det at langt flere har *indirekte erfaring* via slekt/venners eller familier i lokalmiljøets kontakt med barnevernet enn *direkte erfaring* gjennom egen kontakt med barnevernet indikerer at holdninger og tillit til barnevernet for mange vil være affektbasert. Det vil si at tilliten har utgangspunkt i inntrykk og erfaring med tjenesten via nettopp slekt, venner og kjente, se kapittel 3.1.

⁵² Kojan, B. (2011), *Klasseblikk på et barnevern i vekst*. Doktorgradsavhandling, Trondheim: NTNU.

⁵³ Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

Tiltak som ble iverksatt fra barnevernet i de aktuelle sakene**Tabell 5.1. Tiltak som ble iverksatt fra barnevernet ved egen kontakt, ved slekt/venners eller familier i lokalmiljøets kontakt (innvandrerrutvalget)**

Iverksatte tiltak fra barnevernet	Type kontakt med barnevernet		
	Egen kontakt (n= 107)	Slekt/venners kontakt (n=299)	Familier i lokalmiljøets kontakt (n=423)
Råd og veiledning	55 %	52 %	45 %
Avlastningshjem/besøkshjem	21 %	21 %	25 %
Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter	19 %	15 %	16 %
Støttekontakt	15 %	18 %	19 %
Økonomisk hjelp	14 %	14 %	17 %
Barnevernsinstitusjon	10 %	19 %	27 %
Fosterhjem/beredskapshjem	7 %	26 %	45 %
Annet botiltak i regi av barnevernet	9 %	9 %	15 %
Annet	1 %	0 %	0 %
Ingen / saken ble henlagt	21 %	11 %	10 %

Ved egen kontakt

Blant personer i innvandrerrutvalget som har hatt direkte kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, har flest opplevd at barnevernet iverksatte råd og veiledning (55 %) etter deres første møte. Mange opplevde også støttende tiltak som avlastningshjem/besøkshjem, barnehage/SFO/fritidsaktiviteter, støttekontakt og økonomisk hjelp. Omsorgsovertakelse er mindre brukt som tiltak. I sammenligningsutvalget er det for få som har hatt egen kontakt til at vi kan kommentere resultater.

Ved kontakt blant slekt, venner eller familier i lokalmiljøet

I innvandrerrutvalget er råd og veiledning det mest utbredte tiltaket også i saker som involverer slekt/venner (52 %). Ellers er det mange saker hvor barnevernet har iverksatt tiltak som fosterhjem/beredskapshjem (26 %), avlastningshjem/besøkshjem (21 %), barnevernsinstitusjon (19 %) og støttekontakt (18%). Norskfødte med innvandrerforeldre har en større andel enn utenlandsfødte som har slekt eller venner hvor barnevernet har iverksatt tiltak som involverer fosterhjem/beredskapshjem og barnevernsinstitusjon. Vi finner også at de som kjenner godt til barnevernet oftere har svart flere av de ulike tiltakene sammenlignet med de som i mindre grad kjenner til barnevernet.

I sammenligningsutvalget er det et lignende mønster som i innvandrerrutvalget, med spredning på ulike typer tiltak. Råd og veiledning er tiltak som oftest er iverksatt i saker som gjelder slekt/venner (47 %). Mange nevner også fosterhjem/beredskapshjem (30 %) og avlastningshjem/besøkshjem (19 %).

I innvandrerrutvalget nevner like mange at barnevernet iverksatte fosterhjem/beredskapshjem som råd og veiledning (45 % hver) i saker de kjenner til som involverer familier i lokalmiljøet. Deretter følger barnevernsinstitusjon (27 %) og avlastningshjem/besøkshjem (25 %). Sammenlignet med tiltak som ble iverksatt ved egen kontakt med barnevernet merker vi oss at det er langt flere som oppgir fosterhjem/beredskapshjem og barnevernsinstitusjon. Dette gjelder både familier i lokalmiljøets kontakt og slekt/venners kontakt med barnevernet. Noe av forklaringen på dette er trolig at det er lettere for utenforstående å legge merke til mer

inngripende tiltak som omsorgsovertakelse der barn plasseres på barnevernsinstitusjon, sammenlignet med hjelpetiltak som råd, veiledning og økonomisk støtte.

Det er flere av dem med pakistansk bakgrunn som kjenner til at tiltak med fosterhjem/beredskapshjem og barnevernsinstitusjon ble iverksatt for familier i lokalmiljøet. Personer med somalisk bakgrunn har noe større kjennskap til saker der støttekontakt, økonomisk hjelp og barnehage, SFO eller fritidsaktiviteter var tiltak som ble iverksatt. De som kjenner godt til barnevernet og/eller har slekt eller venner som har vært i kontakt med barnevernet har oftere svart flere av de ulike tiltakene, sammenlignet med dem som i mindre grad kjenner til barnevernet.

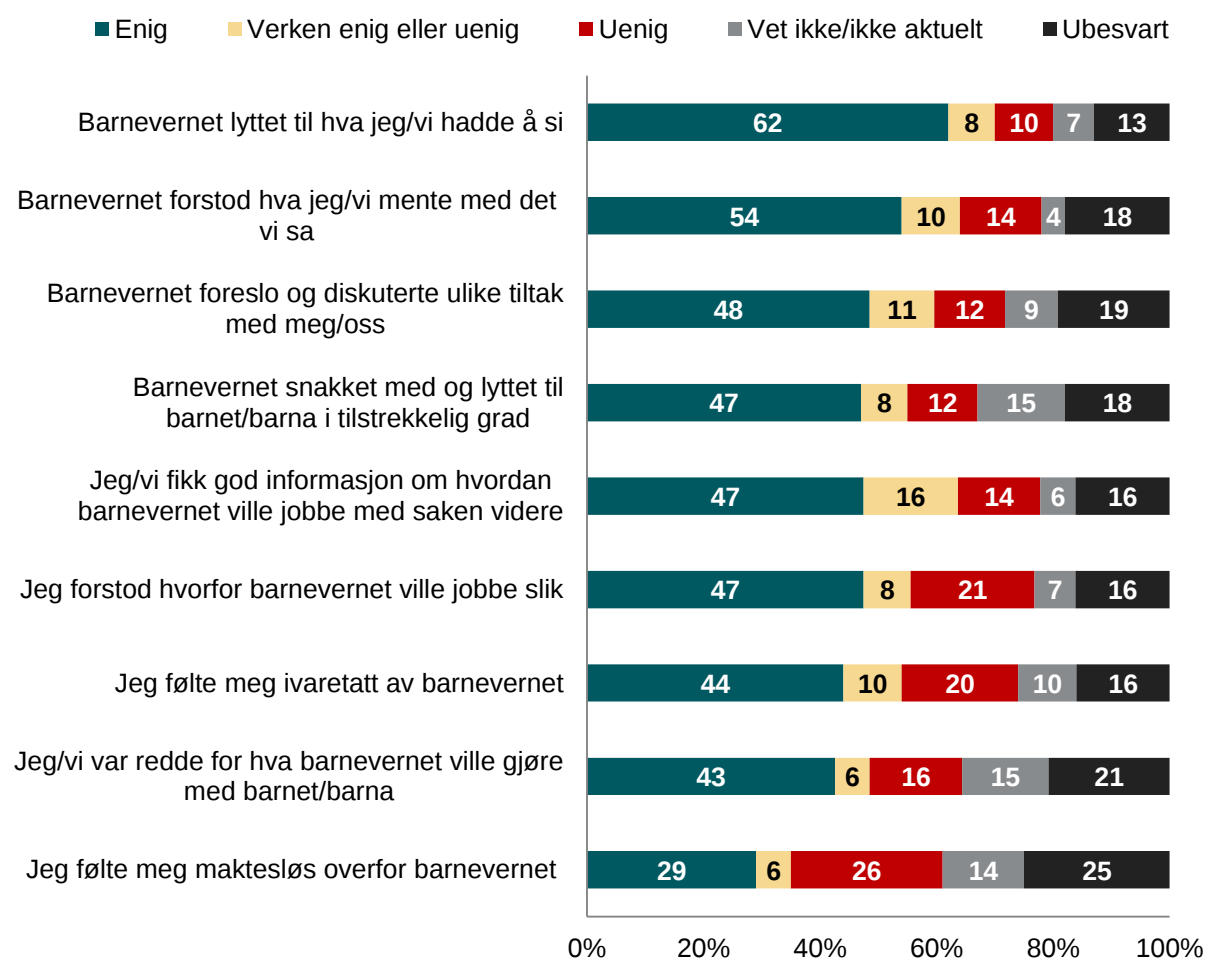
I sammenligningsutvalget er råd og veiledning det tiltaket som flest nevner (52 %) at ble iverksatt i saker som gjelder familier i lokalmiljøet, etterfulgt av fosterhjem/beredskapshjem (39 %) og avlastningshjem/besøkshjem (36 %).

Vurderinger av barnevernets arbeidsmåte i de aktuelle sakene

De som har hatt direkte kontakt med barnevernet på grunn av egne barn eller indirekte kontakt via slekt/venner eller familier i lokalmiljøet ble bedt om å vurdere barnevernets arbeidsmåte i de aktuelle sakene.

Ved egen kontakt

Figur 5.10. Tenk på ditt første møte med barnevernet. Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? (innvandererutvalget, filter: hatt kontakt med barnevernet pga. egne barn, n=107)*

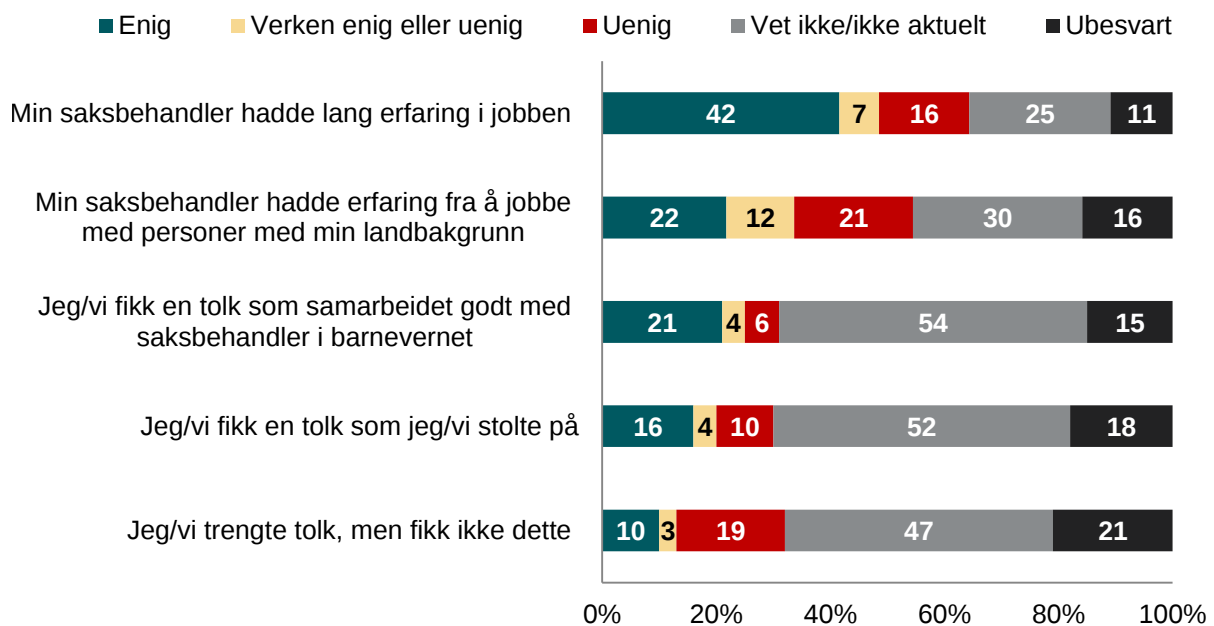

*I figuren er andeler helt og delvis enig/uenig slått sammen fordi det er få som har hatt egen kontakt med barnevernet.

Som det fremgår av figur 5.10, er det mange som ikke har tatt stilling til påstandene om barnevernets arbeidsmåte i deres første møte med dem. Gjennomgående er det flere i innvanderutvalget som gir gode enn dårlige vurderinger av første møte med barnevernet, både når det gjelder å bli lyttet til, forstått, ivaretatt, involvert og informert. Samtidig var langt flere redde for hva barnevernet ville gjøre med barnet/barna (43 %), enn dem som ikke var redde for dette (16 %). Det er også omtrent like mange som følte seg maktesløse overfor barnevernet i sitt første møte med dem (29 %) som de som ikke følte seg maktesløse (26 %).

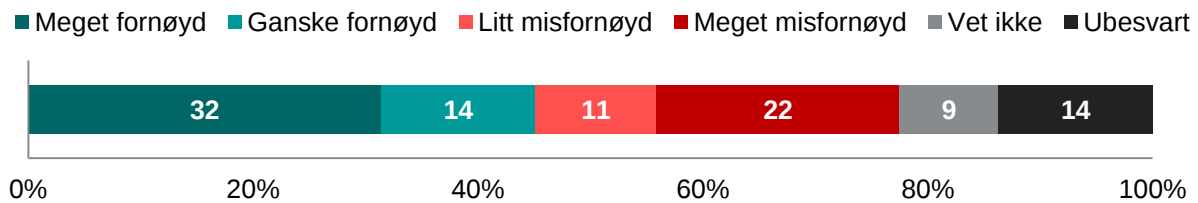
I sammenligningsutvalget er det for få som har hatt egen kontakt til å rapportere resultatene på dette området.

Figur 5.11. Tenk videre på ditt første møte med barnevernet. Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn? (innvanderutvalget, filter: hatt kontakt med barnevernet pga. egne barn, n=107*)

*I figuren er andeler helt og delvis enig/uenig slått sammen fordi det er få som har hatt egen kontakt med barnevernet.

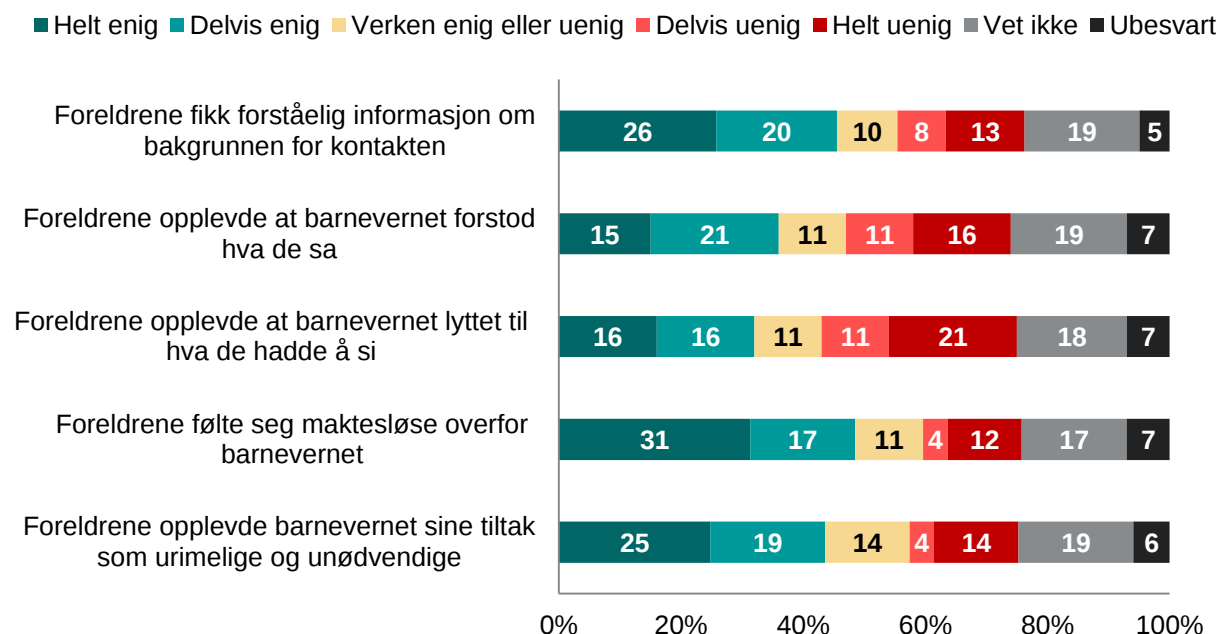
Figur 5.11 viser at det også for disse påstandene om første møte med barnevernet er generelt store andeler som ikke har tatt stilling. Langt flere av de i innvanderutvalget som har hatt kontakt med barnevernet opplevde å få en saksbehandler med lang erfaring (42 %) enn de som ikke opplevde dette (16 %). I tillegg var det flere som opplevde å få en tolk som samarbeidet godt med saksbehandler i barnevernet (21 %) enn de som ikke opplevde dette (6 %). Det er langt mer delte erfaringer når det gjelder utsagnene om saksbehandlers erfaring med å jobbe med personer av samme landbakgrunn, om de fikk tolk da de trengte dette, og om de fikk en tolk de stolte på.

Figur 5.12. Hvor fornøyd er du med det arbeidet barnevernet gjorde for familien i denne saken? (innvandrerrutvalget, filter: har vært i kontakt med barnevernet på grunn av egne barn, n=107)

Selv om mange av de i innvandrerrutvalget som har vært i kontakt med barnevernet er fornøyd med arbeidet barnevernet gjorde for familien i den aktuelle saken (46 %), er det verdt å merke seg at hele 1 av 3 er misfornøyd. Som vi ser av figur 5.12, er det en tendens til at mange velger ytterpunktene *meget* fornøyd eller *meget* misfornøyd. En polarisert svarfordeling tyder på at møtet med barnevernet for enkelte gir særlig gode opplevelser, mens det for andre gir særlig dårlige opplevelser. Det kan tenkes at type tiltak som har blitt iverksatt kan virke inn på den enkeltes vurdering av barnevernets arbeid i den aktuelle saken. Mange vil trolig oppleve veiledende eller støttende tiltak som mer positive enn mer inngripende tiltak som omsorgsovertakelse.

Vi har gjort en analyse av tilfredsheten med barnevernets arbeid i de aktuelle sakene opp mot typen tiltak som ble iverksatt. Etter som det er få i vår undersøkelse som har hatt egen kontakt med barnevernet, må resultatene tolkes med forsiktighet. Vi finner ikke dekning for å si at de med mer inngripende tiltak svarer at de er mer misfornøyd.

Ved slekt/venners kontakt

Figur 5.13. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om hvordan slekten din / vennene dine opplevde kontakten med barnevernet? (innvandrerrutvalget, filter: har slekt/venner av samme landbakgrunn som har vært i kontakt med barnevernet, n=299)

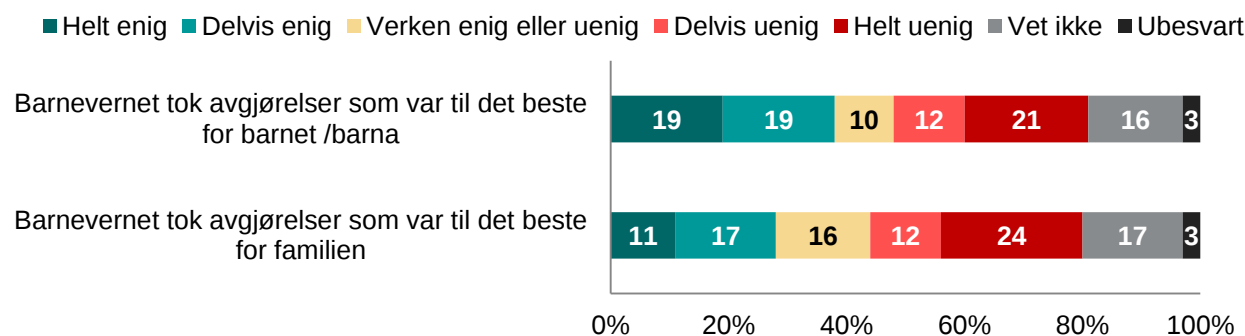
Det er gjennomgående store andeler i innvandrerrutvalget som er usikre eller ikke vil ta stilling til påstandene om slekt og venners opplevelse av kontakten med barnevernet. Blant dem som har tatt stilling får barnevernet blandede tilbakemeldinger.

Langt flere er enige i at foreldrene fikk forståelig informasjon (46 %) enn de som er uenige i dette (21 %). Det er mer delte meninger om hvorvidt foreldrene opplevde at barnevernet lyttet til dem og om foreldrene opplevde at barnevernet forstod hva de sa. Mange opplevde at foreldrene følte seg maktesløse overfor barnevernet (48 % enig, 16 % uenig) og at foreldrene opplevde barnevernet sine tiltak som urimelige og unødvendige (44 % enig, 18 % uenig).

I sammenligningsutvalget er det også mange som er usikre eller ikke vil ta stilling til påstandene om slekt og venners kontakt med barnevernet. Vi finner et lignende svarmønster som i innvandrerutvalget, med blandede tilbakemeldinger. Den største forskjellen mellom innvandrerutvalget og sammenligningsutvalget er at det i sistnevnte er mer delte meninger om hvorvidt foreldrene opplevde barnevernet sine tiltak som urimelige og unødvendige (27 % enig, 29 % uenig), og om foreldrene følte seg maktesløse overfor barnevernet (37 % enig, 27 % uenig).

Ved kontakt blant familier i lokalmiljøet

Figur 5.14. Tenk på historiene du kjenner til om andre familier i ditt lokalmiljø hvor barnevernet har vært involvert. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?
(innvandrerutvalget, filter: hørt om familier i lokalmiljøet som har hatt kontakt med barnevernet, n=423)

For påstander om barnevernets arbeidsmåte i saker som gjelder andre familier i lokalmiljøet er det også en god del som er usikre eller ikke har tatt stilling, både i innvandrerutvalget og i sammenligningsutvalget. I innvandrerutvalget er det delte meninger om barnevernets opptreden i saker som omfatter familier i lokalmiljøet, både når det gjelder barnevernets avgjørelser for barnet/barna og for familien. Vi merker oss at nær 1 av 4 er *helt* uenige i at barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for familien.

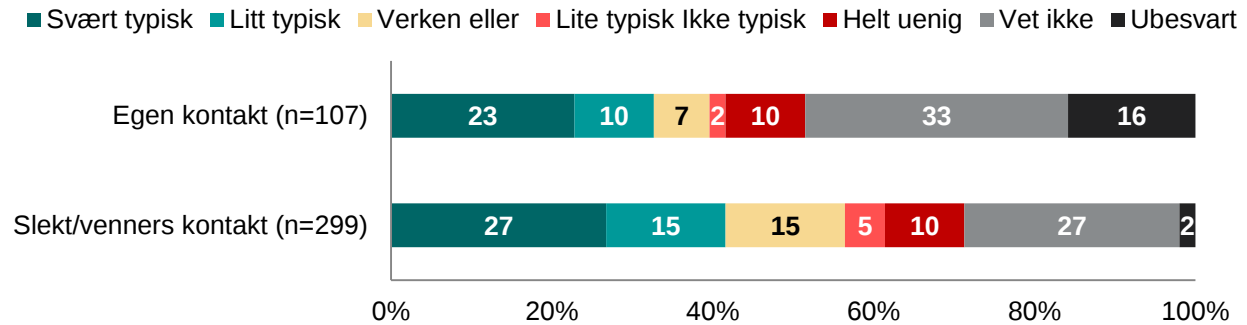
For begge påstandene finner vi at personer med bakgrunn fra Pakistan og Polen har dårligst inntrykk, mens de fra Bosnia-Hercegovina har det beste inntrykket av barnevernets avgjørelser. Vi finner også at de som kjenner godt til barnevernet i større grad enn de som har liten eller ingen kjennskap er enig i at barnevernets avgjørelser var til det beste både for barnet og familien.

I sammenligningsutvalget får barnevernet noe mer positive vurderinger av sin rolle i saker som involverer familier i lokalmiljøet. Ca. halvparten mener at barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for barna, mens 2 av 10 er uenige. Det er også langt flere som er enige (44 %) enn uenige (20 %) i at barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for familien.

Vurdering av om barnevernets arbeidsmåte i de aktuelle sakene er typisk

Respondentene ble også bedt om å vurdere om barnevernets arbeidsmåte overfor en selv og familien og/eller slekt/venner i de nevnte sakene er typisk for hvordan barnevernet generelt jobber med familier med samme landbakgrunn som en selv.

Figur 5.15. Tror du barnevernets arbeidsmåte overfor deg/familien din eller slekt/venner i denne saken er typisk for hvordan de jobber med familier med din landbakgrunn*?
(innvandrerutvalg, filter: hatt egen kontakt eller slekt/venner hatt kontakt med barnevernet)

* I sammenligningsutvalget er «med familier med din landbakgrunn» utelatt fra spørsmålsstillingen.

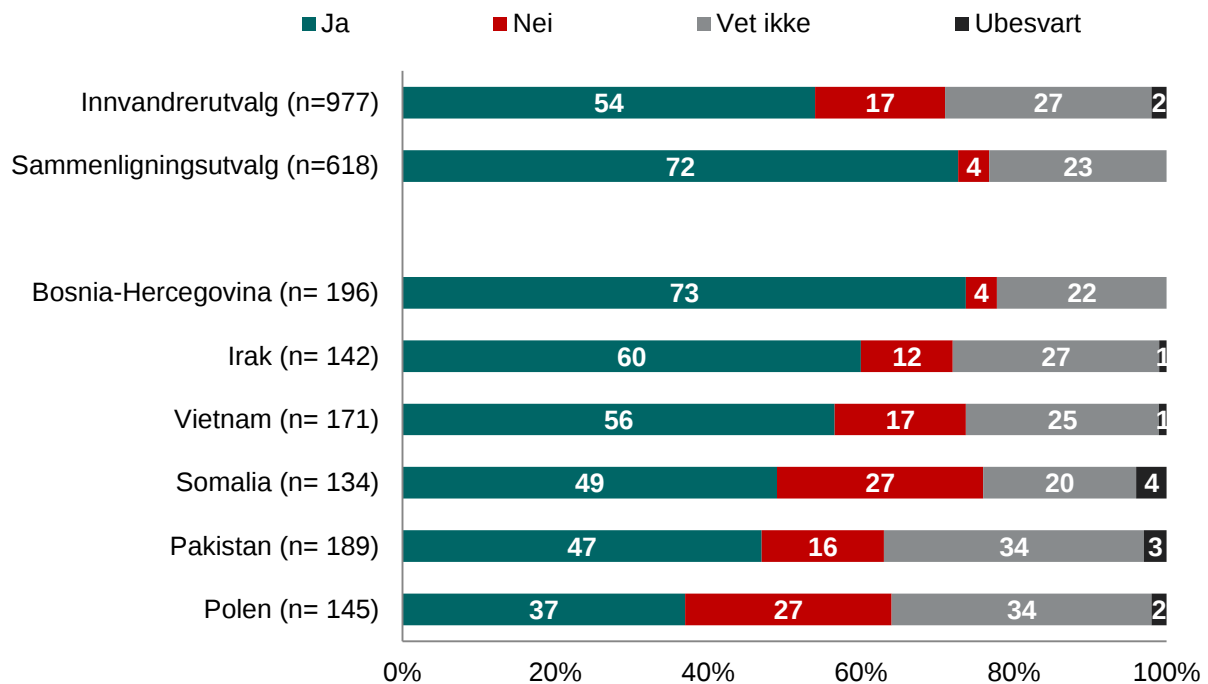
1 av 3 som har vært i kontakt med barnevernet tror at arbeidsmåten overfor en selv og familien i denne saken er typisk for hvordan barnevernet jobber for familier med tilsvarende landbakgrunn. Kun 12 % tror at arbeidsmåten er lite eller ikke typisk. Usikkerheten om dette er imidlertid stor – nær halvparten svarer at de ikke vet eller har latt være å svare.

Det er en litt større andel som tror at barnevernets arbeidsmåte er typisk i saker som involverer slekt eller venner, men også ganske mange som er usikre. 42 % tror at barnevernets arbeidsmåte i slike saker er svært eller litt typisk for hvordan de jobber med familier med sin landbakgrunn. 15 % mener den er lite eller ikke typisk. Det kan altså synes som det er en sterkere tilbøyelighet til å trekke slutninger om barnevernets arbeidsmåter generelt fra saker til slekt/venner enn for saker som gjelder en selv.

I sammenligningsutvalget er det for få som har hatt egen kontakt til å rapportere på hvor typisk barnevernets arbeidsmåte i egen sak er for barnevernets arbeidsmåte generelt. Når det gjelder hvor typisk barnevernets arbeidsmåte er i saker som involverer slekt og venner, mener nær 6 av 10 i sammenligningsutvalget at barnevernets arbeidsmåte er svært eller litt typisk, mens bare 1 % mener at den er lite eller ikke typisk. Større andeler i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget mener altså at den innsikten de har i barnevernets arbeidsmåter fra saker som involverer slekt/venner er typisk for barnevernets arbeidsmåter.

Tilbøyelighet til å ville kontakte barnevernet ved behov

Det er stilt spørsmål om respondentene ville tatt kontakt med barnevernet om de var bekymret for et barn, og om det er sannsynlig at de ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn om det var nødvendig. Mens flere av de tidligere spørsmålene i dette kapitlet omhandler ulike typer kontakt med barnevernet, handler denne delen om tilbøyelighet til å kontakte barnevernet ved behov.

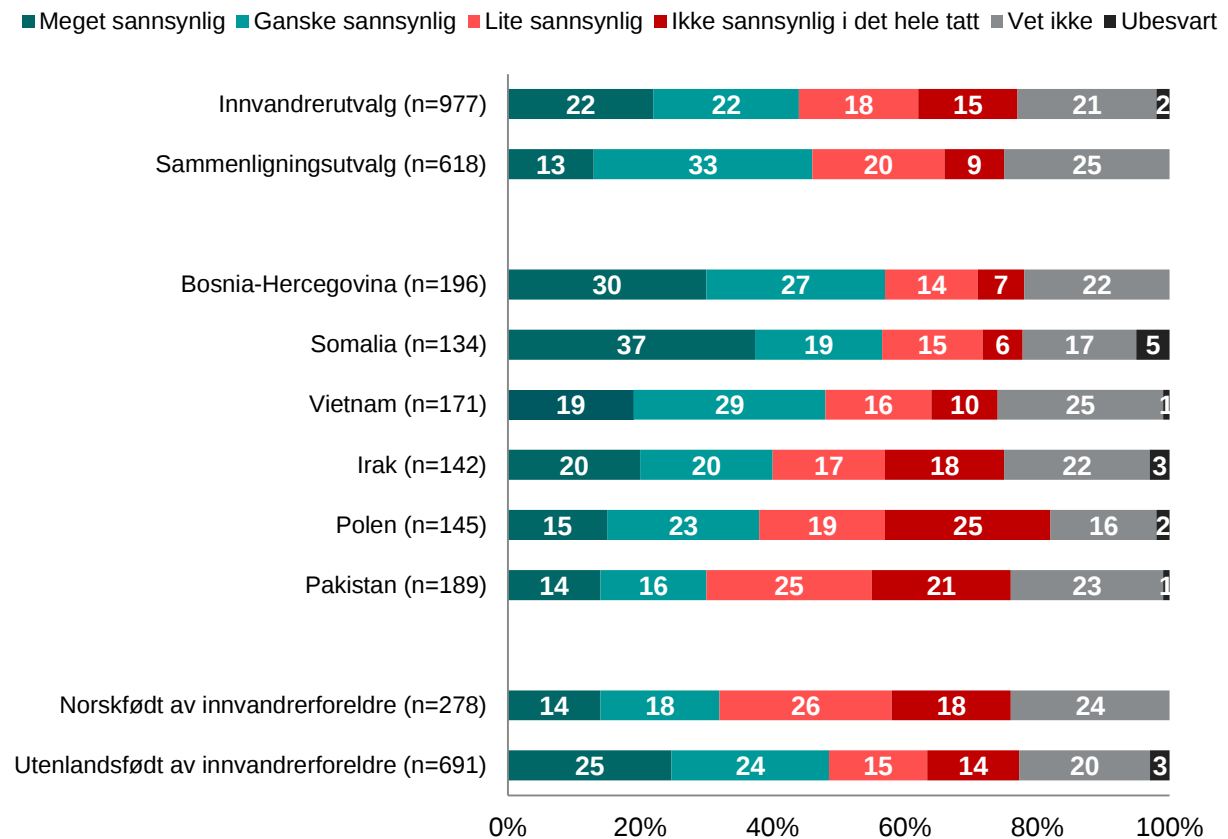
Figur 5.16. Dersom du var bekymret for et barn, ville du tatt kontakt med barnevernet?

Et flertall på 54 % i innvandrerutvalget ville kontaktet barnevernet om de var bekymret for et barn, mens 17 % ikke ville tatt kontakt. Hele 27 % er usikre på om de ville tatt kontakt.

I de fleste landgrupper er det langt flere som ville tatt kontakt enn som ikke ville gjort det, men det er gjennomgående mange som er usikre på hva de ville gjort. Størst andel som sier at de ville tatt kontakt finnes blant personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. Personer med bakgrunn fra Polen, derimot, er langt mer delte i sine meninger. Både blant personer med bakgrunn fra Polen og Somalia er det over 1 av 4 som ikke ville tatt kontakt med barnevernet dersom de var bekymret for et barn.

Ellers finner vi at kvinner er mer tilbøyelige til å ta kontakt enn menn, mens andelen som ville tatt kontakt med barnevernet ved bekymring for et barn stiger med botid i Norge, norske språkferdigheter og kjennskap til barnevernet. I likhet med mønstre vi finner andre steder i resultatene, er det en tendens til større skepsis til å ville ta kontakt blant dem som har hatt indirekte kontakt med barnevernet, altså at de har slekt, venner eller bekjente som har vært i kontakt med barnevernet eller at de har hørt historier fra andre i lokalmiljøet.

I sammenligningsutvalget er det et større flertall som ville tatt kontakt med barnevernet, og færre som ikke ville tatt kontakt enn for innvandrerutvalget. Det er også mange som er usikre på om de ville tatt kontakt. Kvinner og de som kjenner til barnevernet er også mer tilbøyelige til å ville ta kontakt. Vi finner imidlertid ikke noen sterkere skepsis blant dem som har slekt, venner eller andre i nærmiljøet som har hatt kontakt med barnevernet, slik vi gjorde for innvandrerutvalget. Det kan med andre ord se ut som indirekte kontakt med barnevernet henger sammen med en viss skepsis til å ville ta kontakt ved bekymring, men dette gjelder for innvandrerutvalget, og ikke befolkningen generelt.

Figur 5.17. Hvor sannsynlig er det at du ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn dersom det var nødvendig?

Det er delte meninger i innvandrerutvalget om hvorvidt man ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn om det var nødvendig. 44 % mener det er meget eller ganske sannsynlig at de ville søkt hjelp, mens 33 % mener det er lite eller ikke sannsynlig at de ville gjort dette. 21 % er usikre.

Det er noe variasjon i svar på tvers av landbakgrunn. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Somalia oppgir høyere sannsynlighet for at de ville tatt kontakt. Over halvparten av disse tror at det er meget eller ganske sannsynlig at de ville søkt hjelp, mens rundt 2 av 10 svarer at det er lite sannsynlig eller ikke sannsynlig i det hele tatt. Skepsisen er adskillig større blant personer med pakistansk og polsk bakgrunn. I disse gruppene svarer nesten halvparten av respondentene at det er lite sannsynlig eller ikke sannsynlig i det hele tatt at de ville søkt hjelp på grunn av egne barn.

Videre finner vi at tilbøyeligheten til å ville søke hjelp er størst blant dem som selv har barn. Problemstillingen er naturligvis lettere å forholde seg til for disse enn for dem som ikke har barn. Sistnevnte gruppe er noe mer skeptisk, og mange er usikre på hva de ville gjort.

Som vi har sett tidligere, er skepsisen til å kontakte barnevernet litt større blant dem som er født i Norge med innvandrerforeldre enn dem som er utenlandsfødte. Dette kan ha sammenheng med at det er langt færre av de som er født i Norge som har egne barn. Det er imidlertid liten forskjell i svar avhengig av botid.

For øvrig bidrar kjennskap til barnevernet til større sannsynlighet for å ville søke hjelp. Vi ser også en tendens til at erfaring med barnevernet gjennom slekt, venner og andre i lokalmiljøet henger sammen med noe lavere sannsynlighet for å ville søke hjelp.

I sammenligningsutvalget er andelene som svarer *meget* eller *ganske* sannsynlig (46 %) og *lite* eller *ikke* sannsynlig (29 %) omtrent som i innvandrerutvalget, men svarfordelingen er annerledes. I innvandrerutvalget er skalaens ytterpunkter i større grad benyttet.

Mens det i innvandrerutvalget er noe mer utbredt skepsis til å ville søke hjelp på grunn av egne barn blant de som har hørt historier om folk i nærmiljøet som har vært i kontakt med barnevernet, er ikke dette tilfellet i sammenligningsutvalget. Dette er enda et funn som peker i retning av negativ holdningsdannelse i innvandremiljøer som følge av indirekte kontakt med barnevernet.

Oppsummering

Det er varierende grad av kjennskap til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber både i innvandrerutvalget og i sammenligningsutvalget. Nær halvparten av innvandrerutvalget har liten eller ingen kjennskap til barnevernet, mens litt færre har meget eller ganske god kjennskap. Personer med bakgrunn fra Somalia og Irak har den beste kjennskapen, mens personer med polsk bakgrunn i minst grad kjenner til barnevernet. Det er et lignende kjennskapsmønster i sammenligningsutvalget, men enda flere har liten eller ingen kjennskap. At mange i begge utvalg har liten eller ingen kjennskap til barnevernet kan tenkes å virke inn på holdninger og tillit til barnevernet, da kjennskap og kunnskap er grunnleggende forutsetninger for tillit, se omdømmepyramiden i kapittel 3.2.

I begge utvalgene er det få som har egen erfaring med barnevernet. Noen flere har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn i innvandrerutvalget enn i sammenligningsutvalget. Langt flere både i innvandrerutvalget og i sammenligningsutvalget har indirekte erfaring med barnevernet ved at slekt og venner har vært i kontakt med barnevernet, og enda flere gjennom historier de har hørt om familier i lokalmiljøets kontakt med barnevernet.

Flertallet i begge utvalgene ville tatt kontakt med barnevernet om de var bekymret for et barn, men andelen som ville tatt kontakt er langt større i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget. Det er også mange som er usikre på om de ville tatt kontakt. I alle landgrupper er det flere som ville tatt kontakt enn ikke, men andelene varierer. I begge utvalgene er det delte meninger om hvorvidt man ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn om det var nødvendig. I innvandrerutvalget er det flere som sier at det er meget eller ganske sannsynlig at de ville gjort dette enn de som sier det er lite eller ikke sannsynlig, men mange er usikre. Fordelingen i sammenligningsutvalget er omtrent lik. Vi finner forskjeller mellom landgrupper: Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Somalia oppgir i gjennomsnitt størst sannsynlighet for å ville søke hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn ved behov, og det er langt flere i disse gruppene som sier at det er sannsynlig at de ville søkt hjelp enn de som sier at dette er lite eller ikke sannsynlig. Blant dem med polsk eller pakistansk bakgrunn er det mer skepsis til å ville søke hjelp hos barnevernet.

6. Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn

Her skal vi se nærmere på oppfatninger av og tillit til barnevernet. Vi ser på grad av tillit, hvordan den varierer mellom innvandrerutvalget og sammenligningsutvalget og mellom ulike undergrupper. Vi undersøker i tillegg mulige årsaker til høy eller lav tillit.

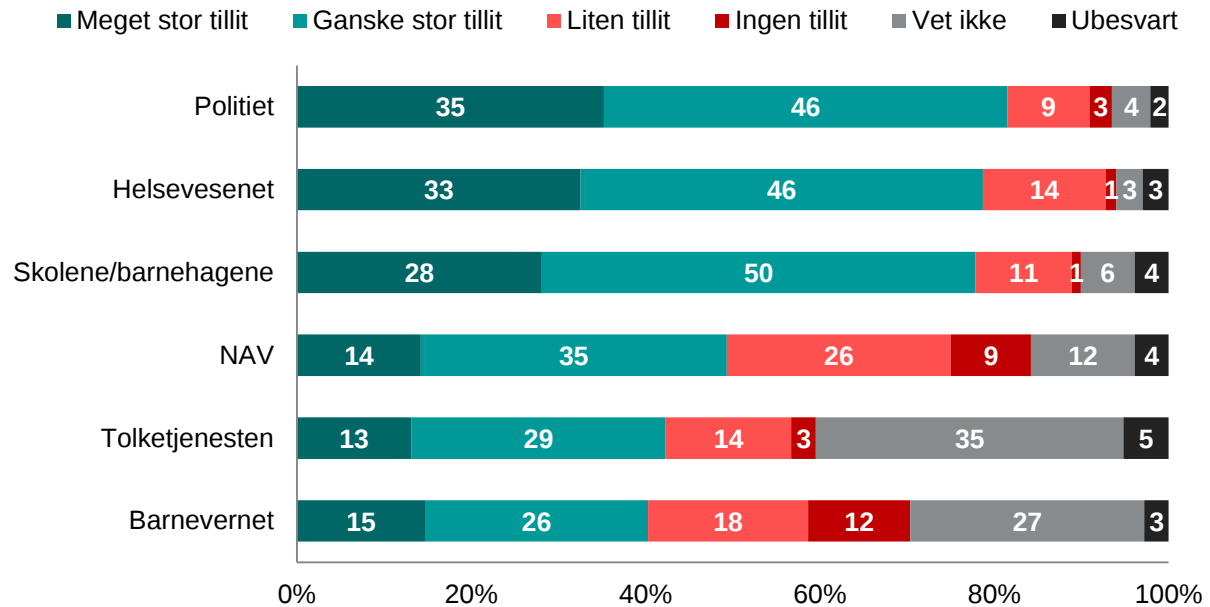
6.1 Oppfatninger av og tillit til barnevernet

Før vi ser nærmere på hva som kan forklare variasjonen i tillit til barnevernet, skal vi gi et overblikk over graden av tillit til barnevernet sammenlignet med andre sentrale

samfunnsinstitusjoner. Deretter dykker vi noe dypere ned og undersøker variasjon i tillit til barnevernet på tvers av blant annet landbakgrunn, botid i Norge, befatning med barnevernet og informasjonskilder om barnevernet. Vi ser også nærmere på holdninger til barnevernet innen temaene kompetanse, integritet, menneskelighet og forutsigbarhet. Videre måler vi tillit ved ulike deler av barnevernets arbeidsmåter, og studerer respondentenes opplevelse av diskriminering fra barnevernet og nordmenn generelt.

Tillit til barnevernet og andre samfunnsinstitusjoner

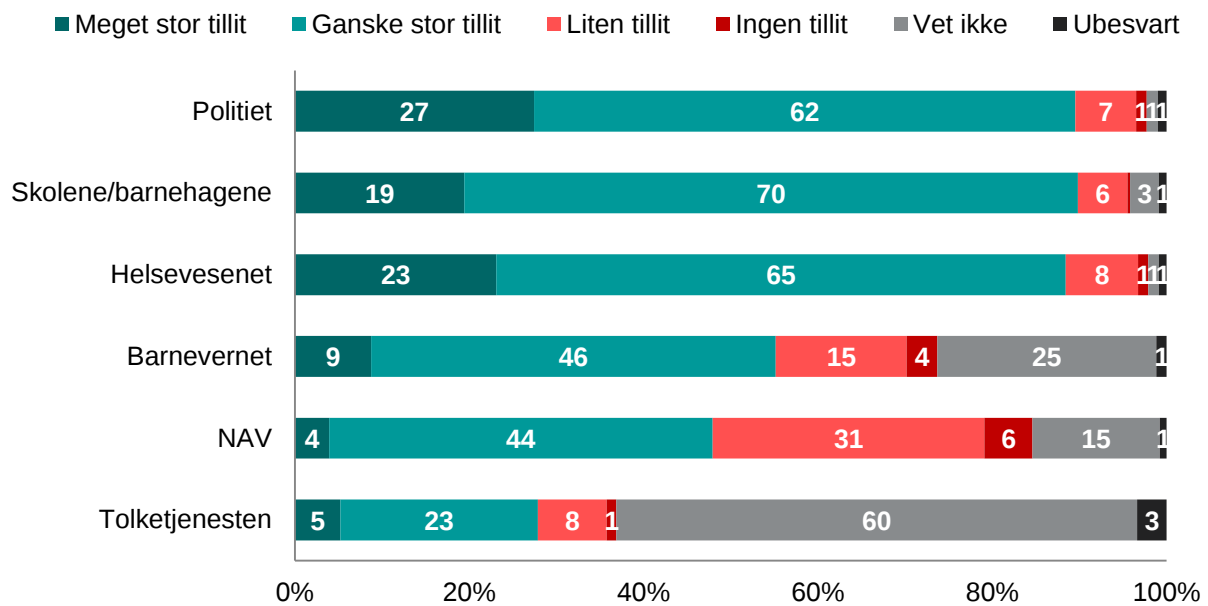
Figur 6.1. Tillit til samfunnsinstitusjoner (innvandrerutvalget, n=977)*

* Spørsmålet er stilt som «I det store og det hele, hvor stor tillit har du til følgende institusjoner:»

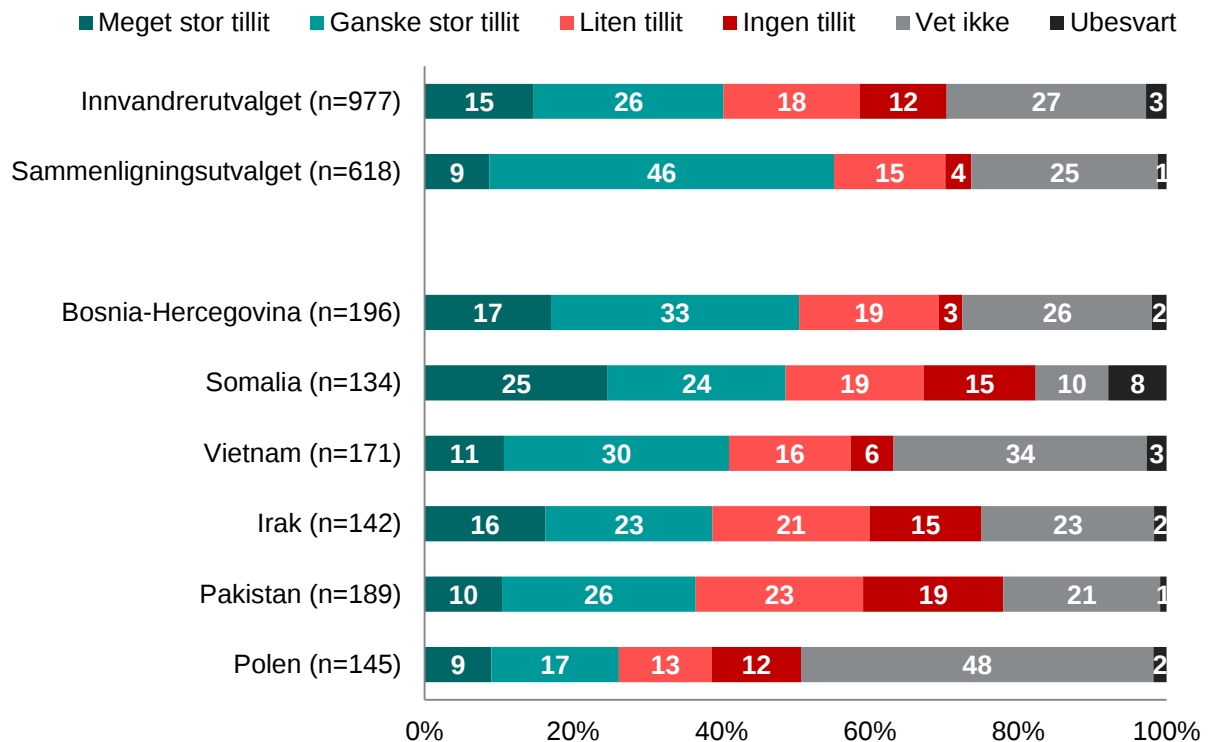
Tilliten til politiet, helsevesenet og skolen/barnehagene er jevnt over høy, se figur 6.1. I en slik kontekst oppnår barnevernet relativt lav tillit, både blant personer med innvandrerbakgrunn og som gjennomsnitt for befolkningen.

I innvandrerutvalget har barnevernet den minste andelen som har stor tillit (41 %) og den største andelen som ikke har noen tillit (12 %) av alle institusjonene som er målt. Andelen som har liten eller ingen tillit til barnevernet er 30 %. Det er verd å merke seg at mange ikke vet hvor stor tillit de har til barnevernet (27 %). Omtrent 8 av 10 har stor tillit til henholdsvis politiet, skolen og helsevesenet i innvandrerutvalget. Rundt halvparten har stor tillit til NAV, mens drøyt 4 av 10 har stor tillit til tolketjenesten. Over 1 av 3 vet ikke hvor stor tillit de har til tolketjenesten.

Figur 6.2. Tillit til samfunnsinstitusjoner (sammenligningsutvalget, n=618)*

* Spørsmålet er stilt som «I det store og det hele, hvor stor tillit har du til følgende institusjoner:»

I sammenligningsutvalget har nær 9 av 10 stor tillit til henholdsvis politiet, skolen og helsevesenet, se figur 6.2. Befolkningen har høyere tillit til barnevernet (55 %) enn til NAV (48 %) og tolketjenesten (28 %). Mange vet ikke hvor stor tillit de har til barnevernet (25 %). Mange kjenner også dårlig til tolketjenesten, og 6 av 10 svarer «vet ikke» på dette spørsmålet.

Figur 6.3. Tillit til barnevernet*

* Spørsmålet er stilt som «I det store og det hele, hvor stor tillit har du til følgende institusjoner:»

Vi skal straks se på tillit barnevernet og andre samfunnsinstitusjoner i gjennomsnitt, men først undersøker vi grad av tillit til barnevernet. I innvandrerrutvalget spenner andelen med stor tillit til barnevernet fra omtrent en fjerdedel blant personer med bakgrunn fra Polen til halvparten av dem med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. Denne variasjonen understøtter målingen av tillit til barnevernet etter ulike landbakgrunner fra *Integreringsbarometeret 2013/2014*, se tabell 3.1 i kapittel 3. Også der varierer tilliten til barnevernet mellom personer med bakgrunn fra Polen (lavest tillit) og personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina (høyest tillit).⁵⁴ Vi ser også at personer med bakgrunn fra Somalia har høy tillit til barnevernet sammenlignet med de andre landbakgrunnene. Disse tendensene kan ses i lys av tidligere funn om at personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Somalia i større grad oppgir at det er sannsynlig at de ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn dersom det var nødvendig, se figur 5.17 i kapittel 5. Personer med bakgrunn fra Pakistan og Polen er mer skeptiske til å søke slik hjelp.

Bak hovedfunnene om tillit blant personer med ulik landbakgrunn ligger en rekke nyanseringer. Blant personer med bakgrunn fra Polen svarer nær halvparten at de ikke vet hvilken tillit de har til barnevernet, mot 27 % for gjennomsnittet. Blant personer med bakgrunn fra Pakistan har over 4 av 10 liten eller ingen tillit til barnevernet, mot 3 av 10 for innvandrerrutvalget totalt sett. En mindre andel med bakgrunn fra Polen svarer at de har liten eller ingen tillit til barnevernet (25 %).

Ved tillit til andre samfunnsinstitusjoner tegnes omtrent samme bilde som for barnevernet når det gjelder landbakgrunn: Personer med bakgrunn fra Pakistan og Polen har i gjennomsnitt noe lavere tillit til institusjonene enn andre i innvandrerrutvalget, mens dem med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina – og i enda større grad personer med somalisk bakgrunn – har noe høyere tillit. Dette ser vi tydelig i tabell 6.1, der vi har satt inn gjennomsnittlig tillit til de ulike samfunnsinstitusjonene fordelt på utvalgene og landbakgrunnene. Skalaen går fra 1 til 4, der 1 betyr ingen tillit og 4 betyr meget stor tillit.⁵⁵ Høyest og lavest gjennomsnittlig tillit til de ulike institusjonene er markert med henholdsvis grønn og rød farge.

Tabell 6.1. Tillit til samfunnsinstitusjoner, gjennomsnitt (1=ingen tillit, 4=meget stor tillit)*

	Innvander- utvalg	Sammenlignings- utvalg	Bosnia- Hercegovina	Irak	Pakistan	Polen	Somalia	Vietnam
Politiet	3,2	3,2	3,2	3,2	3,1	3,2	3,5	3,2
Skolene/ barnehagene	3,2	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1	3,4	3,1
Helsevesenet	3,2	3,1	3,2	3,2	3,0	2,8	3,6	3,2
Tolketjenesten	2,9	2,9	3,0	2,8	2,8	2,9	3,0	2,7
NAV	2,7	2,6	2,7	2,6	2,5	2,6	2,9	2,7
Barnevernet	2,6	2,8	2,9	2,5	2,4	2,5	2,7	2,7

* Spørsmålet er stilt som «I det store og det hele, hvor stor tillit har du til følgende institusjoner:»

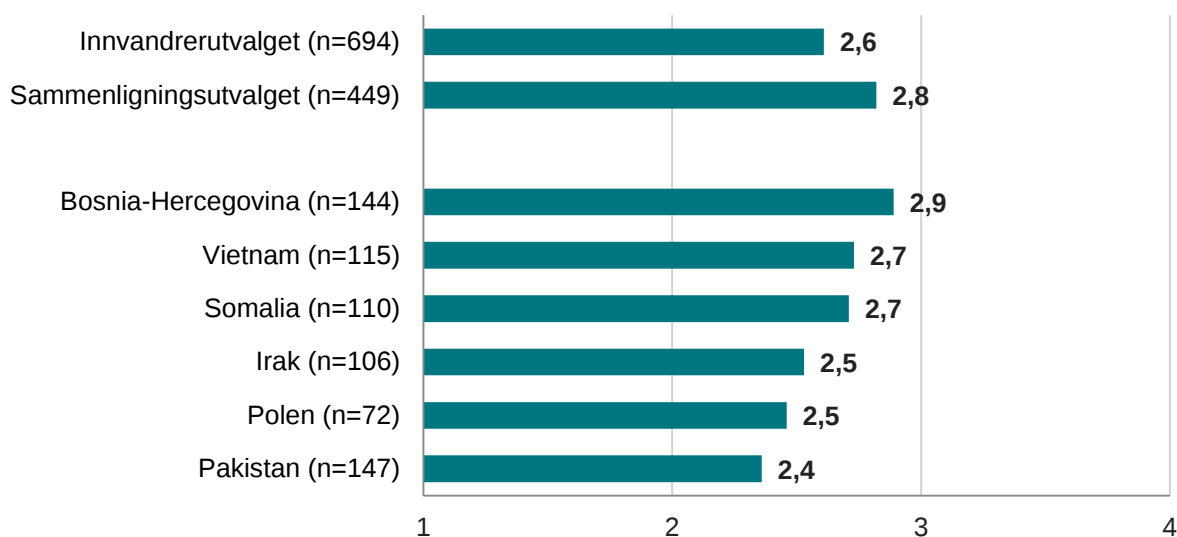
Vi legger merke til at det er personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina som i gjennomsnitt har den høyeste tilliten til barnevernet, slik vi også så i tabell 6.1. Dette er illustrert tydeligere i figur 6.4. Vi benytter den samme skalaen som til tabell 6.1, slik at høyere tallverdi angir høyere tillit til barnevernet. Personer med pakistansk bakgrunn har den laveste gjennomsnittlige tilliten til barnevernet, etterfulgt av dem med bakgrunn fra Polen. Sistnevnte har den minste andelen med stor tillit til barnevernet, men har et høyere gjennomsnitt enn personer med bakgrunn fra Pakistan fordi «vet ikke»-svarene er utelatt fra beregningen av

⁵⁴ Merk at funnet fra *Integreringsbarometeret 2013/2014* tar utgangspunkt i innvandrere, og ikke innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn. Landbakgrunnene som inngår i de to undersøkelsene er heller ikke helt overlappende.

⁵⁵ Kun svar med en verdi på skalaen er inkludert, slik at «vet ikke» eller «ubesvart» er utelatt. Dette gjør at antall svar blir noe lavere når vi presenterer gjennomsnitt enn når vi viser hele svarfordelingen.

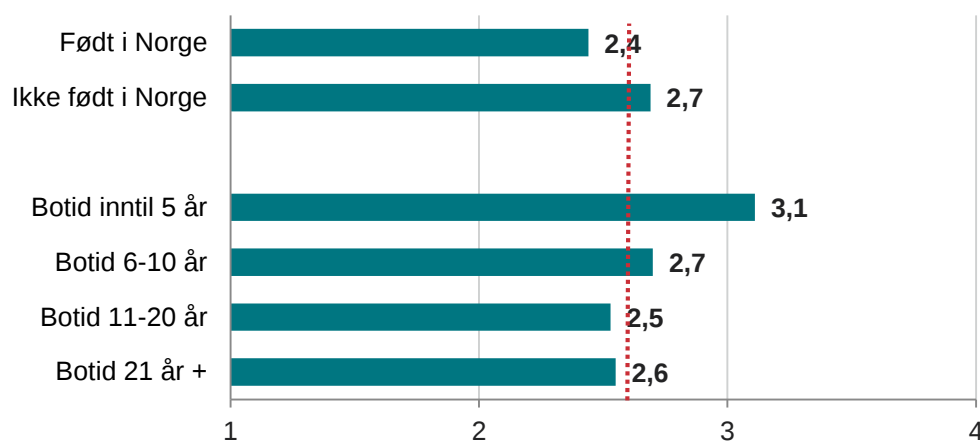
gjennomsnitt. Som nevnt over, svarer nesten halvparten av personer med polsk bakgrunn at de ikke vet hvor stor tillit de har til barnevernet.

Figur 6.4. Tillit til barnevernet, gjennomsnitt

Tilliten til barnevernet i innvandrerutvalget varierer også med hensyn til en rekke andre bakgrunnsvariabler. Tilliten er noe høyere for dem som ikke er født i Norge enn dem som er født i Norge, slik vi ser i figur 6.5. I utgangspunktet kunne man kanskje forventet en positiv sammenheng mellom dem som er født i Norge og tillit til barnevernet. For personer som ikke er født i Norge er det dem med kort botid (inntil 5 år) som skiller seg ut med høyere tillit til barnevernet enn personer med lengre botid. Det er svært liten forskjell i gjennomsnittlig tillit for gruppene som har bodd i Norge i mer enn 10 år.

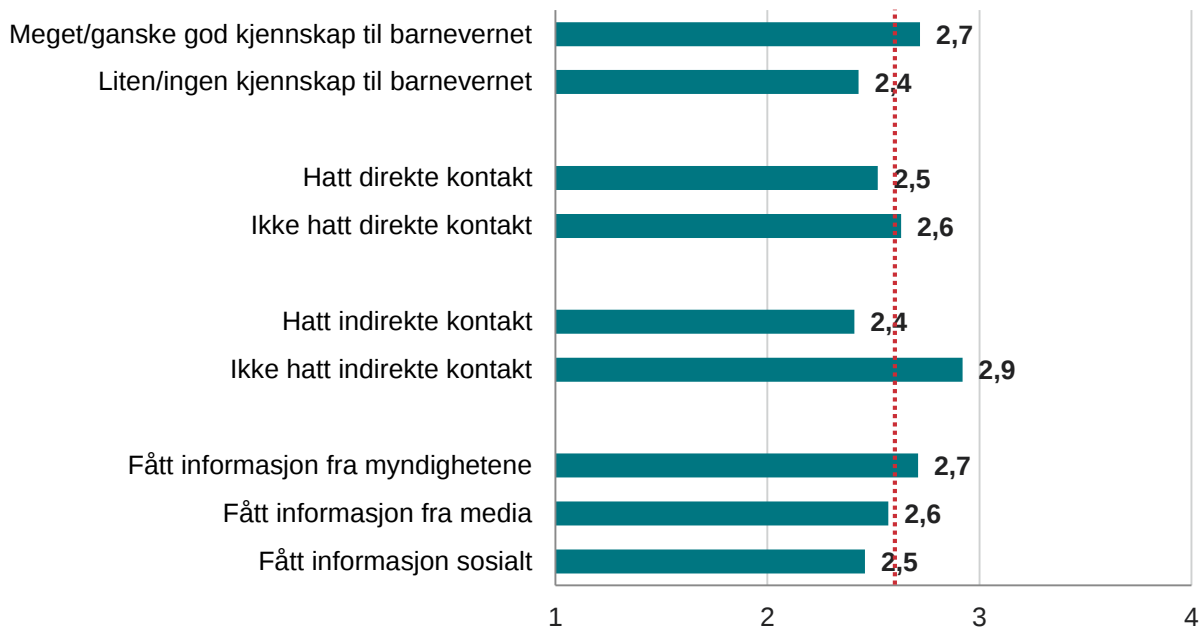
Figur 6.5. Tillit til barnevernet (hele utvalget i stiplet linje), gjennomsnitt (innvandrerutvalget, n=687)

Som vist i figur 6.6, har de som kjenner barnevernet godt høyere tillit til barnevernet enn dem som kjenner barnevernet lite godt eller ikke i det hele tatt. Samtidig har dem som har hatt indirekte kontakt med barnevernet, det vil si at slekt, venner, bekjente eller andre i lokalmiljøet har vært i kontakt med barnevernet, merkbart lavere tillit til barnevernet enn dem som ikke har hatt slik indirekte kontakt. Dette siste funnet gjelder også for sammenligningsutvalget.

Vi finner i tillegg at tilliten til barnevernet i innvandrerutvalget er lavere enn gjennomsnittet for personer som har fått informasjon om barnevernet fra sosiale nettverk eller fra media. Utslaget er spesielt stort for dem som har fått informasjon fra sosiale nettverk, som mer presist gjelder informasjon fra familie, venner, naboer, kollegaer, andre bekjente og/eller innvandrerorganisasjoner. Det er naturlig å se den lavere tilliten for dem som har hatt indirekte kontakt og dem som har fått informasjon gjennom sosiale nettverk i sammenheng, fordi dette ofte vil innebære mye av det samme: Mens rundt halvparten har fått informasjon sosialt og omtrent like mange har hatt indirekte kontakt med barnevernet, svarer ca. en tredjedel begge disse tingene samtidig.

Figur 6.6. Tillit til barnevernet (hele utvalget i stiplet linje), gjennomsnitt (innvandrerutvalget, n=687)

Det finnes noen systematiske forskjeller i tilliten når det gjelder tilhørighet til det norske samfunnet. Hvis vi ser på norsk tilhørighet som en kombinasjon av påstandene «Jeg ser på meg selv som norsk», «Jeg føler meg som en del av den norske kulturen» og «Jeg er stolt over å være norsk» (se kapittel 5.1), er det tydelig at tilliten til barnevernet er høyere jo større grad av norsk tilhørighet man har. For norskferdigheter er tendensen imidlertid motsatt. De som synes at det er lett å snakke på norsk har i gjennomsnitt *lavere* tillit til barnevernet enn personer som synes at norsk er vanskelig. Dette kan sies å være på tvers av hva man kunne ventet på forhånd. Vi finner noe av det samme for utdanningsnivå, ved at personer med lavt utdanningsnivå i gjennomsnitt har litt høyere tillit til barnevernet enn dem med høyere utdanningsnivå. Mønsteret ved utdanningsnivå går på tvers av funn fra SSBs analyser av ulikhet i sosiale relasjoner, der det vises til at tilliten øker med stigende sosioøkonomisk status, altså variabler som inntekt, utdanning og yrke. Dette er vi inne på i kapittel 3.1.

For øvrig er tilliten til barnevernet litt høyere blant kvinner enn menn, noe vi også finner for sammenligningsutvalget og i andre undersøkelser.⁵⁶ Vi finner ikke noen tendens i den ene eller den andre retning for tillit til barnevernet på tvers av ulike aldersgrupper. Det gjør vi derimot for sammenligningsutvalget, der eldre har lavere tillit enn yngre. De som bor i storbyer⁵⁷ har noe høyere tillit til barnevernet enn dem som ikke gjør det – et funn som også gjelder for sammenligningsutvalget.

⁵⁶ Barstad, A. og Sandvik, L. (2015), *Deltaking, støtte, tillit og tilhørighet. En analyse av ulikhet i sosiale relasjoner med utgangspunkt i levekårsundersøkelsene*. Rapport 2015/51. Oslo-Kongsvinger: SSB.

⁵⁷ Vi regner i denne sammenheng følgende byer som storbyer: Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Drammen.

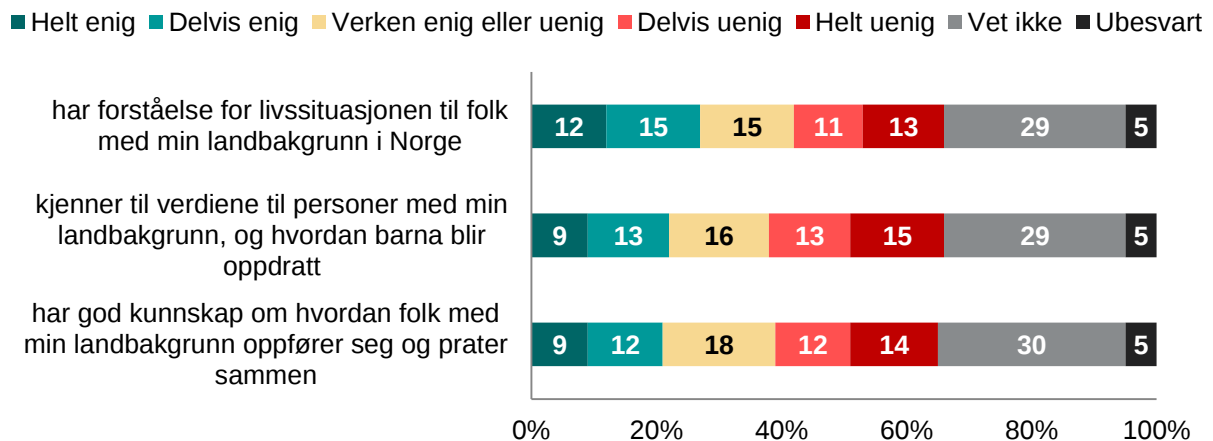
Holdninger til barnevernet

Over har vi sett på overordnet tillit. Under ser vi nærmere på inntrykk av og holdninger til barnevernet knyttet til forskjellige tema. Gjennom de ulike tematikkene kompetanse, medmenneskelighet, integritet og forutsigbarhet kartlegger vi hvor positive eller negative respondentene er til disse sidene ved barnevernets arbeid. Dette vil kunne belyse tilliten de har til barnevernet, se nærmere omtale i kapittel 3.3.

Kompetanse

Her ser vi på i hvilken grad barnevernet oppfattes å utvise kulturforståelse og -kompetanse.

Figur 6.7. Hvor enig eller uenig er du i at barnevernet ... (innvandrerrutvalget, n=977)

Det er delte meninger i innvandrerrutvalget om alle utsagnene om kulturforståelse og kulturkompetanse i barnevernet, slik vi ser i figur 6.7. Til sammen 27 % er enig i utsagnet om at barnevernet har forståelse for livssituasjonen til folk med ens landbakgrunn i Norge, mens nesten like mange er uenig. Til utsagnene om at barnevernet kjenner til verdiene til personer med ens bakgrunn og at barnevernet har god kunnskap om hvordan folk med ens landbakgrunn oppfører seg og prater sammen er det litt flere som er uenig enn enig. For alle utsagnene er det store andeler som svarer «vet ikke».

Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Somalia har i gjennomsnitt det beste inntrykket av barnevernets kompetanse. Personer med bakgrunn fra Pakistan og (særlig) Polen har i gjennomsnitt det dårligste inntrykket. For sistnevnte er bare drøyt 1 av 10 enig i de tre utsagnene om barnevernets kompetanse.

I sammenligningsutvalget er det, noe påfallende, omtrent like store andeler som er enig i de ulike utsagnene om kompetanse i barnevernet som i innvandrerrutvalget.⁵⁸ Forskjellen er at en gjennomgående mindre andel svarer at de er uenig, mens ca. halvparten er usikre. Samtidig er altså betydelig flere i innvandrerrutvalget uenig i at barnevernet besitter kompetanse om livssituasjon, verdier, oppførsel til personer med ens landbakgrunn. Alt i alt kan vi derfor si at sammenligningsutvalget har et bedre inntrykk enn innvandrerrutvalget av barnevernets kompetanse.

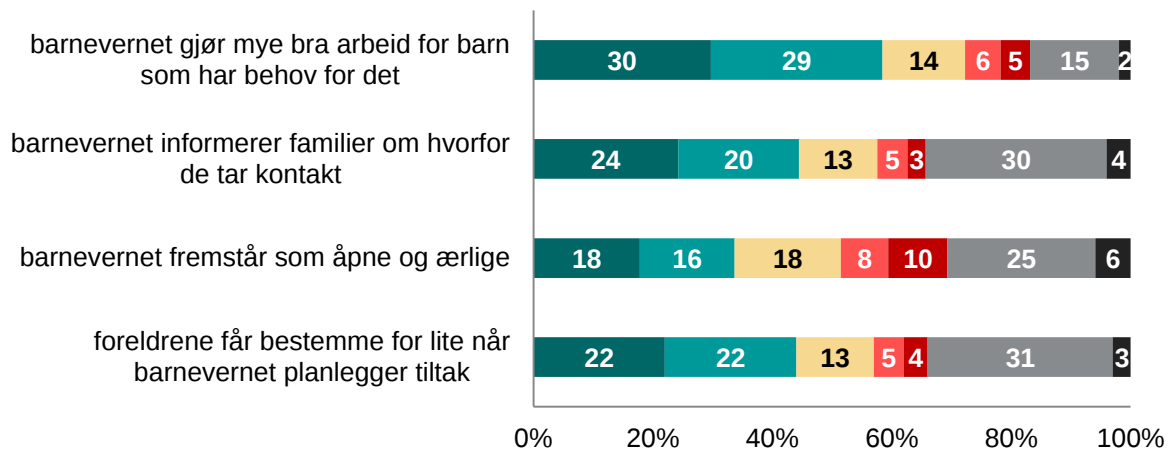
Medmenneskelighet

I det følgende ser vi på i hvilken grad man vurderer at barnevernet opptrer med medmenneskelighet gjennom sin kommunikasjon og sine strategier.

⁵⁸ Der det i innvandrerrutvalget er stilt spørsmål om ens landbakgrunn er det i sammenligningsutvalget stilt spørsmål om ulike kulturer. Det gjelder gjennomgående i denne delen om holdninger til barnevernet.

Figur 6.8. Hvor enig eller uenig er du i at... (innvandrerutvalget n=977)

■ Helt enig ■ Delvis enig ■ Verken enig eller uenig ■ Delvis uenig ■ Helt uenig ■ Vet ikke ■ Ubesvart

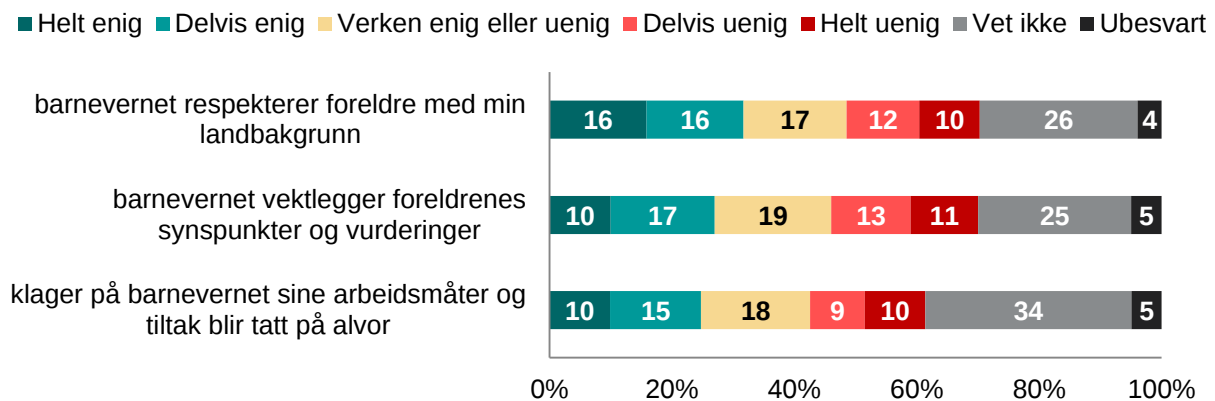
Også ved spørsmål om barnevernet opptrer medmenneskelig via kommunikasjon og strategier er det delte meninger i innvandrerutvalget. Som det fremgår av figur 6.8, er det likevel mer positive holdninger til barnevernet på dette området enn når det gjelder kompetanse. Majoriteten er enig i påstanden om at barnevernet gjør mye bra arbeid for barn som har behov for det. Samtidig er 11 % er uenig i dette. Nærmere halvparten sier seg enig i at barnevernet informerer familier om hvorfor de tar kontakt, mens mange er usikre. Mens en tredjedel er enig i påstanden om at barnevernet fremstår som åpne og ærlige, er 18 % uenig. Den nederste påstanden i figuren er «snudd», det vil si at de som er uenig i påstanden har et positivt inntrykk av barnevernet på dette området. Bare knappe 1 av 10 er uenig i at foreldrene får bestemme for lite når barnevernet planlegger tiltak, mens 44 % er enige. Det er også mange som svarer at de ikke vet.

Nok en gang er det tendenser til at personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Somalia har det mest positive inntrykket av barnevernets medmenneskelighet, mens personer med bakgrunn fra Polen og Pakistan i minst grad er positive.

Vi ser også at det alt i alt er et noe mer positivt inntrykk av barnevernet i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget når det gjelder medmenneskelighet gjennom kommunikasjon og strategier. I sammenligningsutvalget er hele 72 % enig i påstanden om at barnevernet gjør mye bra arbeid for barn som har behov for det. 4 av 10 er enig i påstandene om at barnevernet fremstår som åpne og ærlige og at barnevernet informerer familier om hvorfor de tar kontakt. 24 % er enig i at foreldrene får bestemme for lite når barnevernet planlegger tiltak, mens andelen altså var hele 44 % for innvandrerutvalget.

Integritet

Her undersøker vi i hvilken grad barnevernet opptrer med respekt og lytter til foreldre.

Figur 6.9. Hvor enig eller uenig er du i at... (innvandrerutvalget, n=977)

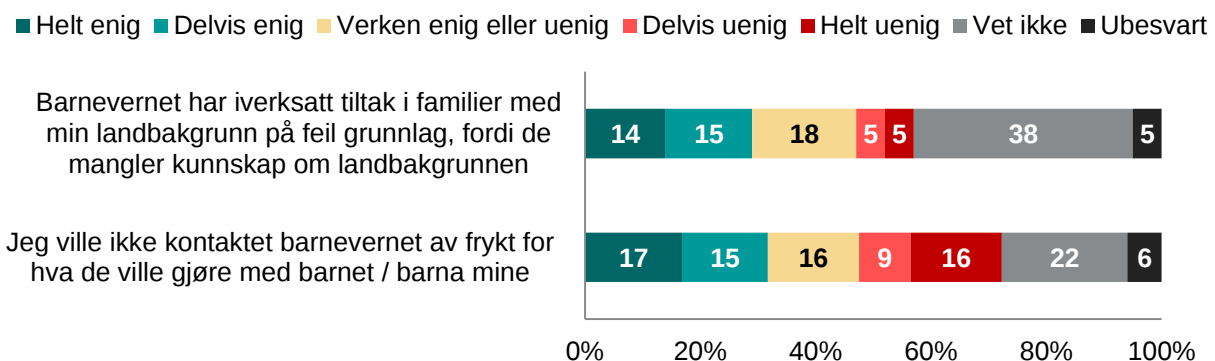
Litt flere i innvandrerutvalget er enig enn uenig i utsagnene om integritet, men også her har respondentene tatt hele svarskalaen i bruk. 1 av 3 mener at barnevernet respekterer foreldre med ens landbakgrunn, mens 22 % er uenig. Drøyt 1 av 4 er enig i at barnevernet vektlegger foreldrenes synspunkter og vurderinger, mens nesten like mange er uenig. Det er også 1 av 4 som mener at klager på barnevernet sine arbeidsmåter og tiltak blir tatt på alvor, mens 1 av 5 er uenig i dette. For alle utsagnene svarer mange at de ikke vet.

Mønsteret med at personer med bakgrunn fra Pakistan og Polen har det dårligste inntrykket av barnevernets opptreden gjentar seg med hensyn til integritet. Som tidligere er det personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Somalia som kan sies å ha de mest positive holdningene til barnevernet.

I sammenligningsutvalget er det noe større inntrykk av at barnevernet opptrer med respekt og lytter til foreldre enn i innvandrerutvalget. 44 % er enig i påstanden om at barnevernet respekterer foreldre, mens 13 % er uenig. 32 % er enig i påstanden om at barnevernet vektlegger foreldrenes synspunkter og vurderinger. Her er 13 % er uenig. Samtidig er 27 % enig i at klager på barnevernet sine arbeidsmåter og tiltak blir tatt på alvor, mens 16 % er uenige i dette. Mellom 25 % og 40 % i sammenligningsutvalget svarer «vet ikke» på disse spørsmålene.

Forutsigbarhet

Denne delen handler om i hvilken grad barnevernets handlinger er forutsigbare og konsekvente. Dette måler vi gjennom spørsmål om hvorvidt barnevernet har iverksatt tiltak på feil grunnlag på grunn av manglende kunnskap om landbakgrunn samt frykt for hva barnevernet vil gjøre med ens barn.

Figur 6.10. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (innvandrerutvalget, n=977)

Nær 3 av 10 i innvandrerutvalget mener at barnevernet har iverksatt tiltak i familier med egen landbakgrunn på feil grunnlag fordi de mangler kunnskap om landbakgrunnen. Vesentlig færre (1 av 10) er uenig i denne påstanden. Samtidig svarer nesten 4 av 10 «vet ikke» til påstanden. Større andeler fra Pakistan og Somalia enn gjennomsnittet opplever slik uforutsigbarhet.

Det er delte meninger i innvandrerutvalget om frykt for barnevernet: Omtrent en tredjedel er enig i påstanden om at de ikke ville kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet/barna deres, mens en fjerdedel er uenig. En drøy femtedel er usikre. Personer med bakgrunn fra Polen og Pakistan skiller seg stadig ut i negativ retning, ved at de opplever størst frykt for barnevernet, mens personer fra Somalia har mindre slik frykt.

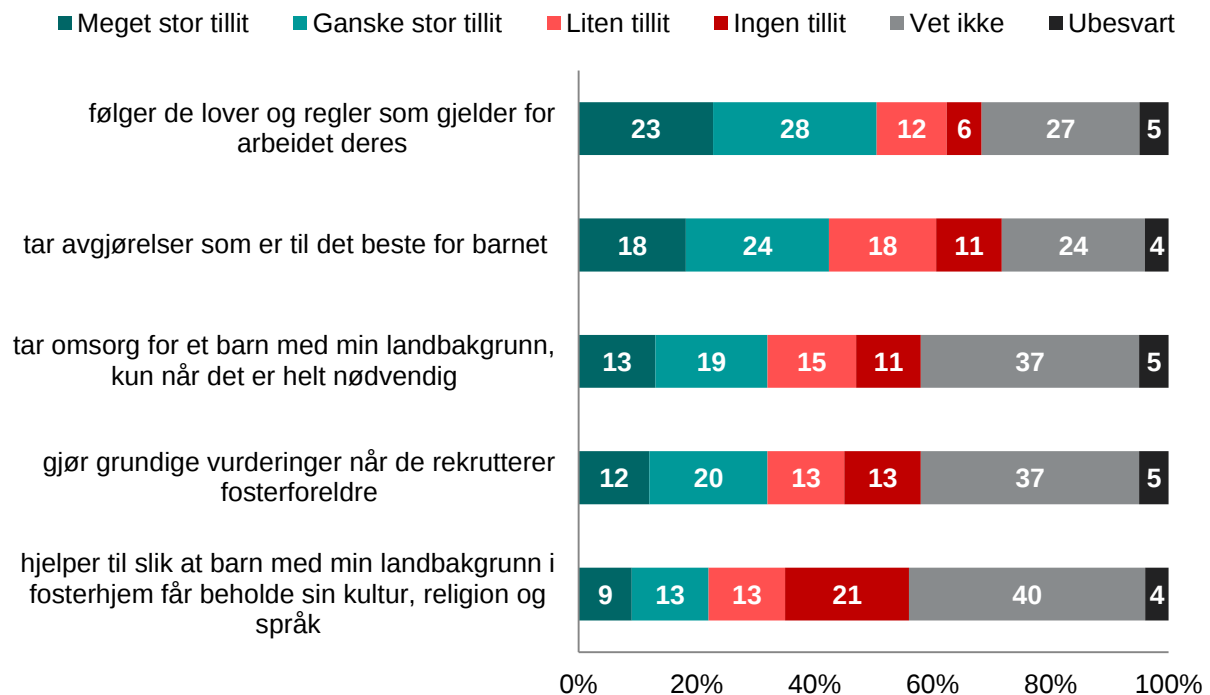
Det er en større opplevelse av forutsigbarhet og mindre opplevelse av frykt i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget. I sammenligningsutvalget er 17 % enig i påstanden om at barnevernet har iverksatt tiltak i familier med innvandrerbakgrunn på feil grunnlag, fordi de mangler kunnskap om ulike kulturer, mens 9 % er uenig. Hele 6 av 10 svarer at ikke vet. 21 % er enig i påstanden «Jeg ville ikke kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet / barna mine», mot 32 % for innvandrerutvalget. 41 % er uenig.

På grunn av store andeler «vet ikke»-svar på alle kategoriene om holdninger, er basene med svar i positiv eller negativ retning noe begrenset. Vi finner imidlertid enkelte fellestrekk ved dem som har best inntrykk av barnevernet på tvers av kategoriene *kompetanse*, *medmenneskelighet*, *integritet* og *forutsigbarhet*. De som kjenner godt til barnevernet har relativt gjennomgående et bedre inntrykk av barnevernet på disse faktorene enn dem som kjenner barnevernet lite godt eller ikke i det hele tatt. De som har hatt indirekte kontakt med barnevernet, altså at slekt, venner eller andre i lokalmiljøet har vært i kontakt med barnevernet, har et dårligere inntrykk av barnevernet på disse områdene enn dem som ikke har hatt det. Dette er gjennomgående funn i rapporten. Vi finner omtrent tilsvarende resultater i sammenligningsutvalget.

Vi vurderer at funnene om forutsigbarhet, avmakt og frykt i innvandrerutvalget er urovekkende. Nær 3 av 10 mener at barnevernet har satt i verk feil tiltak på grunn av manglende kunnskap om egen landbakgrunn, og en like stor andel ville ikke kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet/barna deres. Det er også urovekkende at om lag 2 av 10 i sammenligningsutvalget ikke ville kontaktet barnevernet på grunn av frykt. Dersom foreldre med hjelpebehov unngår å søke hjelp, kan det føre til at barn og familier ikke får den hjelpen de har behov for, eller at hjelpen kommer når problemene har vokst seg store.

Tillit til barnevernets arbeidsmåter

Her ser vi på tillit til ulike deler av barnevernets arbeidsmåter.

Figur 6.11. Hvor stor tillit har du til at barnevernet ... (innvandrerutvalget, n=977)

Det er delt grad av tillit til barnevernets arbeidsmåter. Halvparten i innvandrerutvalget har stor tillit til at barnevernet følger de lover og regler som gjelder for arbeidet deres, mens 18 % har liten eller ingen tillit til dette. 42 % har stor tillit til at barnevernet tar avgjørelser som er til det beste for barnet, mens 29 % har liten eller ingen tillit til dette. Videre finner vi at 1 av 3 har stor tillit til at barnevernet tar omsorg for et barn med ens landbakgrunn kun når det er helt nødvendig, mens 1 av 4 har liten eller ingen tillit til dette. Andelen er tilsvarende for påstanden om at barnevernet gjør grundige vurderinger når de rekrutterer fosterforeldre. En mindre andel har stor tillit til at barnevernet hjelper til slik at barn med ens landbakgrunn i fosterhjem får beholde sin kultur, religion og språk (22 %) sammenlignet med dem som har liten eller ingen tillit til dette (34 %). Som vi ser i figuren, er det store andeler som svarer «vet ikke» på spørsmålene om tillit til barnevernets arbeidsmåter.

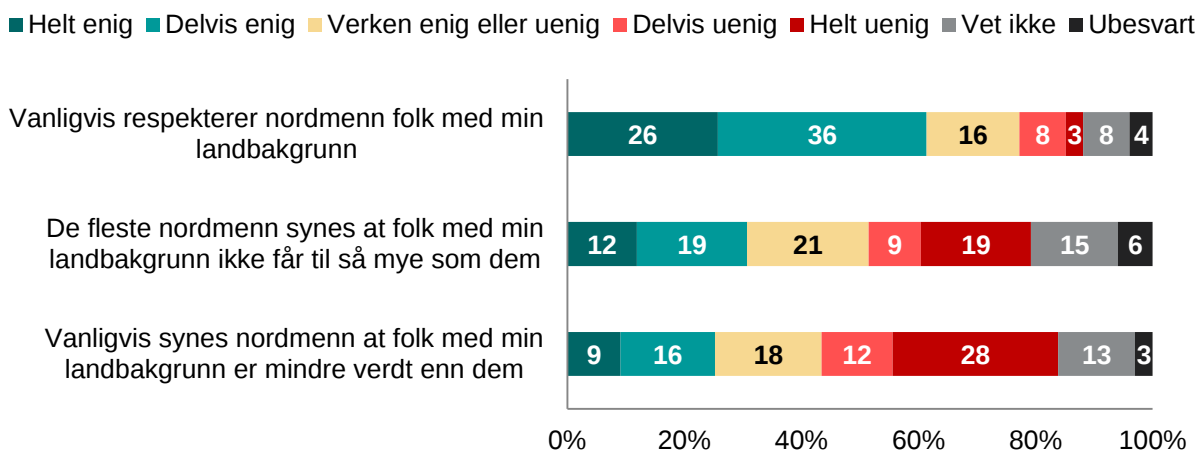
Det er gjennomgående større tillit i sammenligningsutvalget enn i innvandrerutvalget når det gjelder ulike deler av barnevernets arbeidsmåter. I sammenligningsutvalget har 71 % stor tillit til at barnevernet følger de lover og regler som gjelder for arbeidet deres, mens bare 7 % har liten eller ingen tillit til dette. 63 % har stor tillit til at barnevernet tar avgjørelser som er til det beste for barnet, mens dette altså gjelder 42 % i innvandrerutvalget. Det er også betraktelig større andeler i sammenligningsutvalget som har stor tillit til at barnevernet tar omsorg for et barn kun når det er helt nødvendig (57 %) og at barnevernet gjør grundige vurderinger når de rekrutterer fosterforeldre (65 %). Rundt 20 % i sammenligningsutvalget svarer «vet ikke» på spørsmålene om tillit til barnevernets arbeidsmåter.

Vi finner stort sett det samme mønsteret som over med tanke på landbakgrunn. Personer med bakgrunn fra Vietnam og Bosnia-Hercegovina har merkbart større tillit til barnevernets arbeidsmåter enn dem med bakgrunn fra Polen og til dels Pakistan. Vi ser også tendenser i innvandrerutvalget til at de som kjenner godt til barnevernet har høyere tillit til barnevernets arbeidsmåter enn de som i mindre grad kjenner barnevernet. De som har hatt indirekte kontakt med barnevernet gjennom slekt, venner eller andre familier i lokalmiljøet har lavere tillit til barnevernets arbeidsmåter enn dem som ikke har hatt slik indirekte kontakt. Vi finner omtrent tilsvarende resultater i sammenligningsutvalget.

Diskriminering

Opplevd diskriminering kan ha betydning for oppfatninger og holdninger til barnevernet. Under ser vi nærmere på i hvilken grad personer med innvandrerbakgrunn opplever diskriminering fra henholdsvis nordmenn og barnevernet. Sammenligningsutvalget er ikke stilt spørsmål om diskriminering.

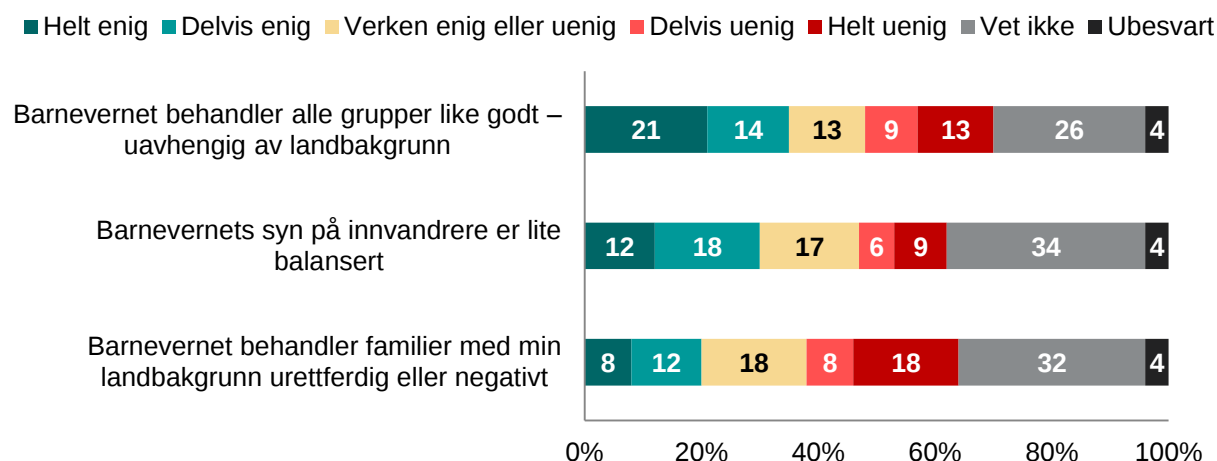
Figur 6.12. Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene? (innvandrerutvalget, n=977)

Det er delte meninger blant personer i innvandrerutvalget i om man opplever diskriminering fra nordmenn. På den ene siden er en klar majoritet enig i påstanden «Vanligvis respekterer nordmenn folk med min landbakgrunn». Samtidig ser vi at en fjerdedel er enig i at nordmenn vanligvis synes at folk med ens landbakgrunn er mindre verdt enn dem, mens enda flere er enig i utsagnet «De fleste nordmenn synes at folk med min landbakgrunn ikke får til så mye som dem».

Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina opplever i minst grad at de blir diskriminert, mens personer med bakgrunn fra Polen, Somalia og Pakistan opplever dette i større grad. De med slekt eller venner som har vært i kontakt med barnevernet, eller som har hørt historier om andre familier i lokalmiljøet som har vært i kontakt med barnevernet, opplever seg mer diskriminert fra nordmenn enn dem som ikke har hatt slik indirekte kontakt. Det er en tendens til at personer i innvandrerutvalget som ikke er født i Norge i større grad enn personer som er født i Norge opplever diskriminering fra nordmenn.

Figur 6.13. Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene? (innvandrerutvalget, n=977)

Også ved påstander om diskriminering fra barnevernet er det delte oppfatninger i innvandrerrutvalget. En drøy tredjedel er enig i at barnevernet behandler alle grupper like godt, uavhengig av landbakgrunn, mens 22 % er uenig i dette. De to andre påstandene er negativt vinklet, slik at det er uenig-svarene som uttrykker en positiv holdning til barnevernet. Kun 15 % er uenig i at barnevernets syn på innvandrere er lite balansert, mens dobbelt så mange er enig. 1 av 4 er uenig i utsagnet «Barnevernet behandler familier med min landbakgrunn urettferdig eller negativt». 1 av 5 er enig. For alle påstandene er det store andeler som er usikre.

Det er stadig en tendens til at personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina har mer positive oppfatninger enn andre med innvandrerbakgrunn. Også de med irakisk bakgrunn skiller seg ut i positiv retning, mens personer med bakgrunn fra Pakistan, Polen og Somalia har mer negative oppfatninger når det gjelder diskriminering fra barnevernet. Dette varierer likevel noe fra spørsmål til spørsmål.

Igjen finner vi at dem som har vært i indirekte kontakt med barnevernet opplever mer diskriminering fra barnevernet enn dem som ikke har slekt, venner eller vet om andre i lokalmiljøet som har hatt befatning med barnevernet. Når det gjelder personer med innvandrerbakgrunn som er født i Norge og som ikke er født i Norge, finner vi det motsatte resultatet av det vi fant over om opplevd diskriminering fra nordmenn. Det er en tendens til at personer som ikke er født i Norge opplever seg *mindre* diskriminert fra barnevernet enn personer som er født i Norge. Det er med andre ord personer med innvandrerbakgrunn som er født i Norge som er mest skeptiske til barnevernets behandling av og syn på personer med innvandrerbakgrunn.

Oppsummering

Sammenlignet med de andre institusjonene, som politiet, helsevesenet og skolen/barnehagene, er det en høyere andel som svarer «vet ikke» på spørsmål om tillit til barnevernet. Dette tyder på at kjennskapen til barnevernet er lavere enn kjennskapen til de andre institusjonene. Kjennskap er en forutsetning for at respondentene skal kunne ta stilling til spørsmål om barnevernet og de andre institusjonene. Dette er en viktig årsak til at andelen som har *tillit barnevernet* er lavere enn for andre institusjoner. I innvandrerrutvalget har barnevernet den minste andelen som har stor tillit og den største andelen som ikke har noen tillit av alle institusjonene som er målt. Andelen som har stor tillit til barnevernet er 41 % i innvandrerrutvalget og 55 % i sammenligningsutvalget.

Tilliten til og holdningene til barnevernet varierer med landbakgrunn. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina har den høyeste tilliten og de mest positive holdningene til barnevernet, mens personer med pakistansk og polsk bakgrunn har lavere tillit og dårligere inntrykk av barnevernet. Personer som har hatt indirekte kontakt med barnevernet, altså at slekt, venner eller andre i lokalmiljøet har vært i kontakt med barnevernet, har merkbart lavere tillit og dårligere inntrykk av barnevernet enn de som ikke har hatt slik indirekte kontakt. De som kjenner godt til barnevernet har høyere tillit og bedre inntrykk av barnevernet enn de som i mindre grad kjenner til barnevernet. Vi finner i tillegg at de som har fått informasjon om barnevernet gjennom sosiale nettverk har lavere tillit til barnevernet, mens de som har fått informasjon fra myndighetene (barnevernet selv eller andre myndigheter) har høyere tillit.

På spørsmål om *holdninger til barnevernet* knyttet til barnevernets kompetanse, medmenneskelighet, integritet og forutsigbarhet finner vi delte meninger både i innvandrerrutvalget og i sammenligningsutvalget. Store andeler som svarer «vet ikke» på mange spørsmål vitner om manglende kjennskap til mye av barnevernets arbeid. Personer i innvandrerrutvalget har gjennomgående dårligere inntrykk av barnevernet enn personer i sammenligningsutvalget. Det er urovekkende at nær 3 av 10 i innvandrerrutvalget ikke ville kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet/barna deres. Tilsvarende

andel i sammenligningsutvalget er om lag 2 av 10. Også ved spørsmål om tillit til ulike deler av *barnevernets arbeidsmåter* er det delte meninger i begge utvalg. Vi legger samtidig merke til at majoriteten i begge utvalgene har tillit til at barnevernet følger de lover og regler som gjelder for arbeidet.

Når det gjelder *diskriminering* finner vi at personer med innvandrerbakgrunn vanligvis opplever at nordmenn respekterer folk med ens landbakgrunn. Samtidig er en fjerdedel enig i at nordmenn vanligvis synes at folk med ens landbakgrunn er mindre verdt enn dem, mens enda flere er enig i utsagnet «De fleste nordmenn synes at folk med min landbakgrunn ikke får til så mye som dem». Det er flere som er enig enn uenig i at barnevernet behandler alle grupper like godt. Likevel er det nesten en tredjedel som mener at barnevernet har et lite balansert syn på innvandrere.

6.2 Mulige årsaker til variasjon i tillit til barnevernet

I denne delen bygger vi videre på funnene fra kapittel 6.1, og peker på noen sentrale sammenhenger som kan bidra til å forklare variasjon i tillit til barnevernet.

I analysen av datamaterialet har vi først skaffet oss en oversikt over viktige tendenser og mønstre når det gjelder tilliten til barnevernet. Dette er gjort gjennom enkle, bivariate analyser, herunder krysstabellanalyser, analyser av gjennomsnittlig tillit til barnevernet innen ulike grupper og korrelasjonsanalyser. Slik har vi fått et grunnlag for videre analyse. Som beskrevet i kapittel 6.1, er det betydelig variasjon i tilliten til barnevernet på tvers av ulike undergrupper i innvandererutvalget. Vi kan særlig trekke frem dem som har hatt indirekte kontakt med barnevernet gjennom slekt, venner, bekjente eller andre i nærmiljøet. Disse har lavere tillit til barnevernet enn gjennomsnittet. På den andre siden har vi dem som i stor grad har en følelse av tilhørighet til det norske samfunnet, som har høyere tillit til barnevernet enn gjennomsnittet. Dette mønsteret finner vi også gjennom korrelasjonsanalyser mellom tillit til barnevernet og en rekke variabler i datamaterialet.

På bakgrunn av slike innledende funn, i tillegg til forhåndsantakelser om hva som kan påvirke tilliten til barnevernet, har vi sett nærmere på hvordan ulike variabler kan forklare variasjonene i tillit for innvandererutvalget.⁵⁹ Dette er gjort gjennom *regresjonsanalyse*, som er en mye brukt statistisk analysemetode innen samfunnsvitenskapen. Hensikten med en slik analyse er å undersøke hvorvidt og i hvilken grad én eller et sett av variabler (uavhengige variabler) påvirker en annen variabel (avhengig variabel). Vi gjør oppmerksom på at regresjonsanalyse baserer seg på flere forutsetninger. For det første må regresjonsmodellen bygge på forhåndsantakelser om hvilke variabler som bør inkluderes og hva som potensielt kan forklare variasjon i avhengig variabel. For det andre finnes det en del statistiske forutsetninger, blant annet at de uavhengige variablene ikke bør være for sterkt innbyrdes korrelert. Vi har foretatt ulike tester som bekrefter at forutsetningene er gode for å gjennomføre en meningsfull regresjonsanalyse.⁶⁰

Regresjonsmodellen er illustrert i figur 6.14, og viser mulige forklaringsvariabler (uavhengige variabler) og variabelen som skal forklares, tillit til barnevernet (avhengig variabel). Tillit til barnevernet er en skala fra 1 til 4 der 1 uttrykker ingen tillit til barnevernet og 4 uttrykker meget stor tillit.

Den første gruppen uavhengige variabler er *sosiodemografiske variabler*, som inkluderer kjønn, alder, om man er født i Norge eller ikke, geografi (om man bor i storby eller ikke) og utdanningsnivå. De tre sistnevnte har vi inkludert fordi vi i de innledende analysene har sett tendenser til systematiske forskjeller i tilliten til barnevernet. Kjønn og alder er inkludert i

⁵⁹ Tilsvarende analyser for sammenligningsutvalget er ikke mulig, etter som spørreskjemaet er mer begrenset og antallet som har hatt direkte eller indirekte kontakt med barnevernet er for lavt til å kunne gjennomføre statistiske analyser av denne typen.

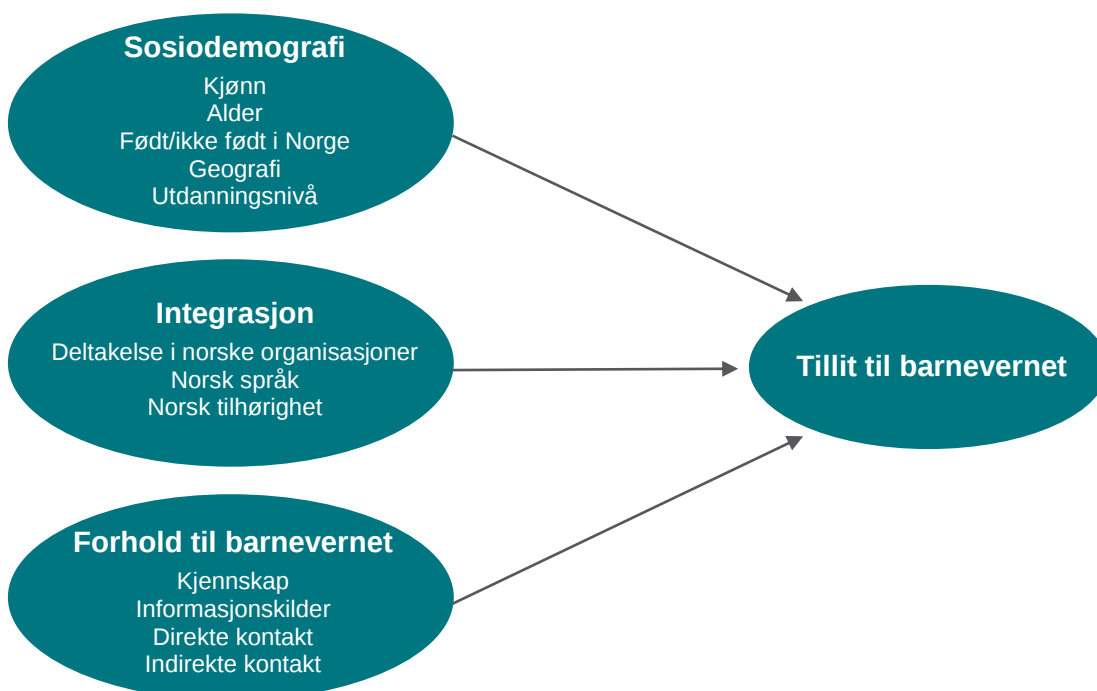
⁶⁰ Vi viser til vedlegg 2 for nærmere metodiske presiseringer rundt gjennomføringen av regresjonsanalysen.

analysen først og fremst som kontrollvariabler, slik det ofte gjøres i samfunnsvitenskapelige analyser.

Den andre gruppen variabler er knyttet til *integrasjon*. Det er rimelig å anta at graden av integrasjon i samfunnet kan henge sammen med tilliten til barnevernet, og vi har tidligere i analysene sett at personer med innvandrerbakgrunn som opplever stor grad av tilhørighet til det norske samfunnet har høyere tillit til barnevernet enn dem som i mindre grad føler norsk tilhørighet. Variablene som inngår i analysen er graden av deltakelse i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner, hvor lett eller vanskelig det er for en selv å snakke på norsk og opplevd norsk tilhørighet. Sistnevnte er en indeks satt sammen av i hvilken grad man ser på seg selv som norsk, føler seg som en del av den norske kulturen og er stolt over å være norsk (se kapittel 5.1).

Den tredje variabelgruppen dreier seg om *forholdet til barnevernet*. Graden av kjennskap til barnevernet er en mulig forklaringsvariabel, med tanke på forskjellene i tillit som vi avdekket i kapittel 6.1. Kilder til informasjon om barnevernet er også en relevant analysevariabel. Som vi så i kapittel 6.1, er den gjennomsnittlige tilliten til barnevernet høyere blant dem som har fått informasjon fra myndighetene enn dem som har fått informasjon via sosiale nettverk (familie, venner, naboer, innvandrerorganisasjoner og kolleger) eller via mediene (inkludert sosiale medier). I både nasjonale og internasjonale medier har det vært omtale av familier med innvandrerbakgrunn som uttrykker mistillit til det norske barnevernet, som vi har omtalt i kapittel 1. Vi har også inkludert variabler som handler om *direkte* kontakt med barnevernet på grunn av egne barn (selv tatt kontakt eller blitt kontaktet) og *indirekte* kontakt med barnevernet via slekt, venner eller andre familier i lokalmiljøet som har hatt kontakt med barnevernet.

Figur 6.14. Modell for regresjonsanalysen

Før vi ser konkret på hvilke uavhengige variabler som har betydning for tilliten til barnevernet, skal vi undersøke og vurdere modellens og variabelgruppens *forklaringskraft*, det vil si hvor mye av variasjonen i tillit til barnevernet som de uavhengige variablene forklarer til sammen. Om vi tenker oss at vi hadde alle tenkelige uavhengige variabler som

forklarer tillit til barnevernet i modellen, ville variablene forklart 100 % av all variasjon i tilliten. Det er imidlertid ikke mulig å finne alle årsaksfaktorene i samfunnsvitenskapelige analyser, blant annet fordi mange sosiale fenomener ikke så lett lar seg måle. Derfor har vi R^2 , som forteller oss hvor mange prosent av variasjonen de uavhengige variablene forklarer til sammen. R^2 går fra 0 til 1.⁶¹ Det opereres ofte også med en justert R^2 , som i større grad tar hensyn til utvalgsstørrelsen og antall variabler i analysen.⁶²

I tabell 6.2 har vi stilt opp de tre variabelgruppene sekvensielt, med andel forklart varians etter som nye variabelgrupper legges til modellen. Analysen fungerer slik at forklaringskraften alltid vil øke eller være minst like stor når modellen tilføres en ny variabelgruppe. Som vi ser i den nederste raden i tabellen, forklarer modellen med alle våre uavhengige variabler til sammen rundt 20 % av variasjonen i tillit til barnevernet ($R^2 = 0,204$). Sosiodemografiske variabler alene forklarer bare noen få prosent av variasjonen i tillit til barnevernet. Når vi legger på integrasjonsvariablene, forklarer modellen nærmere 10 % av variasjonen. Når vi også legger på variablene som har å gjøre med forholdet til barnevernet, forklarer hele modellen rundt 20 % av variasjonen i tillit til barnevernet. Dette regnes som relativt høyt i samfunnsvitenskapelig sammenheng.⁶³

Med andre ord er det sistnevnte variabler, som altså dreier seg om kjennskap til, kontakt med og informasjon om barnevernet, som så langt i analysen ser ut til å være de viktigste for å forklare variasjon i tilliten til barnevernet. Det er også disse variablene som barnevernet selv i størst grad kan gjøre noe med.

Tabell 6.2. Regresjonsmodellens forklaringskraft med de tre variabelgruppene

Variabelgruppe	R^2	Justert R^2
1. Sosiodemografi	0,023	0,014
2. Integrasjon	0,097	0,084
3. Forhold til barnevernet	0,204	0,184

La oss se på de konkrete variablenes eventuelle betydning for tilliten til barnevernet. Dette måler vi gjennom regresjonskoeffisienter. Disse brukes for å sammenligne de uavhengige variablene og for å undersøke hvilke som har sterkest og svakest sammenheng med avhengig variabel når vi kontrollerer for de andre uavhengige variablene. På denne måten – ved å kontrollere for de andre variablene – får vi et mål på hver enkelt variabels direkte (unike) effekt på tilliten til barnevernet, slik at vi kan si at vi kan identifisere årsaker til høy eller lav tillit.⁶⁴

I figur 6.15 viser vi variablene som har en statistisk signifikant effekt på tillit til barnevernet.⁶⁵ Positiv koeffisient betyr at variabelen har en positiv effekt på tilliten, mens negativ koeffisient betyr at den har en negativ effekt på tilliten.

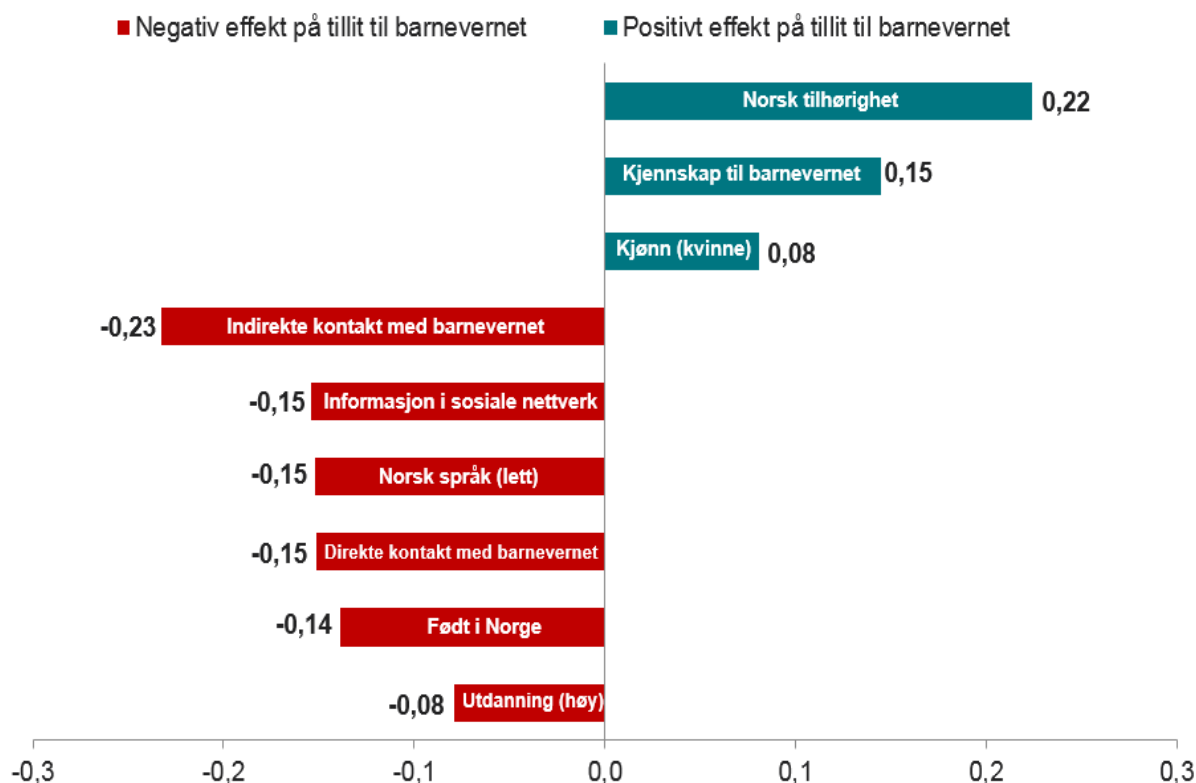
⁶¹ Øhrn, K. G. (2002), *Hvordan lykkes med metode og statistikk i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

⁶² Vogt, P. W. (2005), *Dictionary of Statistics & Methodology*. London: Sage Publications.

⁶³ Øhrn, K. G. (2002), *Hvordan lykkes med metode og statistikk i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

⁶⁴ Skog, O.-J. (2007), *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Oslo: Gyldendal Akademisk

⁶⁵ Variablene er signifikante på 5 %-nivå. Dette betyr at det er 95 % sannsynlighet for at resultatet ikke er tilfeldig (p-verdi mindre enn 0,05).

Figur 6.15. Regresjonsanalyse med tillit til barnevernet som avhengig variabel (beta-koeffisienter). Innvandrerutvalget.

Indirekte kontakt med barnevernet via slekt, venner eller andre i nærmiljøet har den sterkeste effekten på tillit til barnevernet – i negativ forstand. Dette bekrefter tendenser som vi har sett tidligere i rapporten, nemlig at indirekte kontakt ofte bidrar til å skape negative holdninger til barnevernet. Det ser med andre ord ut til at den affektbaserte formen for tillit, med utgangspunkt i erfaring med barnevernet som springer ut fra inntrykk av tjenesten formidlet fra familie, venner og kjente, er sentral i dannelsen av holdninger og (manglende) tillit til barnevernet.⁶⁶

Dette underbygges ytterligere av at *informasjon om barnevernet via sosiale nettverk* som familie, venner, naboer, kollegaer og innvanderorganisasjoner også henger sammen med lavere tillit til barnevernet.

Direkte kontakt med barnevernet, enten ved at man selv har søkt hjelp eller at man har blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn, har også en negativ effekt på tilliten, men i mindre grad enn den indirekte formen for kontakt via slekt, venner og bekjente. Egen kontakt med barnevernet ser ut til å kunne ha en noe polariserende virkning, som vi har beskrevet i kapittel 5.2. En fjerdedel av dem som har hatt kontakt har meget stor tillit til barnevernet, mens like mange ikke har noen tillit. For noen fungerer kontakt med barnevernet tillitsskapende og er en kilde til mer positive holdninger, mens det for andre (og flere) bidrar til lavere tillit. Dette vil naturligvis avhenge av hva som er bakgrunnen for og utfallet av kontakten.

I analysen har vi, som nevnt over, målt graden av *norsk tilhørighet* gjennom spørsmål om identifikasjon med norsk kultur og stolthet over å være norsk. Variabelen fanger med andre opp viktige aspekter ved integrasjon i samfunnet. Norsk tilhørighet har en klart positiv effekt på tilliten, ved at høy grad av norsk tilhørighet samvarierer med høyere tillit til barnevernet. I

⁶⁶ Se også kapittel 3.1 og 5.2.

noe mindre grad gjelder dette også *kjennskap til barnevernet*. Tendensen er at økt kjennskap til barnevernet henger sammen med høyere tillit. Bildet er imidlertid sammensatt, ettersom både egen kontakt, indirekte kontakt gjennom familie, venner og andre bekjente og det å ha fått informasjon om barnevernet via sosiale nettverk altså virker negativt inn på tilliten. Det er nærliggende å anta at enkelte har fått informasjon om barnevernet som er basert på historier og rykter som har festet seg i miljøer. En rekke negative oppfatninger og representasjoner av barnevernet er vanlige og gjengse blant etniske minoritetspersoner generelt, og er ikke knyttet til egne erfaringer.⁶⁷

I den sammenheng er det interessant å se nærmere på om variabelen som handler om å ha fått *informasjon om barnevernet fra myndighetene*, det vil si enten fra barnevernet selv eller fra andre myndigheter som helsestasjon, barnehage, skole, introduksjonsprogrammet eller NAV, er en betydningsfull faktor. Slike informasjonskilder har ikke en statistisk signifikant effekt på tilliten til barnevernet på overordnet nivå. Vi har imidlertid gjort ytterligere analyser som tyder på at informasjon fra myndighetene har en sammenheng med tilliten til barnevernet. Dersom man fjerner variabelen som omhandler kjennskap til barnevernet fra analysen, får informasjon fra myndighetene en signifikant, positiv effekt.⁶⁸ Av dette kan vi avlede at informasjon fra myndighetene delvis går *via* kjennskap til barnevernet: Informasjon fra myndighetene henger sammen med økt kjennskap til barnevernet, som igjen har en positiv effekt på tilliten.

For å undersøke dette grundigere har vi gjennomført en egen regresjonsanalyse der kjennskap til barnevernet er variabelen som skal forklares (avhengig variabel), mens vi beholder de samme uavhengige variablene som tidligere. I tabell 6.3 har vi gjengitt koeffisientene for de variablene som har en signifikant, positiv effekt på kjennskapen til barnevernet.⁶⁹ Informasjon fra myndighetene har størst betydning for kjennskapen. Siden vi vet at kjennskap til barnevernet er viktig for tilliten, er det en sentral innsikt at informasjon fra myndighetene er den viktigste faktoren for kjennskap til barnevernet.

Til tross for oppmerksomhet rundt barnevernet i både nasjonale og internasjonale medier, ofte med en negativ vinkling, finner vi ingen sammenheng mellom tillit til barnevernet og eksponering for barnevernet gjennom internett, sosiale medier, aviser, TV eller radio.

Tabell 6.3. Regresjonsanalyse med kjennskap til barnevernet som avhengig variabel (innvandrerutvalget)

Forklaringsvariabel	Beta-koeffisient
Informasjon fra myndighetene	0,37
Direkte kontakt	0,20
Informasjon gjennom sosiale nettverk	0,16
Norsk tilhørighet	0,12
Informasjon fra media	0,10
Indirekte kontakt	0,08

Av noe overraskende funn er det verdt å trekke frem at både det å være *født i Norge*, ha *lengre botid i Norge* og beherske *norsk språk* godt henger sammen med lavere tillit til

⁶⁷ Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. og Nygren, L. (2015), «Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger.» Tidsskriftet Norges barnevern 02/2015.Oslo: Universitetsforlaget.

⁶⁸ Informasjon fra myndighetene har også en positiv effekt på tilliten til barnevernet når vi tar ut respondenter med bakgrunn fra Somalia eller fra Vietnam. Dette gir en ytterligere indikasjon på at informasjon fra myndighetene spiller en rolle for tilliten til barnevernet.

⁶⁹ Variablene er signifikante på 1 %-nivå. Modellen har en forklaringskraft (justert R²) på 32,4 %.

barnevernet.⁷⁰ Dette så vi også i omtalen av gjennomsnittlig tillit til barnevernet i kapittel 6.1, der det blant annet fremgår at personer med kort botid har høyere tillit enn dem som har bodd i Norge i lengre tid. Til tross for at økt grad av tilhørighet til det norske samfunnet henger sammen med høyere tillit til barnevernet, er helheten sammensatt: Det er ikke slik at norskfødte, innvandrere med lang botid i Norge og de som synes at det er lett å snakke norsk har høyere tillit til barnevernet.

Videre finner vi at *høyt utdanningsnivå* har negativ effekt på tilliten til barnevernet. Merk at utdanningsvariabelen bare så vidt har signifikant effekt på tillit til barnevernet. Også *kjønn* er så vidt statistisk signifikant, noe som i dette tilfellet betyr at det å være kvinne har en positiv effekt på tilliten til barnevernet.

Alder, geografi (om man bor i storby eller ikke) og deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner har ikke signifikant effekt på tillit til barnevernet. Deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner har imidlertid en signifikant, positiv effekt på tilliten til barnevernet når vi ikke har med respondenter med bakgrunn fra Irak i analysen. Dette tyder på at graden av slik deltakelse også har en viss betydning i positiv forstand for tilliten til barnevernet.

Tabell 6.4 oppsummerer funnene fra regresjonsanalysene, med variablene gruppert etter hvilken effekt de har på tilliten til barnevernet, og satt opp i rekkefølge etter styrken på effekten.

Tabell 6.4. Oppsummering av variablenes effekt på tilliten til barnevernet (innvandererutvalget)

	Positiv effekt på tilliten	Negativ effekt på tilliten	Ingen signifikant effekt
1	Norsk tilhørighet (høy)	Hatt indirekte kontakt	Alder
2	Kjennskap til barnevernet (høy)	Fått informasjon fra sosiale nettverk	Fått informasjon fra media
3	Kjønn (kvinne)*	Norsk språk (lett)	Geografi (storby/ikke)
4	Fått informasjon fra myndighetene**	Hatt direkte kontakt	
5	Deltakelse (høy)**	Født i Norge (og lang botid i Norge)	
6		Utdanningsnivå (høy)*	

* Svakt funn – koeffisienten er kun så vidt signifikant på 5 %-nivå

** Signifikant effekt ved ulike varianter av regresjonsmodellen

Vi har i tillegg undersøkt om det er noen forskjeller mellom landbakgrunnene når det gjelder sammenheng med de ulike variablene og tilliten til barnevernet. På grunn av det begrensede antall intervjuer for hver landbakgrunn gir det liten mening å gjennomføre tilsvarende analyse som over for hvert land.⁷¹ Det er likevel noen funn vi vil fremheve:

- Personer med bakgrunn fra *Bosnia-Hercegovina* (n=144) skiller seg noe fra de andre gruppene ved at graden av norsk tilhørighet, graden av kjennskap til barnevernet og om de har fått informasjon om barnevernet gjennom sosiale nettverk har mindre å si for tilliten til barnevernet, mens informasjon fra myndighetene (positivt for tilliten), deltakelse (positivt) og direkte kontakt (negativt) er viktigere. Også for personer med bakgrunn fra *Irak* (n=106) er direkte kontakt viktig for tilliten i negativ forstand.

⁷⁰ Variabelen *botid i Norge*, som kun inkluderer dem som ikke er født i Norge, henger sammen med lavere tillit til barnevernet. Det lar seg imidlertid ikke gjøre å ha både født/ikke født i Norge og botid i Norge i den samme regresjonsmodellen, siden botidsvariabelen kun har verdier for dem som ikke er født i Norge. En selvstendig kjøring av regresjonsanalysen med botid som uavhengig variabel fremfor født/ikke født i Norge viser at lang botid i Norge har en signifikant, negativ effekt på tilliten til barnevernet.

⁷¹ Vi har gjennomført regresjonsanalyser uten ett og ett land for å se på endringer fra den fulle modellen med alle landene. Dette er også gjort for å kontrollere for eventuelle skjevheter som følge av ulikheter mellom svar fra de ulike landbakgrunnene. I tillegg har vi gjennomført korrelasjonsanalyser for hvert enkelt land.

- Indirekte kontakt (negativt) er ekstra utslagsgivende for tilliten til barnevernet blant dem som har lavest tillit til barnevernet, det vil si personer med bakgrunn fra *Pakistan* (n=147) og *Polen* (n=72). Dette er også utslagsgivende for dem med bakgrunn fra *Somalia* (n=110).
- Personer med bakgrunn fra *Vietnam* (n=115) skiller seg noe fra de andre gruppene, blant annet ved at høyt utdanningsnivå og det å være født i Norge henger sterkest sammen med lavere tillit.

Oppsummering

I denne delen har vi sett nærmere på mulige årsaker til variasjon i tillit til barnevernet innad i innvandrertilvalget. Vi har valgt ut tre grupper variabler som kan tenkes å ha sammenheng med tilliten: *Sosiodemografiske variabler* (kjønn, alder, født/ikke født i Norge, geografi og utdanningsnivå), *integrasjonsvariabler* (deltakelse i norske/internasjonale organisasjoner, norsk språk og tilhørighet til det norske samfunnet) og variabler som måler *forholdet til barnevernet* (kjennskap, informasjonskilder og direkte kontakt og indirekte kontakt med barnevernet).

Overordnet sett har variabelgruppen som dreier seg om forholdet til barnevernet sterkest forklaringskraft for variasjonen i tillit. Dette kan sies å være områder som barnevernet selv i størst grad kan gjøre noe med. Sosiodemografiske variabler, derimot, har relativt liten betydning. Regresjonsanalysene viser at variabelen som har sterkest negativ effekt på tilliten – altså at den henger sammen med lavere tillit til barnevernet – er det vi har kalt indirekte kontakt med barnevernet. Vi får med andre ord en bekreftelse på tendensen vi har sett flere ganger tidligere i rapporten, nemlig at slekt, venner og andre i lokalmiljøet sin kontakt med barnevernet ofte bidrar til å skape negative holdninger til barnevernet.

Dette resultatet underbygges av funnet om at informasjon om barnevernet via sosiale nettverk som familie, venner, naboer, kollegaer og innvanderorganisasjoner også henger sammen med lavere tillit til barnevernet. Egen kontakt med barnevernet, enten ved at man selv har søkt hjelp eller at man har blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn, har også en negativ effekt på tilliten, men i klart mindre grad enn den indirekte formen for kontakt omtalt over.

Graden av norsk tilhørighet, målt gjennom spørsmål om identifikasjon med norsk kultur og stolthet over å være norsk, har en klart positiv effekt på tilliten. Høy grad av norsk tilhørighet samvarierer med andre ord med høyere tillit til barnevernet. Dette gjelder i noe mindre grad også ved kjennskap til barnevernet: Økt kjennskap til barnevernet henger sammen med høyere tillit.

Her er det interessant å trekke frem at det å ha fått informasjon om barnevernet fra myndighetene, det vil si enten fra barnevernet selv eller fra andre myndigheter som helsestasjon, barnehage, skole, introduksjonsprogrammet eller NAV, er en betydningsfull faktor. Vi finner at informasjon fra myndighetene har stor betydning når det gjelder graden av kjennskap til barnevernet, som igjen altså henger sammen med høyere tillit.

Selv om det har vært oppmerksomhet rundt barnevernet i nasjonale og internasjonale medier, ofte med en negativ vinkling, finner vi ingen sammenheng mellom tillit til barnevernet og eksponering for stoff om barnevernet gjennom internett, sosiale medier, aviser, TV eller radio.

Til tross for at økt grad av tilhørighet til det norske samfunnet henger sammen med høyere tillit til barnevernet, er helheten sammensatt: Det er ikke slik at norskfødte og personer med lang botid i Norge har høyere tillit til barnevernet. Tvert imot finner vi at det å være født i Norge, ha lengre botid i Norge og beherske norsk språk godt henger sammen med lavere

tillit til barnevernet. Vi finner også at høyt utdanningsnivå har en svak, negativ effekt på tilliten til barnevernet.

Alder, geografi (om man bor i storby eller ikke) og deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner har ikke signifikant effekt på tillit til barnevernet. Tilleggsanalyser viser likevel at graden av slik deltakelse har en viss betydning i positiv forstand for tilliten til barnevernet.

7. Tiltak som kan fremme tillit og positive holdninger til barnevernet

I dette kapitlet benytter vi innsikt fra funnene fra kartleggingen til å peke på tiltak som kan øke tilliten til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Først skal vi imidlertid se på respondentenes egne vurderinger av ulike tiltak. Disse bidrar, sammen med andre funn fra undersøkelsen, til å gi retning for tiltak som kan forebygge mistillit og øke tilliten til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn.

7.1 Respondentenes vurderinger av ulike tiltak

Respondentene har gjort vurderinger av tiltak med mål å fremme tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Tiltakene grupperes under temaene *informasjon og veiledning*, *barnevernsansatte med samme landbakgrunn som en selv*, *samarbeid med innvandrersorganisasjoner* og *ivaretagelse av egen landbakgrunn ved tiltak*.

Informasjon og veiledning

Figur 7.1. Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og personer med din landbakgrunn skal fungere best mulig?* Andeler som svarer meget viktig + ganske viktig

* Sammenligningsutvalget er stilt spørsmålet «Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og familier skal fungere best mulig?»

**Sammenligningsutvalg: «At barnevernet gir informasjon om barns rettigheter»

Over 8 av 10 i innvandrerutvalget mener det er viktig at barnevernet gir informasjon om barns rettigheter i Norge, informasjon om foreldrenes rettigheter i møte med barnevernet og at barnevernet tilbyr informasjon om barns utvikling og behov, se figur 7.1. Majoriteten (6 av 10) har svart at dette er *meget viktig*. Kun 1-2 % svarer at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. Dette viser tydelig at informasjon og veiledning om rettigheter og barns utvikling og behov er viktig for personer i innvandrerutvalget.

I sammenligningsutvalget svarer en enda større andel enn i innvandrerutvalget, vel 9 av 10, at det er viktig at barnevernet veileder og gir informasjon for at samarbeidet mellom barnevernet og familier skal fungere best mulig. Også i sammenligningsutvalget svarer majoriteten at dette er *meget viktige* tiltak (rundt 7 av 10 eller flere). Ingen opplever dette som mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt.

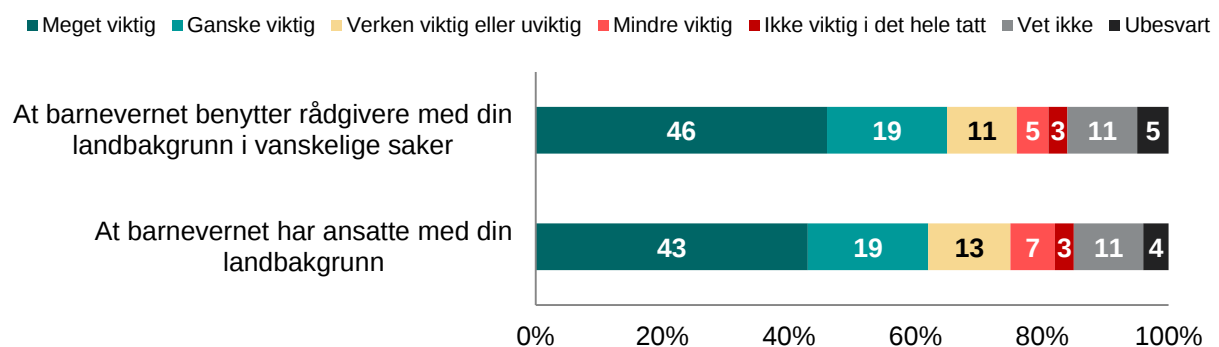
Vi finner ingen tydelige tendenser til variasjon på tvers av landbakgrunn når det gjelder hvor viktig informasjon og veiledning er. Også for andre undergrupper er det små forskjeller. Dette gjelder også for sammenligningsutvalget.

Undersøkelsen består av et åpent spørsmål hvor respondentene kan skrive inn tanker eller meninger om barnevernets arbeidsmåter overfor familier med samme landbakgrunn som en selv. Her kommenterer flere respondenter i innvandrerutvalget at barnevernet må informere mer, bedre og bredere om hvordan de jobber og hvilken bredde det er i tiltakene deres. Mange baserer sin kjennskap til barnevernet på negative medieoppslag og historier fra bekjente og nettverk. Det bidrar til mistro og at man vegrer seg for å melde fra eller ta kontakt i konkrete tilfeller. Enkelte kommenterer at kontakten med barnevernet ikke blir en dialog, men en instans man må forsvare seg og argumentere mot, som igjen skaper avstand. Mange kommentarer tar opp frykten for barnevernet, herunder frykt for å melde bekymring for andres barn og ønsket om bedre beskyttelse hvis man melder bekymring, det vil si mulighet for å være anonym.

Også i sammenligningsutvalget er det mange kommentarer som gjelder informasjon. Flere trekker frem at barnevernet må informere mer. Mange vet lite, og hører bare negative historier gjennom media. Det kommenteres at barnevernet må kommunisere mer og mer åpent til folk for å styrke tilliten. Taushetsplikt hindrer åpen kommunikasjon til publikum, men man kan vektlegge kommunikasjon om bredden i tiltak som barnevernet har tilgjengelig.

Barnevernsansatte med samme landbakgrunn som en selv

Figur 7.2. Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og personer med din landbakgrunn skal fungere best mulig? (innvandrerutvalget, n=977)

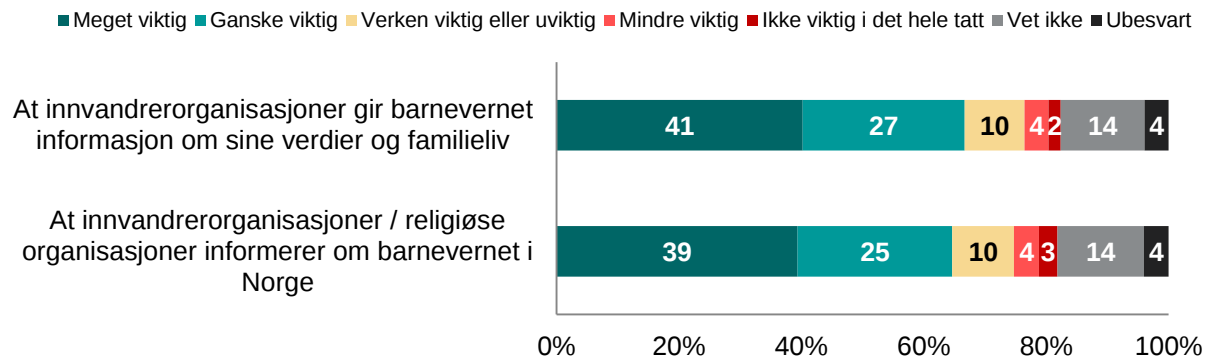
Over 6 av 10 i innvandrerutvalget mener at det er viktig at barnevernet benytter rådgivere med ens landbakgrunn i vanskelige saker og at barnevernet har ansatte med ens landbakgrunn, slik vi ser i figur 7.2. Om lag 1 av 10 mener at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. Større andeler med bakgrunn fra Polen, Somalia og Pakistan enn de andre landene mener at denne tematikken er viktig. Det er i mindre grad viktig for personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. De med slekt/venner som har vært i kontakt med barnevernet eller som har hørt historier om andre familier i lokalmiljøet som har vært i kontakt med barnevernet (indirekte kontakt) mener i noe større grad enn andre at det er viktig at barnevernsansatte har samme landbakgrunn som en selv. Blant dem som er født i utlandet avtar viktigheten av disse forholdene noe med økende botid.

I sammenligningsutvalget svarer litt flere enn i innvandrerutvalget, 7 av 10, at det er viktig at barnevernet har ansatte med ulike landbakgrunner. Under 1 av 10 mener at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. Spørsmålet er ikke direkte sammenlignbart med spørsmålene til innvandrerutvalget.

På det åpne spørsmålet kommenterer mange respondenter i innvandrerutvalget at det er behov for større kulturforståelse hos barnevernet. Barnevernet må bruke mer tid med familiene for å forstå deres situasjon, historie, religion og kultur. Enkelte kommenterer at barnevernet bør ansette flere med minoritetsbakgrunn.

Samarbeid med innvandrersorganisasjoner

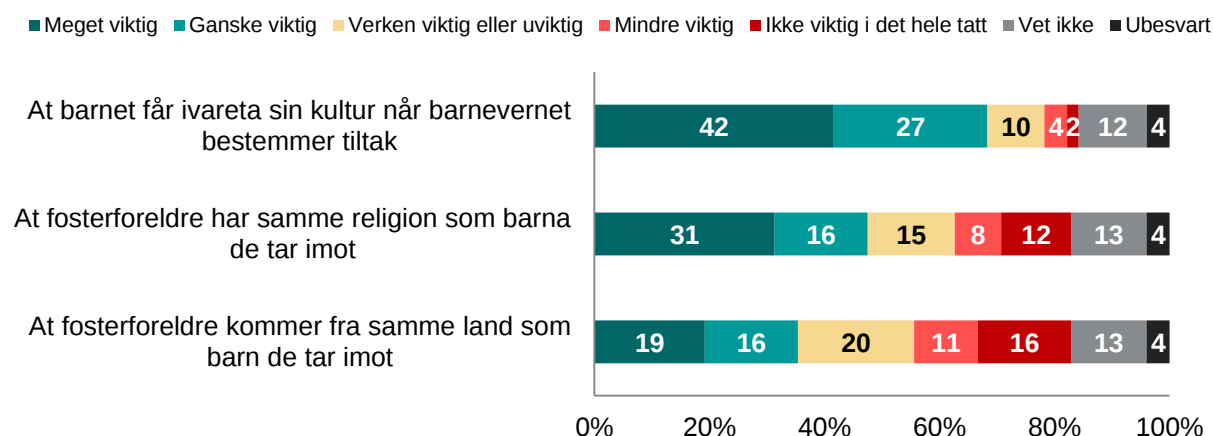
Figur 7.3. Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og personer med din landbakgrunn skal fungere best mulig? (innvandrerutvalget, n=977)

Over 6 av 10 i innvandrerutvalget mener at det er viktig å benytte de ressursene som finnes i innvandtermiljøene for utveksling av informasjon mellom personer med innvandrerbakgrunn og barnevernet, se figur 7.3. Under 1 av 10 mener at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. Innvandrersorganisasjoner kan gi barnevernet informasjon om deres verdier og familieliv, og innvandrersorganisasjoner eller religiøse organisasjoner kan informere om barnevernet i Norge. Slikt samarbeid er spesielt viktig for dem med bakgrunn fra Pakistan og Somalia, og mindre viktig for personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. Samarbeid med innvandrersorganisasjoner er også viktigere for dem som kjenner godt til barnevernet enn dem som ikke gjør det. Vi finner også en tendens til at de som har hatt indirekte kontakt med barnevernet i større grad enn andre mener at dette er viktig. I tillegg ser vi at andelen som mener at slike tiltak er viktig avtar med økende botid blant dem som ikke er født i Norge. Sammenligningsutvalget er ikke stilt spørsmål om samarbeid med innvandrersorganisasjoner.

Ivaretagelse av egen landbakgrunn ved tiltak

Figur 7.4. Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og personer med din landbakgrunn skal fungere best mulig? (innvandrerutvalget, n=977)

Det varierer i hvilken grad personer i innvandrerutvalget mener at det er viktig å ivareta barnas kulturbakgrunn og religion i forbindelse med tiltak fra barnevernet, se figur 7.4. Nesten 7 av 10 mener at det er viktig at barnet får ivareta sin kultur når barnevernet bestemmer tiltak, mens svært få mener at dette er uviktig. Nesten halvparten mener at det er viktig at fosterforeldre har samme religion som barna de tar imot, mens 1 av 5 synes at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. Bildet er enda mer delt når det kommer til viktigheten av at fosterforeldre kommer fra samme land som barn de tar imot. 35 % mener at det er viktig, mens 27 % synes at det er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt.

Ivaretagelse av egen landbakgrunn ved tiltak er særlig viktig for personer med bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Polen. Det er mindre viktig for personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina og Vietnam. Vi finner kun mindre forskjeller for andre undergrupper.

I sammenligningsutvalget svarer nesten 7 av 10 at det er viktig at barna får ivaretatt sin kultur når barnevernet bestemmer tiltak, mens omtrent 1 av 10 mener at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. En mindre andel mener at det er viktig at fosterforeldre har samme religion som barna de tar imot (28 %) sammenlignet med dem som mener at det er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt (39 %). Kun 11 % mener at det er viktig at fosterforeldre kommer fra samme land som barn de tar imot, mens 55 % mener at dette er mindre viktig eller ikke viktig i det hele tatt. Ikke uventet ser vi altså at lik religion og landbakgrunn ved tiltak er viktig for større andeler i innvandrerutvalget enn i sammenligningsutvalget.

Alt i alt vurderes informasjon og veiledningstiltak som de viktigste tiltakene både for innvandrerutvalget og sammenligningsutvalget. Samarbeid med innvandrerorganisasjoner og at barnevernsansatte har samme landbakgrunn som en selv vurderes som viktig av majoriteten, mens det er noe mer delte meninger om viktigheten av ivaretagelse av egen landbakgrunn ved tiltak. Det gjelder særlig ved plassering i fosterhjem.

På åpent spørsmål gir mange respondenter i innvandrerutvalget uttrykk for at barnevernet forskjellsbehandler etnisk norske og minoritetsfamilier på grunn av manglende kunnskap om og aksept for annen barneoppdragelse og andre skikker eller normer i andre land. Innvandrere må få holde på grunnelementer ved egen kultur og religion, og beholde kjernen i det de ser som god barneoppdragelse. Enkelte har inntrykk av at barnevernet er ekstreme i sin virkemiddelbruk, som at det er lite dialog mellom barnevernet og minoritetsfamilier før de mest alvorlige tiltakene iverksettes, som omsorgsovertakelse. Det er mange kommentarer om at barnevernet må bruke mye mer tid med familien, på utredning og samtaler med barna samt involvere flere i omgangskretsen før de gjør en alvorlig inngripen. Ved

omsorgsovertakelse kommenterer enkelte respondenter at barnevernet må legge til rette for at fosterforeldre har samme kultur eller religion som familien barnet kommer fra.

7.2 Mulige tiltak

Det er satt i gang flere aktiviteter med mål om å øke tilliten til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Blant annet er det utarbeidet retningslinjer for barnevernets arbeid når familien har tilknytning til flere land, samt kortfattet informasjon om barnevernet på ulike språk.⁷² Det er igangsatt forskning og utarbeidet kunnskapsstatus på feltet, som NTNU-prosjektet *Myter eller realiteter? Møter mellom innvandrere og barnevernet*. Formålet med prosjektet er å øke kunnskapen om innvandreres møter med barnevernet. Bufdir har utarbeidet en handlingsplan for å bedre tilliten mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevernet (2016-2021). Handlingsplanen tar utgangspunkt i Bufdirs strategi *Barnevernet i et mangfoldig Norge – strategi for å øke tilliten mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevernet (2016-2020)*. Handlingsplanen inneholder tiltak rettet mot de individuelle og kulturelle behovene til barna, hvordan foreldrene utøver foreldrerollen og arbeidet til barnevernet. Flere av tiltakene er knyttet til å øke medvirkning, styrke kompetansen og utvikle kvalitet og åpenhet i arbeidet til barnevernet. Her inngår også systematisk og kunnskapsbasert informasjonsarbeid rettet mot innvandrerbefolkningen. I tillegg er andre tiltak og aktiviteter igangsatt utover det som er nevnt over.

Tiltak: Informasjonsarbeid gjennom flere kanaler

Våre funn understreker behov for ytterligere informasjonsarbeid fra myndighetene rettet mot personer med innvandrerbakgrunn. Kjennskap til barnevernet er et premiss for at familier og barn med hjelpebehov skal kunne ta kontakt, men nesten halvparten i innvandrerutvalget kjenner lite godt eller ikke i det hele tatt til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber. Kjennskap til barnevernet står sentralt for tilliten til barnevernet i positiv forstand, og informasjon fra myndighetene er den mest avgjørende faktoren for kjennskap til barnevernet. Erfaring med barnevernet som springer ut fra informasjon og inntrykk formidlet fra slekt, venner eller andre i nærmiljøet (indirekte kontakt) har den sterkeste negative effekten på tillit til barnevernet. Informasjonstiltak fra myndighetene kan benyttes både for at målgruppen skal få kjennskap til barnevernet og til å øke og balansere kunnskapen om barnevernet, blant dem som har erfaring med barnevernet. Det kan også gjøre foreldre bedre i stand til å hevde sine rettigheter i kontakt med barnevernet. En annen mulig effekt kan være bidrag til bedre rekruttering av fosterhjem med etnisk minoritetsbakgrunn.

Respondentene vurderer selv informasjonstiltak som viktige. På åpent spørsmål om tanker eller meninger om barnevernets arbeidsmåter overfor familier med samme landbakgrunn som en selv, har flere respondenter i innvandrerutvalget kommentert at barnevernet må informere mer, bedre og bredere om hvordan de jobber og hvilken bredde det er i tiltakene deres. Også i sammenligningsutvalget trekker flere respondenter frem at barnevernet må kommunisere mer og åpent til folk for å styrke tilliten.

Myndighetene, inkludert barnevernet, er brukt som informasjonskanal, men det er et potensial for tilrettelegging for økt bruk. For at informasjon som virkemiddel skal fungere bra, krever det at brukerne opplever informasjonen som relevant og av god kvalitet. Informasjonen må også være lett tilgjengelig for å bli tatt i bruk. Vi ser behov for informasjonsarbeid gjennom flere kanaler:

- Vi anbefaler at det utvikles mer brukervennlig informasjon fra myndighetene for økt kunnskap om barnevernet. Konkret foreslår vi at Bufdirs hjemmesider videreutvikles med informasjon om det norske barnevernet på ulike språk. Oppsettet bør være

⁷² Meld. St. 30 (2015–2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk

innbydende og lett å navigere i, og inkludere eksempler fra virkelige situasjoner. Informasjonen bør formidles skriftlig, billedlig og med lydfiler for å nå flest mulig.

I Finland informeres det om barnevernet på denne måten, og vi viser til følgende nettside som inspirasjon: <https://www.lastensuojelu.info/en/>. Organisasjonen Central Union for Child Welfare står bak nettsiden.

- I tillegg ser vi behov for flere ansikt bak barnevernet og flere møter mellom personer med innvandrerbakgrunn og barnevernet. Det kan eksempelvis initieres kampanjer på lokalt nivå hvor personer fra barnevernmyndighetene informerer om barnevernet gjennom faktisk tilstedeværelse på ulike arenaer der personer med innvandrerbakgrunn oppholder seg. Det kan også gjøres ved at det formidles suksesshistorier fra barnevernet hvor samarbeid, trygghet i relasjonen og forståelse for ulike situasjoner står sentralt. For eksempel kan barnevernmyndighetene og personer med innvandrerbakgrunn som har mottatt tiltak fra barnevernet sammen fortelle sin historie. Alternativt kan fostermor og mor sammen fortelle sin historie. Her er det mulig å legge vekt på landbakgrunner som er overrepresentert gjennom tiltak i barnevernet eller landbakgrunner hvor det er lav tillit til barnevernet.

Tiltak: Utviklingsprogram for økt kulturkompetanse og -forståelse i barnevernet

For at barnevernet skal kunne hjelpe barn og familier som trenger det, må foreldre våge å fortelle om sine problemer og oppleve at de blir møtt med kompetanse. En større andel er uenig enn enig i at barnevernet kjenner til verdiene til personer med ens landbakgrunn, og hvordan barna blir oppdratt. Heller ikke kunnskapen om hvordan folk med ens landbakgrunn oppfører seg og prater sammen oppleves som god nok. Nær 3 av 10 i innvanderutvalget mener at barnevernet har iverksatt tiltak i familier med egen landbakgrunn på feil grunnlag fordi de mangler kunnskap om landbakgrunnen. I tillegg har 1 av 3 liten eller ingen tillit til at barnevernet hjelper til slik at barn med ens landbakgrunn i fosterhjem får beholde sin kultur, religion og språk. Store andeler har ikke gjort seg opp en mening om barnevernets kulturkompetanse.

På åpent spørsmål om tanker eller meninger om barnevernets arbeidsmåter overfor familier med samme landbakgrunn som en selv, har mange respondenter i innvanderutvalget kommentert behovet for større kulturforståelse hos barnevernet. Barnevernet må bruke mer tid i og med familiene for å forstå deres situasjon, historie, religion og kultur. Innvandrere må få holde på grunnelementer ved egen kultur og religion, og beholde kjernen i det de ser som god barneoppdragelse.

Vi er oppmerksom på at det ved spørsmål i undersøkelsen benyttes en forståelse av kulturkompetanse med vekt på personer med ulik landbakgrunns verdier og kulturelle koder. En bredere forståelse av kulturkompetanse inkluderer faktorer som klasse, utdanning, sosial status, diskriminering, økonomi og nettverk, og kan slik være relevant for barnevernsarbeid mer generelt. Vi vurderer likevel funnene fra kartleggingen dithen at barnevernsansatte kan ha behov for økt kompetanse på dette området, med vekt på et dynamisk syn på betydningen av kultur. Vi har tidligere sett at majoriteten av personene med innvandrerbakgrunn har «en fot i hvert land» når det gjelder tilhørighet og identitetsfølelse. Et dynamisk syn på kulturens betydning vil innebære at minoritetsfamilier har med seg både sin egen hjemlandskultur og erfaringer fra det norske samfunnet i møte med barnevernet.⁷³ Barnevernet vil da vurdere minoritetsfamilier ut fra deres aktuelle utfordringer. Tiltaket kan eksempelvis ta form som utviklingsprogram for barnevernsansatte. Tiltaket ses i sammenheng med neste tiltak om større mangfold i landbakgrunn blant barnevernsansatte.

⁷³ Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandereres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

Tiltak: Større mangfold i landbakgrunner blant barnevernsansatte

Over 6 av 10 i innvandrerutvalget mener at det er viktig at barnevernet har ansatte med samme landbakgrunn som en selv, og at de benytter rådgivere med samme landbakgrunn som en selv i vanskelige saker. Dette er blant annet viktig for personer med bakgrunn fra Pakistan og Polen, landbakgrunner hvor tilliten til barnevernet er lav. Nesten 7 av 10 mener at det er viktig at barnet får ivareta sin kultur når barnevernet bestemmer tiltak. At barnevernet har ansatte med samme landbakgrunn som en selv, kan bidra til at man opplever at dette perspektivet i større grad vil bli ivaretatt.

På åpent spørsmål gir mange respondenter i innvandrerutvalget uttrykk for at barnevernet forskjellsbehandler etnisk norske og minoritetsfamilier på grunn av manglende kunnskap om og aksept for annen barneoppdragelse og andre skikker eller normer i andre land. Enkelte kommenterer at barnevernet bør ansette flere med minoritetsbakgrunn.

Vi anbefaler økt vektlegging av mangfold i landbakgrunner blant ansatte i barnevernet. Dette vil være hensiktsmessig både i arbeidet med enkeltsaker, og for at personalsituasjonen i barnevernet i større grad kan representere «bredden av» befolkningen når det gjelder landbakgrunn.

8. Behov for videre forskning

Med bakgrunn i funn fra kartleggingen løfter vi frem videre forskning og kunnskapsinnhenting:

Gjentakelse av undersøkelsen

Denne undersøkelsen utgjør en punktmåling av holdninger, tillit, grad av tillit og variasjon i tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn. Vi vil trekke frem nytteverdien av å *gjenta undersøkelsen* på et senere tidspunkt for å kartlegge eventuelle endringer i tillit. Det vil gi innsikt i utviklingen i tillit til barnevernet, noe som igjen øker kunnskapsgrunnlaget for tiltak som kan fremme tillit og positive holdninger til barnevernet. Som tidligere diskutert er tillit en grunnleggende positiv forventning til andres handlinger. Tillit kan også ses på som en sosial, interaktiv og dynamisk prosess hvor tillit er i stadig endring avhengig av hvordan partene interagerer. Det understreker verdien av å gjenta undersøkelsen.

For spenn og variasjon i landbakgrunner har vi i denne undersøkelsen valgt å inkludere flere land fremfor store baser med svar pr. land innen prosjektets ramme. Ved en eventuell gjentakelse av undersøkelsen vil vi anbefale at undersøkelsen *dimensjoneres opp*, slik at både antall landbakgrunner som inngår i undersøkelsen og antall svar pr. land økes. Å inkludere flere landbakgrunner tar i større grad høyde for at innvandrere er en uensartet gruppe. Flere svar pr. landbakgrunn vil gjøre det mulig å bryte ned svar på undergrupper innen de ulike landbakgrunnene, som for eksempel hvordan gruppen med bakgrunn fra Pakistan som har vært i kontakt med barnevernet besvarer spørsmål om tillit sammenlignet med gruppen som ikke har vært i kontakt. For å kunne gjøre denne typen analyser må antall svar pr. landbakgrunn trolig mer enn doubles. Det skyldes at gruppen som har vært i kontakt med barnevernet er relativt liten. Det er også en mulighet å rekruttere flere respondenter som har vært i kontakt med barnevernet for å gjøre mer dyptpløyende analyser av denne gruppen.

Det er krevende å innhente svar i undersøkelser i innvandrerbefolkningen ved selvutfylling, som ved elektronisk eller postal gjennomføring. Personlige intervjuer kan være en alternativ datainnsamlingsmetode for å oppfylle oppsatte kvoter av svar. Kostnadene ved å endre datainnsamlingsmetode er imidlertid at man mister mulighetene for sammenligning av svar med denne undersøkelsen, og at personlige intervjuer krever en stor økonomisk og

tidsmessig ramme. Det foreligger i tillegg risiko for intervjuereffekter knyttet til sensitiv tematikk i undersøkelsen.

Videre arbeid med data fra kartleggingen i kunnskaps- og forskningsmiljøer

Det er samlet inn et unikt datasett i denne undersøkelsen, med 977 svar fra personer med seks ulike landbakgrunner og 618 svar fra sammenligningsutvalget. Vi vil oppfordre til at kunnskaps- og forskningsmiljøer får *tilgang til data* for videre analysearbeid. Det kan blant annet gjøres dypdykk i tillit til barnevernet, holdninger til barnevernet og barnevernets arbeidsmåter og respondentenes vurdering av tiltak for økt tillit i begge utvalgene.

Økt kunnskap om ulike gruppers foretrukne kanaler for å tilegne seg kunnskap om barnevernet

Kjennskap til barnevernet har en positiv effekt på tilliten, og informasjon fra myndighetene er den mest avgjørende faktoren for kjennskap til barnevernet. Men hva er ulike gruppers foretrukne kanal(er) for å tilegne seg kunnskap om barnevernet? Vi ser behov for at det hentes inn kunnskap som gjør det mulig å gå i dybden på dette spørsmålet. Med slik innsikt kan myndighetene nå ut til forskjellige grupper med ulike kjennetegn (som på tvers av kjønn, botid mv.) via kanaler eller arenaer målgruppene fortrinnsvis innhenter informasjon gjennom.

Kartlegging av frykt for barnevernet

Vi vurderer det som bekymringsfullt at nær 3 av 10 i innvandrerutvalget og om lag 2 av 10 i sammenligningsutvalget ikke ville kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet/barna deres. Blant personer i innvandrerutvalget som har vært i kontakt med barnevernet (det vil si som har egen erfaring) var langt flere redde for hva barnevernet ville gjøre med barnet/barna (43 %) enn dem som ikke var redde for dette (16 %). Frykt for barnevernet kan føre til at barn og familier med hjelpebehov unngår å søke hjelp. I en kvalitativ undersøkelse av erfaringene fra kontakt med barnevernet blant foreldre med flyktningebakgrunn, finner Fylkesnes at frykt for barnevernet er et sentralt tema.⁷⁴ Representasjonene av barnevernet kan kategoriseres i undertemaene (1) Barnevernet bare tar barn, (2) Barnevernet går ikke i dialog med foreldre, og (3) Barnevernet diskriminerer. Frykten for barnevernet er ikke nødvendigvis kun et resultat av informantenes egne negative erfaringer, men også relatert til oppfatninger av barnevernet som er gjengse i innvandrerbefolkningen generelt. NTNU har gjennomført fokusgruppeintervjuer med ansatte i barnevernet.⁷⁵ Flere barnevernsarbeidere påpeker at mange etnisk norske foreldre også er skeptiske til barnevernet, men at foreldre med innvandrerbakgrunn ofte har større frykt og mer mistillit til barnevernet første gang de kommer i kontakt. Foreldrenes frykt skyldes først og fremst forestillinger om at det er barnevernets primære anliggende å ta barna fra foreldrene. En implikasjon av at foreldre opplever frykt i kontakt med barnevernet kan være at de trenger tid for å utvikle trygghet i relasjonen. Vi anser frykt som en helt sentral faktor ved tillit til barnevernet, og ser behov for vektlegging av denne tematikken gjennom videre kunnskapsinnhenting og forskning.

⁷⁴ Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. og Nygren, L. (2015), «Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger.» Tidsskriftet Norges barnevern 02/2015.Oslo: Universitetsforlaget.

⁷⁵ Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvanderes møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

Referanseliste

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets (BLD) tildelingsbrev til Bufdir for 2014

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017), *Handlingsplan for å bedre tillit mellom etniske minoritetsmiljøer og barnevern 2016-2021*.

Barstad, A. og Sandvik, L. (2015), *Deltaking, støtte, tillit og tilhørighet. En analyse av ulikhet i sosiale relasjoner med utgangspunkt i levekårsundersøkelsene*. Rapport 2015/51. Oslo-Kongsvinger: SSB.

Berg, B. mfl. (2017), *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

Christophersen, K.-A. (2007), *Databehandling og statistisk analyse med SPSS*. Oslo: Unipub forlag.

Djuve, A. B., Gulløy, E., Kavli, H. C. og Berglund, F. (2009), *Datafangst når minoritetsbefolkningen er målgruppe*. Fafo-rapport 2009:24. Oslo: Fafo.

Dzamarija, M. T (2013), *Innvandringsgrunn 1990-2011, hva vet vi og Hvordan kan statistikken utnyttes?* Rapport 34/2013, Oslo-Kongsvinger: SSB.

Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. og Nygren, L. (2015), «Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger.» Tidsskriftet Norges barnevern 02/2015. Oslo: Universitetsforlaget.

Hellevik, O. (2015), «Hva betyr respondentbortfallet i intervjuundersøkelser?». Tidsskrift for Samfunnsforskning 56-2.

Hellevik, O. (2002), *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Hjemmesidene til Business Insider [<http://www.businessinsider.com/ap-norway-accused-of-unfairly-taking-away-immigrant-children-2015-8?r=US&IR=T&IR=T>] (11.04.2017)

Hjemmesidene til Lastensuojeluinfo [<https://www.lastensuojelu.info/en/>] (07.11.2017)

Hjemmesidene til NRK [<https://www.nrk.no/sognogfjordane/naustdals-foreldra-flyttar-fra-barnevernet-1.13085865>] (11.04.2017)

Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys>] (20.11.2017)

Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn/aar/2016-06-17#content>] (07.11.2017)

Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utniv>] (07.11.2017)

Hjemmesidene til SSB [<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/arbeidsinnvandringen-fortsetter-a-falle>] (07.11.2017)

Hjemmesidene til VG [<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/flere-hundre-demonstrerte-mot-norsk-barnevern-i-oslo/a/23660593/>] (11.04.2017)

IMDi (2014), *Integreringsbarometeret 2013/2014. Holdninger til innvandring, integrering og mangfold*.

IMDi (2015), *Integreringsbarometeret 2013/2014. Innvandring og integrering – holdninger og erfaringer blant personer med innvandrerbakgrunn*.

Ipsos MORIs hjemmeside [<https://www.ipsos.com/ipsos-mori/en-uk/global-reputation-centre>] (09.10.2017)

Kojan, B. (2011), *Klasseblikk på et barnevern i vekst*. Doktorgradsavhandling, Trondheim: NTNU.

McAllister, D. J. (1995). Affect- and Cognition-Based Trust as Foundations for Interpersonal Cooperation in Organizations. *Academy of Management Journal*, 38, 24-59 gjengitt i Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

Meld. St. 6 (2012-2013) En helhetlig integreringspolitikk - mangfold og fellesskap

Meld. St. 30 (2015–2016) Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk

Oppedal, B. og Borge, T. (2015), *Forprosjekt: Innvandrerbefolkningens tillit til barnevernet*. Oslo: Folkehelseinstituttet.

Paulsen, V., Thorshaug, K. og Berg, B. (2014), *Møter mellom innvandrere og barnevernet. Kunnskapsstatus*. Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.

Politidirektoratet (2011), *Trygghet og tillit – Politiets arbeid i et multietnisk samfunn*

SSB (2006), *Praktisk brukertesting*, Statistisk sentralbyrås håndbøker

Skog, O.-J. (2007), *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Swärd, A. (2017), «Kontroll er bra – tillit bedre?», *Magma* nr. 2/2017

Vogt, P. W. (2005), *Dictionary of Statistics & Methodology*. London: Sage Publications.

Øhrn, K. G. (2002), *Hvordan lykkes med metode og statistikk i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg 1. Tabeller

Tabell V1. Prosentfordeling kjønn i nettoutvalg (Ipsos), bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk) og differanse mellom nettoutvalg og bruttoutvalg (uvektede tall)

	Nettutvalg (Ipsos)		Bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk)		Differanse nettoutvalg - bruttoutvalg	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
Polen	52 %	48 %	66 %	34 %	-14	14
Bosnia-Hercegovina	42 %	58 %	50 %	50 %	-8	8
Somalia	59 %	41 %	53 %	47 %	6	-6
Irak	51 %	49 %	56 %	44 %	-5	5
Pakistan	44 %	56 %	54 %	46 %	-9	9
Vietnam	41 %	59 %	47 %	53 %	-6	6
Total	47 %	53 %	54 %	46 %	-7	7

Tabell V2. Prosentfordeling aldersgrupper i nettoutvalg (Ipsos), bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk) og differanse mellom nettoutvalg og bruttoutvalg (uvektede tall)

	Nettutvalg (Ipsos)			Bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk)			Differanse nettoutvalg - bruttoutvalg		
	18-29 år	30-49 år	50 år+	18-29 år	30-49 år	50 år+	18-29 år	30-49 år	50 år+
Polen	12 %	63 %	24 %	18 %	65 %	17 %	-5	-2	7
Bosnia-Hercegovina	28 %	37 %	35 %	29 %	36 %	35 %	-2	1	1
Somalia	31 %	51 %	18 %	44 %	45 %	12 %	-12	6	6
Irak	20 %	52 %	28 %	35 %	46 %	19 %	-15	6	9
Pakistan	42 %	42 %	16 %	44 %	42 %	14 %	-3	1	2
Vietnam	48 %	39 %	13 %	45 %	35 %	20 %	3	4	-7
Total	31 %	46 %	23 %	36 %	45 %	20 %	-5	2	3

Tabell V3. Prosentfordeling utenlandsfødt eller norskfødt med innvandrerforeldre i nettoutvalg (Ipsos), bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk) og differanse mellom nettoutvalg og bruttoutvalg (uvektede tall)

	Nettutvalg (Ipsos)		Bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk)		Differanse nettoutvalg - bruttoutvalg	
	Utenlandsfødt	Norskfødt	Utenlandsfødt	Norskfødt	Utenlandsfødt	Norskfødt
Polen	97 %	3 %	98 %	2 %	-1	1
Bosnia - Hercegovina	83 %	17 %	83 %	17 %	0	0
Somalia	94 %	6 %	87 %	13 %	8	-8
Irak	96 %	4 %	92 %	8 %	5	-5
Pakistan	39 %	61 %	40 %	60 %	-1	1
Vietnam	37 %	63 %	52 %	48 %	-15	15
Total	72 %	28 %	75 %	25 %	-3	3

Tabell V4. Prosentfordeling bosted (landsdel) i nettoutvalg (Ipsos), bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk) og differanse mellom nettoutvalg og bruttoutvalg (uvektede tall)

	Nettutvalg (Ipsos)					Bruttoutvalg (Folkeregisteruttrekk)				
	Oslo	Østlandet utenom Oslo	Vest- landet	Midt- Norge	Nord- Norge	Oslo	Østlandet utenom Oslo	Vest- landet	Midt- Norge	Nord- Norge
Polen	19 %	41 %	28 %	9 %	3 %	18 %	40 %	27 %	11 %	4 %
Bosnia- Hercegovina	21 %	42 %	22 %	12 %	2 %	18 %	51 %	21 %	8 %	2 %
Somalia	34 %	33 %	16 %	9 %	8 %	40 %	31 %	15 %	7 %	7 %
Irak	23 %	47 %	21 %	3 %	6 %	27 %	48 %	16 %	6 %	3 %
Pakistan	59 %	34 %	5 %	1 %	1 %	64 %	30 %	5 %	1 %	1 %
Vietnam	34 %	40 %	20 %	4 %	2 %	31 %	44 %	18 %	6 %	1 %
Total	32 %	39 %	18 %	6 %	3 %	33 %	41 %	17 %	6 %	3 %

Differanse nettoutvalg - bruttoutvalg					
	Oslo	Østlandet utenom Oslo	Vest- landet	Midt- Norge	Nord- Norge
Polen	1	1	0	-2	-1
Bosnia- Hercegovina	3	-9	1	4	0
Somalia	-6	2	0	2	2
Irak	-5	-1	5	-3	3
Pakistan	-5	4	0	0	0
Vietnam	3	-4	2	-2	1
Total	-1	-1	1	0	1

Tabell V5. Oversikt over analysevariabler med kategorisering/koding**Sosiodemografiske variabler**

- Kjønn
- Alder
- Geografi
 - Landsdel
 - Oslo
 - Østlandet utenom Oslo (Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder)
 - Vestlandet (Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane)
 - Midt-Norge og Nord-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms, Finnmark)
 - Urbanitet
 - Bor i storby (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger eller Drammen)
 - Bor ikke i storby
- Utdanningsnivå
 - Ikke fullført utdanning
 - Grunnskole
 - Videregående skole
 - Høgskole/universitet, kort (tilsvarende bachelorgrad)
 - Høgskole/universitet, lang (tilsvarende mastergrad eller høyere)
 - Annet

- Hovedaktivitet
 - I arbeid (fulltid eller deltid)
 - Hjemmeværende (husmor/hjemmeværende, trygdet eller alderspensjonist)
 - Elev, student eller lærling
 - Annet
- Fødested
 - Norge
 - Utenfor Norge
- Botid i Norge (kun for dem som er født utenfor Norge)
- Barn
 - Har barn
 - Har ikke barn

Integrasjonsvariabler

- Deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner
 - Aldri
 - Sjelden
 - Noen ganger i året
 - Omtrent en gang i måneden
 - Flere ganger pr. måned
 - Minst en gang i uka
- Norsk språk
 - Meget vanskelig
 - Ganske vanskelig
 - Ganske lett
 - Meget lett
 - Ikke aktuelt
- Norsk tilhørighet (Jeg ser på meg selv som norsk», «Jeg føler meg som en del av den norske kulturen» og «Jeg er stolt over å være norsk»)
 - Helt uenig
 - Delvis uenig
 - Verken enig eller uenig
 - Delvis enig
 - Helt enig
 - Vet ikke

Variabler som måler forhold til barnevernet

- Kjennskap til barnevernet
 - Ikke i det hele tatt
 - Lite godt
 - Ganske godt
 - Meget godt
 - Kan ikke svare
- Informasjon om barnevernet
 - Har fått informasjon om barnevernet fra myndighetene
 - Av barnevernet
 - Av andre myndigheter (helsestasjon, barnehagen, skolen, introduksjonsprogrammet, NAV)
 - Har fått informasjon om barnevernet gjennom sosiale nettverk
 - Av norske venner
 - Av venner/bekjente som har etnisk minoritetsbakgrunn
 - Av naboer
 - Av familie
 - Av innvandrersorganisasjon / andre frivillige organisasjoner
 - Av kolleger på jobben
 - Har fått informasjon om barnevernet gjennom media
 - Aviser, TV, radio, internett/sosiale medier
- Direkte kontakt med barnevernet
 - Selv eller partner søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn
 - Selv eller partner blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn

- Indirekte kontakt med barnevernet
 - Har slekt eller venner med egen landbakgrunn som har eller har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn
 - Har hørt historier om andre familier i lokalmiljøet som har hatt kontakt med barnevernet

Tabell V6. Konstruksjon av indeks for norsk tilhørighet: Bivariate korrelasjoner og reliabilitetsanalyse (innvandrerrutvalget). Innbyrdes korrelasjoner (Pearsons R). Cronbachs alfa = 0,80

Påstand	Jeg ser på meg selv som norsk	Jeg føler meg som en del av den norske kulturen	Jeg er stolt over å være norsk
Jeg ser på meg selv som norsk	1,00	0,52	0,71
Jeg føler meg som en del av den norske kulturen	0,52	1,00	0,51
Jeg er stolt over å være norsk	0,71	0,51	1,00

Tabell V7. Tillit til barnevernet, gjennomsnitt for undergrupper (innvandrerrutvalget og sammenligningsutvalget). 1=ingen tillit, 2=liten tillit, 3=ganske stor tillit, 4=meget stor tillit

Variabel	Verdi	Innvandrerrutvalg	Sammenligningsutvalg
Kjønn	Mann	2,6	2,8
	Kvinne	2,6	2,9
Alder	18-29 år	2,5	2,9
	30-39 år	2,6	3,0
	40-59 år	2,7	2,8
	60 år +	2,7	2,7
Landsdel	Oslo	2,5	2,9
	Østlandet utenom Oslo	2,6	2,8
	Vestlandet	2,6	2,9
	Midt-Norge	3,1	2,8
	Nord-Norge	3,0	2,7
Urbanitet	Storby	2,7	3,0
	Ikke storby	2,6	2,8
Utdanningsnivå	Ikke fullført noen utdanning	2,9	-
	Grunnskole	2,8	2,7
	Videregående skole	2,6	2,8
	Univ./høgskole, kort	2,7	2,8
	Univ./høgskole, lang	2,4	2,9
Hovedaktivitet	I arbeid	2,6	2,9
	Hjemmeværende	2,6	2,6
	Elev/student/lærling	2,7	3,2

Variabel	Verdi	Innvandrerutvalg	Sammenligningsutvalg
Barn	Har barn	2,7	2,8
	Har ikke barn	2,5	2,8
Fødested	Norge	2,4	2,8
	Utenfor Norge	2,7	2,8
Botid	Inntil 5 år	3,1	-
	6-10 år	2,7	-
	11-20 år	2,5	-
	21 år +	2,6	-
Innvandringsårsak	Utdanning	3,1	-
	Arbeid	2,6	-
	Flukt	2,7	-
	Familie	2,7	-
Deltakelse i norske eller internasjonale organisasjoner eller institusjoner	Aldri	2,6	2,7
	Sjelden	2,6	2,7
	Noen ganger i året	2,6	2,8
	Omtrent en gang i måneden	2,7	3,1
	Flere ganger pr. måned	2,9	2,9
	Minst en gang i uka	2,3	2,8
Norsk språk	Meget vanskelig	2,8	-
	Ganske vanskelig	2,9	-
	Ganske lett	2,7	-
	Meget lett	2,5	-
Grad av norsk tilhørighet*	Svært liten	2,2	-
	Ganske liten	2,3	-
	Verken stor eller liten	2,5	-
	Ganske høy	2,5	-
	Svært høy	2,8	-
Kjennskap til barnevernet	Ikke i det hele tatt	2,4	3,0
	Lite godt	2,4	2,8
	Ganske godt	2,7	2,8
	Meget godt	2,8	3,0
Fått informasjon om barnevernet fra myndighetene	Ja	2,7	-
	Nei	2,5	-
Fått informasjon om barnevernet i sosiale nettverk	Ja	2,5	-
	Nei	2,7	-
Fått informasjon om barnevernet gjennom media	Ja	2,6	-
	Nei	2,7	-
Direkte kontakt med barnevernet	Ja	2,5	2,3**
	Nei	2,6	2,9
Indirekte kontakt med barnevernet	Ja	2,4	2,7
	Nei	2,9	2,9

Spørsmål om botid, innvandringsårsak, norsk språk, norsk tilhørighet og informasjon om barnevernet er ikke stilt til sammenligningsutvalget.

*Skalaen er satt sammen av tre påstander om norsk tilhørighet med 5-punktsskalaer. Benevnelsene i tabellen er konstruert etter gjennomsnittlig verdi på de tre påstandene, der Svært liten grad av norsk tilhørighet = 1 – 1,79, ganske liten grad = 1,8 – 2,59, verken stor eller liten grad = 2,6 – 3,39, ganske høy grad = 3,4 – 4,19 og svært høy grad = 4,2 – 5,0.

**Kun 21 respondenter

Tabell V8. Regresjonsanalyse med tillit til barnevernet som avhengig variabel

	R ²	Pearsons R (tillit til barnevernet)	Ustandardiserte koeffisienter B	Standardiserte koeffisienter Beta	Sig.	Kollinearitets- statistikk Tolerance	VIF
(Konstant)			2,544		0,000		
SOSIODEMOGRAFI	0,023						
Kjønn		0,028	0,161	0,081	0,036	0,962	1,040
Alder		0,043	-0,003	-0,049	0,270	0,712	1,404
Storby/ikke storby		-0,060	-0,033	-0,017	0,667	0,955	1,047
Født i Norge		-,114**	-0,300	-0,139	0,002	0,677	1,478
Utdanningsnivå		-,095*	-0,077	-0,079	0,049	0,879	1,137
INTEGRASJON	0,097						
Deltakelse i org.		-0,003	0,022	0,035	0,374	0,896	1,117
Norsk språk		-,145**	-0,194	-0,152	0,001	0,639	1,566
Norsk tilhørighet		,213**	0,222	0,224	0,000	0,824	1,213
FORHOLD TIL BARNEVERNET	0,204						
Kjennskap barnevernet		,139**	0,167	0,145	0,001	0,722	1,384
Fått informasjon fra myndighetene		,096*	0,144	0,072	0,091	0,775	1,290
Fått informasjon sosialt		-,162**	-0,308	-0,154	0,000	0,839	1,191
Fått informasjon fra media		-0,047	0,040	0,020	0,629	0,855	1,169
Direkte kontakt		-0,037	-0,453	-0,151	0,000	0,826	1,211
Indirekte kontakt		-,255**	-0,476	-0,233	0,000	0,906	1,104

**Bivariat korrelasjon med tillit til barnevernet er signifikant på 1%-nivå (2-halet)

*Bivariat korrelasjon med tillit til barnevernet er signifikant på 5%-nivå (2-halet)

Tabell V9. Regresjonsanalyse med kjennskap som avhengig variabel. Modellens R²=0,34

	Standardiserte koeffisienter Beta	Sig.
(Konstant)		0,000
Kjønn	-0,003	0,923
Alder	0,067	0,057
Storby/ikke storby	0,031	0,300
Født i Norge/ikke	-0,081	0,026
Utdanningsnivå	-0,003	0,928
Deltakelse i org.	0,006	0,860
Norsk språk	0,049	0,191
Norsk tilhørighet	0,116	0,000
Fått informasjon fra myndighetene	0,366	0,000
Fått informasjon sosialt	0,161	0,000
Fått informasjon fra media	0,100	0,002
Direkte kontakt	0,201	0,000
Indirekte kontakt	0,085	0,006

Tabell V10. Regresjonsanalyser uten enkeltland, beta-koeffisienter

	Standardiserte koeffisienter (beta)					
	Uten Bosnia- Hercegovina	Uten Irak	Uten Pakistan	Uten Polen	Uten Somalia	Uten Vietnam
Kjønn	0,091	0,078	0,089	0,075	0,059	0,085
Alder	-0,067	-0,067	-0,040	-0,071	-0,045	-0,008
Storby/ikke storby	-0,006	-0,018	-0,022	0,001	-0,008	-0,042
Født i Norge/ikke	-0,130	-0,145	-0,117	-0,138	-0,165	-0,133
Utdanningsnivå	-0,097	-0,068	-0,079	-0,086	-0,082	-0,069
Deltakelse i org.	0,008	0,100	-0,004	0,033	0,080	0,001
Norsk språk	-0,168	-0,167	-0,143	-0,175	-0,145	-0,119
Norsk tilhørighet	0,248	0,246	0,217	0,194	0,228	0,202
Kjennskap barnevernet	0,185	0,117	0,151	0,152	0,108	0,150
Fått informasjon fra myndighetene	0,022	0,057	0,077	0,068	0,125	0,096
Fått informasjon sosialt	-0,169	-0,140	-0,134	-0,164	-0,178	-0,128
Fått informasjon fra media	0,048	0,041	0,003	0,009	0,000	0,024
Direkte kontakt	-0,117	-0,119	-0,169	-0,181	-0,143	-0,169
Indirekte kontakt	-0,232	-0,256	-0,221	-0,220	-0,218	-0,253

Koeffisienter i fet skrift er signifikante på minst 5%-nivå

Tabell V11. Regresjonsanalyser med enkeltland som avhengig variabel. Signifikante variabler (5%-nivå) i rekkefølge etter styrke. Negativ effekt på tillit til barnevernet i rødt og positiv effekt i grønt.

	Pakistan	Polen	Irak	Somalia	Vietnam	Bosnia
1	Indirekte kontakt	Indirekte kontakt	Direkte kontakt	Indirekte kontakt	Utdanningsnivå	Info fra myndighetene
2	Norsk tilhørighet	Norsk tilhørighet	Født i Norge	Kjennskap	Født i Norge	Direkte kontakt
3	Info sosialt		Deltakelse		Norsk tilhørighet	Indirekte kontakt
4					Info sosialt	Deltakelse
5					Bor i storby	
6					Deltakelse	

Tabell V12. Regresjonsanalyser uten enkeltvariabler, beta-koeffisienter

Standardiserte koeffisienter (beta), uten:											
	Alder	Født /ikke født i No.	Utdanningsnivå	Norsk språk	Norsk tilhørighet	Kjennskap barnevernet	Info sosialt	Info fra media	Info fra myndighetene	Direkte kontakt	Indirekte kontakt
Kjønn	0,08	0,08	0,06	0,08	0,07	0,06	0,08	0,08	0,09	0,09	0,07
Alder		-0,01	-0,04	-0,02	-0,03	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,06	-0,05
Storby/ikke storby	-0,02	-0,03	-0,01	-0,02	-0,03	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,01	-0,02
Født i Norge/ikke	-0,12		-0,13	-0,18	-0,09	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,12	-0,14
Utdanningsnivå	-0,09	-0,08		-0,10	-0,09	-0,08	-0,07	-0,08	-0,08	-0,06	-0,07
Deltakelse i org.	0,04	0,04	0,04	0,02	0,06	0,02	0,02	0,04	0,04	0,03	0,02
Norsk språk	-0,14	-0,19	-0,18		-0,10	-0,16	-0,13	-0,15	-0,15	-0,16	-0,18
Norsk tilhørighet	0,22	0,20	0,23	0,19		0,26	0,23	0,22	0,23	0,23	0,26
Kjennskap barnevernet	0,14	0,15	0,14	0,15	0,18		0,13	0,15	0,17	0,11	0,12
Fått informasjon fra myndighetene	0,07	0,07	0,08	0,07	0,08	0,12	0,08	0,07		0,05	0,06
Fått informasjon sosialt	-0,15	-0,15	-0,13	-0,14	-0,17	-0,14		-0,15	-0,16	-0,15	-0,20
Fått informasjon fra media	0,02	0,03	0,02	0,01	-0,01	0,03	-0,02		0,02	0,04	0,03
Direkte kontakt	-0,15	-0,14	-0,13	-0,15	-0,16	-0,12	-0,14	-0,15	-0,14		-0,16
Indirekte kontakt	-0,23	-0,23	-0,22	-0,25	-0,26	-0,21	-0,26	-0,23	-0,23	-0,24	

Koeffisienter i fet skrift er signifikante på minst 5%-nivå

Vedlegg 2. Presiseringer rundt regresjonsanalysen

Om bivariate korrelasjonsanalyser

Bivariate korrelasjonsanalyser måler samvariasjonen mellom to variabler. Positiv korrelasjon betyr at høye verdier på den ene variabelen (her: tillit til barnevernet) ofte opptrer sammen med høye verdier av den andre variabelen. Negativ korrelasjon betyr at høye verdier på den ene variabelen ofte finnes sammen med lave verdier av den andre. Vi har i analysene med bivariate korrelasjoner hovedsakelig benyttet oss av Pearson's R, som er det mest brukte målet på samvariasjon mellom variabler, se Hellevik, O. (2002), *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Om bruken av regresjonsanalyse

Regresjonsanalyse kan brukes til å beskrive variablenes forklaringskraft og styrken og retningen av sammenhengen mellom de uavhengige og den avhengige variabelen. Mens en bivariate korrelasjonsanalyse bare viser samvariasjonen mellom to variabler, kontrollerer regresjonsanalysen for de andre uavhengige variablene i analysen. En regresjonsanalyse er derfor en form for kausalanalyse, ved at man søker å forklare og finne årsakene til et fenomen – i dette tilfellet variasjonen i tillit til barnevernet, se Skog, O.-J. (2007), *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Forutsetninger for regresjonsanalyse

Hvis det er svært høy korrelasjon mellom to (eller flere) av de uavhengige variablene, står vi overfor et såkalt kolinearitetsproblem. Høy korrelasjon mellom to forklaringsvariabler betyr at årsaksfaktorene har en tendens til å opptre samtidig, slik at det blir vanskelig å bestemme deres relative betydning. Kanskje er den ene en viktig årsak til vår avhengige variabel, mens den andre har helt perifer betydning. Men siden begge opptrer samtidig, klarer vi ikke å identifisere hvilken som egentlig er den viktigste. Problemets størrelse vil være avhengig av graden av korrelasjon mellom de to uavhengige variablene, se Skog, O.-J. (2007), *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Test av regresjonsanalysens forutsetninger

Ingen bivariate korrelasjoner er over 0,5 (Pearson's R). Kolinearitetsproblemet er forholdsvis lite så lenge R er mindre enn 0,5, se Skog, O.-J. (2007), *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Oslo: Gyldendal Akademisk. Vi har også gjennomført kolinearitets-test i SPSS, som gir tilfredsstillende resultater. I tillegg er modellen testet uten en og en av de uavhengige variablene. Dette gir små forskjeller sammenlignet med den fulle modellen, noe som taler for at den kan benyttes.

Lineær regresjonsanalyse og målenivå for avhengig variabel

Vi har benyttet lineær regresjonsanalyse (OLS – Ordinary Least Square), som er velegnet når avhengig variabel er på minst tilnærmet intervallnivå. Intervallnivå vil si at en kan skille verdiene på variabelen, rangordne dem og si noe om avstanden mellom verdiene. Tillit til barnevernet er en skala fra 1 til 4 der 1 uttrykker ingen tillit til barnevernet og 4 uttrykker meget stor tillit. Vi behandler avhengig dermed denne variabelen på tilnærmet intervallnivå,

se Øhrn, K. G. (2002), *Hvordan lykkes med metode og statistikk i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Simultan regresjonsanalyse

Vi har benyttet simultan regresjonsanalyse, som vanligvis benyttes når årsaksrelasjonene antas å være samtidige. Dette til forskjell fra sekvensielle analyser, der årsakene antas å følge sekvensielt etter hverandre, se Hellevik, O. (2002), *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget. Dette er gjort for enkelthets skyld og for å holde oss innenfor prosjektets rammer, og ikke fordi vi mener at alle årsaksvariablene nødvendigvis opptrer samtidig. Vi har imidlertid studert endringer i forklart varians sekvensielt med utgangspunkt i de tre variabelgruppene, se tabell 6.2.

Regresjonskoeffisienter

I lineær regresjon gjengis vanligvis både ustandardiserte (B) og standardiserte (beta) koeffisienter. Førstnevnte viser hvor mye avhengig variabel endres når en uavhengig variabel endres med én skalaenhet og de andre variablene holdes konstante, se Christophersen, K.-A. (2007), *Databehandling og statistisk analyse med SPSS*. Oslo: Unipub forlag. Her har vi benyttet standardiserte beta-koeffisienter, fordi de i større grad tar høyde for antall uavhengige variabler og ulike svarskalaer. De standardiserte koeffisientene fremkommer ved en omkoding av variablene til standardskårer, og tolkes ved at dersom den uavhengige variabelen endres med ett standardavvik, endres avhengig variabel med beta standardavvik, se Skog, O.-J. (2007), *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Vedlegg 3. Spørreskjema

Spørreskjema til innvandrerutvalget

Spørreskjemaene til utvalgene med ulik landbakgrunn er identiske, bortsett fra ved spørsmål 4 og 10, der landbakgrunnen til mottaker av skjema spesifiseres. Under følger norsk versjon av skjema til utvalget med bosnisk landbakgrunn.

Prosjekt	1603480301
Skjemanummer	

1 Er du...?

Mann ☐ 1

Kvinne ☐ 2

2 Hvor gammel er du?

Skriv inn antall år:

3 Hva er din sivilstatus?

Ugift ☐ 1

Gift ☐ 2

Samboer ☐ 3

Enke/enkemann ☐ 4

Skilt/separert ☐ 5

Ønsker ikke å svare ☐ 6

Vet ikke ☐ 7

Vi ønsker nå å stille deg noen spørsmål om tilhørighet og språk.

4 Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom bosniske organisasjoner/institusjoner?
Dette kan være politiske, religiøse, kulturelle, sosiale eller sportslige aktiviteter

Aldri (⇒ 6) ☐ 1

Sjelden ☐ 2

Noen ganger i året ☐ 3

Omtrent en gang i måneden ☐ 4

Flere ganger per måned ☐ 5

Minst en gang i uka ☐ 6

5 Hva slags aktiviteter?
Du kan krysse av for flere

Politiske ☐ 01,

Religiøse ☐ 02,

Kulturelle ☐ 03,

Sosiale ☐ 04,

Idrett ☐ 05,

(Annet noter):

6 Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom norske eller internasjonale organisasjoner/institusjoner?
Dette kan være politiske, religiøse, kulturelle, sosiale eller sportslige aktiviteter

Aldri (⇒ 8) ☐ 1

Sjelden ☐ 2

Noen ganger i året ☐ 3

Omtrent en gang i måneden ☐ 4

Flere ganger per måned ☐ 5

Minst en gang i uka ☐ 6

7 Hva slags aktiviteter?
Du kan sette flere kryss

Politiske ☐ 01,

Religiøse ☐ 02,

Kulturelle ☐ 03,

Sosiale ☐ 04,

Idrett ☐ 05,

(Annet noter):

8 I det store og det hele, hvor stor tillit har du til følgende institusjoner:
Sett ett kryss i hver linje

	Meget stor tillit	Ganske stor tillit	Liten tillit	Ingen tillit	Vet ikke
	1	2	3	4	5
Politiet	☐	☐	☐	☐	☐
Skolen/Barnehagene	☐	☐	☐	☐	☐
Helsevesenet	☐	☐	☐	☐	☐
Tolketjenesten	☐	☐	☐	☐	☐
NAV	☐	☐	☐	☐	☐
Barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐

9 Hvor lett er det for deg... Sett ett kryss i hver linje					
	Meget lett	Ganske lett	Ganske vanskelig	Meget vanskelig	Ikke aktuelt
	1	2	3	4	5
å snakke på norsk	☐	☐	☐	☐	☐
å snakke på morsmålet ditt (hvis det ikke er norsk) ...	☐	☐	☐	☐	☐

10 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander: Sett ett kryss i hver linje						
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke
	1	2	3	4	5	6
Jeg ser på meg selv som norsk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ser på meg selv som bosnisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg som en del av den norske kulturen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg som en del av den bosniske kulturen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er stolt over å være norsk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er stolt over å være bosnisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg omgås oftere personer med bosnisk bakgrunn enn personer med norsk bakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Nå vil vi spørre deg om din kjennskap til barnevernet.

11 Hvor godt vil du si at du kjenner til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber? Meget godt ☐ 1 Ganske godt ☐ 2 Lite godt ☐ 3 Ikke i det hele tatt (⇒ 13) ☐ 4 Kan ikke svare (⇒ 13) ☐ 5	13 Dersom du var bekymret for et barn, ville du tatt kontakt med barnevernet? Ja ☐ 1 Nei ☐ 2 Vet ikke ☐ 3
12 Hvis du kjenner til barnevernet, hvor har du fått informasjon fra? Du kan sette flere kryss	14 Har du selv eller partneren din noen gang tatt kontakt med barnevernet fordi du/dere var bekymret for et barn? Ja ☐ 1 Nei ☐ 2 Har ikke barn ☐ 3
Av barnevernet ☐ 01, Av andre myndigheter (helsestasjon, barnehagen, skolen, introduksjonsprogrammet, NAV) ☐ 02, Av norske venner ☐ 03, Av venner/bekjente som har etnisk minoritetsbakgrunn ☐ 04, Av naboer ☐ 05, Av familie ☐ 06, Av innvandrersorganisasjon / andre frivillige organisasjoner ☐ 07, Av kolleger på jobben ☐ 08, Gjennom aviser, TV, radio, internett / sosiale medier ☐ 09, Av andre ☐ 10, Vet ikke ☐ 11.	15 Hvor sannsynlig er det at du ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn dersom det var nødvendig? Meget sannsynlig ☐ 1 Ganske sannsynlig ☐ 2 Lite sannsynlig ☐ 3 Ikke sannsynlig i det hele tatt ☐ 4 Vet ikke ☐ 5

Nå ønsker vi å spørre deg om erfaring med barnevernet.
Først spør vi om din egen erfaring med barnevernet.

16 Har du eller partneren din søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn?

Nei ☐ 1
Ja ☐ 2
Har ikke barn ☐ 3

17 Har du eller partneren din blitt kontaktet av barnevernet på grunn av egne barn?

Du kan sette flere kryss

Nei, ikke blitt kontaktet ☐ 01,
Nei, har ikke barn ☐ 02,
Ja, barnevernet tok kontakt via brev ☐ 03,
Ja, barnevernet ringte meg / oss for å stille spørsmål om familiesituasjonen ☐ 04,
Ja, barnevernet ringte meg / oss og informerte at de ville komme på hjemmebesøk ☐ 05,
Ja, barnevernet ringte og ba meg / oss komme til et møte på kontoret deres ☐ 06,
Ja, representanter for barnevernet kom hjem til meg / oss uten å ringe først ☐ 07,
Ja, representanter for barnevernet og politiet kom hjem til meg / oss uten å ringe først ☐ 08,
Annet, skriv inn:

Dersom du har svart "Ja" på spørsmål 16 og/eller 17 kan du gå til spørsmål 18.
Dersom du har svart "Nei" på både spørsmål 16 og 17 kan du gå til spørsmål 23.

18 Tenk på ditt første møte med barnevernet. Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn:

Sett ett kryss i hver linje

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt	
	1	2	3	4	5	6	7	
Barnevernet lyttet til hva jeg / vi hadde å si	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Barnevernet forsto hva jeg / vi mente med det vi sa ...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Barnevernet snakket med og lyttet til barnet/barna i tilstrekkelig grad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Jeg følte meg ivaretatt av barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Jeg / vi var redde for hva barnevernet ville gjøre med barnet / barna	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Jeg følte meg makteløs overfor barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
Barnevernet foreslo og diskuterte ulike tiltak med meg / oss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
Jeg/vi fikk god informasjon om hvordan barnevernet ville jobbe med saken videre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
Jeg forstod hvorfor barnevernet ville jobbe slik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9

19 Tenk videre på ditt første møte med barnevernet. Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn: Sett ett kryss i hver linje							
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt
Min saksbehandler hadde lang erfaring i jobben	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7
Min saksbehandler hadde erfaring fra å jobbe med personer med min landbakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg/vi trengte tolk, men fikk ikke dette	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg/vi fikk en tolk som jeg/vi stolte på	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg/vi fikk tolk som samarbeidet godt med saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

20 Hvilke tiltak iverksatte barnevernet etter det første møtet? Kryss av på alle tiltakene som ble iverksatt		21 Hvor fornøyd er du med det arbeidet barnevernet gjorde for familien i denne saken?	
Råd og veiledning	☐ 01,	Meget fornøyd	☐ 1
Økonomisk hjelp	☐ 02,	Ganske fornøyd	☐ 2
Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter	☐ 03,	Litt misfornøyd	☐ 3
Avlastningshjem/besøkshjem	☐ 04,	Meget misfornøyd	☐ 4
Støttekontakt	☐ 05,	Vet ikke	☐ 5
Barnevernsinstitusjon	☐ 06,		
Fosterhjem/beredskapshjem	☐ 07,		
Annet botiltak i regi av barnevernet	☐ 08,		
Ingen/saken ble henlagt	☐ 09,		
Vet ikke	☐ 10,		
Annet, skriv inn:		22 Tror du at barnevernets arbeidsmåte overfor deg og familien din i denne saken er typisk for hvordan de jobber med familier med din landbakgrunn?	
		Svært typisk	☐ 1
		Litt typisk	☐ 2
		Hverken typisk eller ikke typisk	☐ 3
		Lite typisk	☐ 4
		Ikke typisk	☐ 5
		Vet ikke	☐ 6

Nå vil vi spørre om din slekt og venners erfaring med barnevernet.

23 Har du slekt/venner med din landbakgrunn som har eller har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn?		24 Hvilke tiltak ble iverksatt i saken(e) til slekt/venner? Sett kryss for alle tiltak du kjenner til	
Ja	☐ 1	Råd og veiledning	☐ 01,
Nei	☐ 2	Økonomisk hjelp	☐ 02,
Vet ikke	☐ 3	Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter	☐ 03,
		Avlastningshjem/besøkshjem	☐ 04,
		Støttekontakt	☐ 05,
		Barnevernsinstitusjon	☐ 06,
		Fosterhjem/beredskapshjem	☐ 07,
		Annet botiltak i regi av barnevernet	☐ 08,
		Ingen/saken ble henlagt	☐ 09,
		Vet ikke	☐ 10,
Annet, skriv inn:			

25		Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om hvordan slekten din / vennene dine opplevde kontakten med barnevernet?						
Sett ett kryss i hver linje		Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
		1	2	3	4	5	6	
Foreldrene fikk forståelig informasjon om bakgrunnen for kontakten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Foreldrene opplevde at barnevernet lyttet til hva de hadde å si	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Foreldrene opplevde at barnevernet forsto hva de sa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Foreldrene følte seg maktesløse overfor barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Foreldrene opplevde barnevernet sine tiltak som urimelige og unødvendige	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5

26		
Tror du at barnevernets arbeidsmåte overfor slekten din/vennene dine i denne saken er typisk for hvordan de jobber med familier med din landbakgrunn?		
Svært typisk	☐	1
Litt typisk	☐	2
Hverken typisk eller ikke typisk	☐	3
Lite typisk	☐	4
Ikke typisk	☐	5
Vet ikke	☐	6

Nå vil vi spørre deg om andre i ditt lokalmiljø sine erfaringer med barnevernet, uavhengig av deres landbakgrunn.

27		
Har du hørt historier om andre familier i ditt lokalmiljø som har hatt kontakt med barnevernet?		
Ja	☐	1
Nei	☐	2

28		
Hvilke av disse tiltakene er du kjent med at barnevernet iverksatte i disse familiene?		
Sett kryss for alle tiltak du kjenner til		
Råd og veiledning	☐	01.
Økonomisk hjelp	☐	02.
Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter	☐	03.
Avlastningshjem/besøks hjem	☐	04.
Støttekontakt	☐	05.
Barnevernsinstitusjon	☐	06.
Fosterhjem/beredskapshjem	☐	07.
Annet botiltak i regi av barnevernet	☐	08.
Ingen/saken ble henlagt	☐	09.
Vet ikke	☐	10.
Annet, skriv inn:		
.....		
.....		

29 Tenk på historiene du kjenner til om andre familier i ditt lokalmiljø hvor barnevernet har vært involvert. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?							
Sett ett kryss i hver linje							
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
	1	2	3	4	5	6	
Barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for barnet /barna	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for familien	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2

De neste spørsmålene handler om din egen oppfatning av barnevernet.

30 Hvor enig eller uenig er du i at barnevernet.....							
Sett ett kryss i hver linje							
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
	1	2	3	4	5	6	
• gjør mye bra arbeid for barn som har behov for det	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
• respekterer foreldre med min landbakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
• vektlegger foreldrenes synspunkter og vurderinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
• snakker med og lytter til foreldre med min landbakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
• fremstår som åpne og ærlige	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
• gir meg hjelp om/når jeg trenger det ..	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
• informerer familier om hvorfor de tar kontakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
• snakker med og lytter til barnet / barna det gjelder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
• har forståelse for livssituasjonen til folk med min landbakgrunn i Norge	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
• kjenner til verdiene til personer med min landbakgrunn, og hvordan barna blir oppdratt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
• har god kunnskap om hvordan folk med min landbakgrunn oppfører seg og prater sammen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	11
• er interessert i å lære om min landbakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	12
• har iverksatt tiltak i familier med min landbakgrunn på feil grunnlag, fordi de mangler kunnskap om landbakgrunnen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	13

31 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?							
Sett ett kryss i hver linje							
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
	1	2	3	4	5	6	
Foreldrene får bestemme for lite når barnevernet planlegger tiltak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Klager på barnevernet sine arbeidsmåter og tiltak blir tatt på alvor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Jeg ville ikke kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet / barna mine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Barnevernet bruker tolk når det er behov for det	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Ved møter er det positivt at barnevernet kommer på hjemmebesøk til familien	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
32 Hvor stor tillit har du til at barnevernet...							
Sett ett kryss i hver linje							
	Meget stor tillit	Ganske stor tillit	Liten tillit	Ingen tillit	Vet ikke		
	1	2	3	4	5		
• gjør grundige undersøkelser før de tar avgjørelser i saker som gjelder familier med min landbakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐		1
• tar avgjørelser som er til det beste for barnet	☐	☐	☐	☐	☐		2
• følger de lover og regler som gjelder for arbeidet deres	☐	☐	☐	☐	☐		3
• behandler familier med min landbakgrunn og norske familier like godt	☐	☐	☐	☐	☐		4
• tar omsorg for et barn med min landbakgrunn, kun når det er helt nødvendig	☐	☐	☐	☐	☐		5
• gjør grundige vurderinger når de rekrutterer fosterforeldre	☐	☐	☐	☐	☐		6
• hjelper til slik at barn med min landbakgrunn i fosterhjem får beholde sin kultur, religion og språk	☐	☐	☐	☐	☐		7
33 Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene?							
Sett ett kryss i hver linje							
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
	1	2	3	4	5	6	
Barnevernet behandler alle grupper like godt – uavhengig av landbakgrunn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Barnevernet behandler familier med min landbakgrunn urettferdig eller negativt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Barnevernets syn på innvandrere er lite balansert	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3

34		Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene?						
Sett ett kryss i hver linje		Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
		1	2	3	4	5	6	
Jeg opplever ofte at nordmenn har oppført seg urettferdig eller negativt mot folk med min landbakgrunn		☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Jeg føler at nordmenn ignorerer meg eller overser meg på grunn av min landbakgrunn		☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Vanligvis synes nordmenn at folk med min landbakgrunn er bra mennesker		☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
De fleste nordmenn synes at folk med min landbakgrunn ikke får til så mye som dem		☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Vanligvis respekterer nordmenn folk med min landbakgrunn		☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Vanligvis synes nordmenn at folk med min landbakgrunn er mindre verdt enn dem ...		☐	☐	☐	☐	☐	☐	6

35		Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og personer med din landbakgrunn skal fungere best mulig?						
Sett ett kryss i hver linje		Meget viktig	Ganske viktig	Hverken viktig eller uviktig	Mindre viktig	Ikke viktig i det hele tatt	Vet ikke	
		1	2	3	4	5	6	
At barnevernet gir informasjon om foreldrenes rettigheter i møte med barnevernet		☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
At barnevernet gir informasjon om barns rettigheter i Norge		☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
At barnevernet tilbyr informasjon om barns utvikling og behov		☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
At barnevernet har ansatte med din landbakgrunn		☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
At barnevernet benytter rådgivere med din landbakgrunn i vanskelige saker		☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
At innvandrersorganisasjoner / religiøse organisasjoner informerer om barnevernet i Norge		☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
At innvandrersorganisasjoner gir barnevernet informasjon om sine verdier og familieliv		☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
At barnet får ivareta sin kultur når barnevernet bestemmer tiltak		☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
At fosterforeldre har samme religion som barna de tar imot		☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
At fosterforeldre kommer fra samme land som barn de tar imot		☐	☐	☐	☐	☐	☐	10

Til slutt har vi noen spørsmål om deg.

36 Er du født i Norge? Ja (⇒ 40) ☐ 1 Nei ☐ 2																																				
37 Hvilket land er du født i? Polen ☐ 1 Bosnia-Hercegovina ☐ 2 Pakistan ☐ 3 Irak ☐ 4 Somalia ☐ 5 Vietnam ☐ 6 Annet land ☐ 7																																				
38 Hvor gammel var du da du kom til Norge? Skriv inn alder:																																				
39 Hva var den viktigste grunnen til at du kom til Norge? Kryss av for hovedgrunn Arbeid ☐ 1 Familie ☐ 2 Flukt ☐ 3 Utdanning ☐ 4 Annet ☐ 5																																				
40 Er foreldrene dine født i Norge? Sett ett kryss i hver linje <table border="0"> <tr> <td></td> <td>Ja</td> <td>Nei</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Mor</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Far</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>			Ja	Nei		1	2	Mor	☐	☐	Far	☐	☐																							
	Ja	Nei																																		
	1	2																																		
Mor	☐	☐																																		
Far	☐	☐																																		
41 Dersom din mor ikke er født i Norge, hvilket land er hun født i? Polen ☐ 1 Bosnia-Hercegovina ☐ 2 Pakistan ☐ 3 Irak ☐ 4 Somalia ☐ 5 Vietnam ☐ 6 Annet land ☐ 7																																				
42 Dersom din far ikke er født i Norge, hvilket land er han født i? Polen ☐ 1 Bosnia-Hercegovina ☐ 2 Pakistan ☐ 3 Irak ☐ 4 Somalia ☐ 5 Vietnam ☐ 6 Annet land ☐ 7																																				
43 Er besteforeldrene dine født i Norge? Sett ett kryss i hver linje <table border="0"> <tr> <td></td> <td>Ja</td> <td>Nei</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Farmor</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Farfar</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Mormor</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>Morfar</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>			Ja	Nei		1	2	Farmor	☐	☐	Farfar	☐	☐	Mormor	☐	☐	Morfar	☐	☐																	
	Ja	Nei																																		
	1	2																																		
Farmor	☐	☐																																		
Farfar	☐	☐																																		
Mormor	☐	☐																																		
Morfar	☐	☐																																		
44 Hva er den høyeste utdannelsen du har fullført? Ikke fullført noen utdanning ☐ 1 Grunnskole ☐ 2 Videregående skole ☐ 3 Høyskole/universitet, kort (tilsvarende bachelorgrad) ☐ 4 Høyskole/universitet, lang (tilsvarende mastergrad eller høyere) ☐ 5 Annet ☐ 6																																				
45 Hva er din hovedaktivitet? Sett ett kryss <table border="0"> <tr> <td>Fulltidsarbeid</td> <td>☐ 01</td> </tr> <tr> <td>Deltidsarbeid</td> <td>☐ 02</td> </tr> <tr> <td>Husmor/hjemmeverende</td> <td>☐ 03</td> </tr> <tr> <td>Permisjon</td> <td>☐ 04</td> </tr> <tr> <td>Elev/student/lærling</td> <td>☐ 05</td> </tr> <tr> <td>Arbeidsledig</td> <td>☐ 06</td> </tr> <tr> <td>Trygdet</td> <td>☐ 07</td> </tr> <tr> <td>Alderspensionist</td> <td>☐ 08</td> </tr> <tr> <td>Norskurs/introduksjonsordning</td> <td>☐ 09</td> </tr> <tr> <td>Annet</td> <td>☐ 10</td> </tr> </table>		Fulltidsarbeid	☐ 01	Deltidsarbeid	☐ 02	Husmor/hjemmeverende	☐ 03	Permisjon	☐ 04	Elev/student/lærling	☐ 05	Arbeidsledig	☐ 06	Trygdet	☐ 07	Alderspensionist	☐ 08	Norskurs/introduksjonsordning	☐ 09	Annet	☐ 10															
Fulltidsarbeid	☐ 01																																			
Deltidsarbeid	☐ 02																																			
Husmor/hjemmeverende	☐ 03																																			
Permisjon	☐ 04																																			
Elev/student/lærling	☐ 05																																			
Arbeidsledig	☐ 06																																			
Trygdet	☐ 07																																			
Alderspensionist	☐ 08																																			
Norskurs/introduksjonsordning	☐ 09																																			
Annet	☐ 10																																			
46 Har du barn? Ja ☐ 1 Nei (⇒ 48) ☐ 2																																				
47 Hvor mange barn du har per aldersgruppe: <table border="0"> <tr> <td></td> <td>1 barn</td> <td>2 barn</td> <td>3 barn</td> <td>4 eller flere</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>0-6 år</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>7-12 år</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>13-18 år</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>19-23 år</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>24 år eller eldre</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>			1 barn	2 barn	3 barn	4 eller flere		1	2	3	4	0-6 år	☐	☐	☐	☐	7-12 år	☐	☐	☐	☐	13-18 år	☐	☐	☐	☐	19-23 år	☐	☐	☐	☐	24 år eller eldre	☐	☐	☐	☐
	1 barn	2 barn	3 barn	4 eller flere																																
	1	2	3	4																																
0-6 år	☐	☐	☐	☐																																
7-12 år	☐	☐	☐	☐																																
13-18 år	☐	☐	☐	☐																																
19-23 år	☐	☐	☐	☐																																
24 år eller eldre	☐	☐	☐	☐																																

48	Hvis du har noen andre tanker eller meninger om barnevernets arbeidsmåter overfor familier med din landbakgrunn som du ønsker å nevne, kan du skrive det her: Annet, notér _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
----	--

Tusen takk for hjelpen!

Spørreskjema til sammenligningsutvalget

Under følger norsk versjon av skjema til sammenligningsutvalget.

	Prosjekt	1603480301
	Skjemanummer	

1 Er du...? Mann ☐ 1 Kvinne ☐ 2 2 Hvor gammel er du? Skriv inn antall år:	3 Hva er din sivilstatus? Ugift ☐ 1 Gift ☐ 2 Samboer ☐ 3 Enke/enkemann ☐ 4 Skilt/separert ☐ 5 Ønsker ikke å svare ☐ 6 Vet ikke ☐ 7																																																
4 Hvor ofte deltar du i aktiviteter gjennom organisasjoner/institusjoner? Dette kan være politiske, religiøse, kulturelle, sosiale eller sportslige aktiviteter Aldri (⇒ 6) ☐ 1 Sjelden ☐ 2 Noen ganger i året ☐ 3 Omtrent en gang i måneden ☐ 4 Flere ganger per måned ☐ 5 Minst en gang i uka ☐ 6	5 Hva slags aktiviteter? Du kan sette flere kryss Politiske ☐ 01, Religiøse ☐ 02, Kulturelle ☐ 03, Sosiale ☐ 04, Idrett ☐ 05, (Annet noter):																																																
6 I det store og det hele, hvor stor tillit har du til følgende institusjoner: Sett ett kryss i hver linje <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">Meget stor tillit</th> <th style="text-align: center;">Ganske stor tillit</th> <th style="text-align: center;">Liten tillit</th> <th style="text-align: center;">Ingen tillit</th> <th style="text-align: center;">Vet ikke</th> </tr> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">1</th> <th style="text-align: center;">2</th> <th style="text-align: center;">3</th> <th style="text-align: center;">4</th> <th style="text-align: center;">5</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>• Politiet</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>• Skolen/Barnehagene</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>• Helsevesenet</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>• Tolketjenesten</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>• NAV</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> <tr> <td>• Barnevernet</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> </tr> </tbody> </table>			Meget stor tillit	Ganske stor tillit	Liten tillit	Ingen tillit	Vet ikke		1	2	3	4	5	• Politiet	☐	☐	☐	☐	☐	• Skolen/Barnehagene	☐	☐	☐	☐	☐	• Helsevesenet	☐	☐	☐	☐	☐	• Tolketjenesten	☐	☐	☐	☐	☐	• NAV	☐	☐	☐	☐	☐	• Barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
	Meget stor tillit	Ganske stor tillit	Liten tillit	Ingen tillit	Vet ikke																																												
	1	2	3	4	5																																												
• Politiet	☐	☐	☐	☐	☐																																												
• Skolen/Barnehagene	☐	☐	☐	☐	☐																																												
• Helsevesenet	☐	☐	☐	☐	☐																																												
• Tolketjenesten	☐	☐	☐	☐	☐																																												
• NAV	☐	☐	☐	☐	☐																																												
• Barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐																																												
Nå vil vi spørre deg om din kjennskap til barnevernet.																																																	
7 Hvor godt vil du si at du kjenner til hva barnevernet gjør og hvordan de jobber? Meget godt ☐ 1 Ganske godt ☐ 2 Lite godt ☐ 3 Ikke i det hele tatt ☐ 4 Kan ikke svare ☐ 5 8 Dersom du var bekymret for et barn, ville du tatt kontakt med barnevernet? Ja ☐ 1 Nei ☐ 2 Vet ikke ☐ 3	9 Har du selv eller partneren din noen gang tatt kontakt med barnevernet fordi du/dere var bekymret for et barn? Ja ☐ 1 Nei ☐ 2 Vet ikke ☐ 3 10 Hvor sannsynlig er det at du ville søkt hjelp hos barnevernet på grunn av egne barn dersom det var nødvendig? Meget sannsynlig ☐ 1 Ganske sannsynlig ☐ 2 Lite sannsynlig ☐ 3 Ikke sannsynlig i det hele tatt ☐ 4 Vet ikke ☐ 5																																																

Nå ønsker vi å spørre deg om erfaring med barnevernet. Først spør vi om din egen erfaring med barnevernet.																																																																																																													
11	Har du eller partneren din <u>søkt hjelp</u> hos barnevernet på grunn av egne barn? Nei ☐ 1 Ja ☐ 2 Har ikke barn ☐ 3																																																																																																												
12	Har du eller partneren din <u>blitt kontaktet</u> av barnevernet på grunn av egne barn? Du kan sette flere kryss Nei, ikke blitt kontaktet ☐ 01, Nei, har ikke barn ☐ 02, Ja, barnevernet tok kontakt via brev ☐ 03, Ja, barnevernet ringte meg / oss for å stille spørsmål om familiesituasjonen ☐ 04, Ja, barnevernet ringte meg / oss og informerte at de ville komme på hjemmebesøk ☐ 05, Ja, barnevernet ringte og ba meg / oss komme til et møte på kontoret deres ☐ 06, Ja, representanter for barnevernet kom hjem til meg / oss uten å ringe først ☐ 07, Ja, representanter for barnevernet og politiet kom hjem til meg / oss uten å ringe først ☐ 08, Annet, skriv inn:																																																																																																												
Dersom du har svart "Ja" på spørsmål 11 og/eller 12 kan du gå til spørsmål 13. Dersom du har svart "Nei" på både spørsmål 11 og 12 kan du gå til spørsmål 17.																																																																																																													
13	Tenk på ditt første møte med barnevernet. Hvor enig eller uenig er du i følgende utsagn: Sett ett kryss i hver linje <table style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">Helt enig</th> <th style="text-align: center;">Delvis enig</th> <th style="text-align: center;">Hverken enig eller uenig</th> <th style="text-align: center;">Delvis uenig</th> <th style="text-align: center;">Helt uenig</th> <th style="text-align: center;">Vet ikke</th> <th style="text-align: center;">Ikke aktuelt</th> <th></th> </tr> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">1</th> <th style="text-align: center;">2</th> <th style="text-align: center;">3</th> <th style="text-align: center;">4</th> <th style="text-align: center;">5</th> <th style="text-align: center;">6</th> <th style="text-align: center;">7</th> <th></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>• Barnevernet lyttet til hva jeg / vi hadde å si</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">1</td> </tr> <tr> <td>• Barnevernet forsto hva jeg / vi mente med det jeg / vi sa</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> <tr> <td>• Barnevernet snakket med og lyttet til barnet/barna i tilstrekkelig grad</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>• Jeg følte meg ivaretatt av barnevernet</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">4</td> </tr> <tr> <td>• Jeg / vi var redde for hva barnevernet ville gjøre med barnet / barna</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> <tr> <td>• Jeg følte meg maktesløs overfor barnevernet</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">6</td> </tr> <tr> <td>• Barnevernet foreslo og diskuterte ulike tiltak med meg / oss</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">7</td> </tr> <tr> <td>• Jeg/vi fikk god informasjon om hvordan barnevernet ville jobbe med saken videre</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>• Jeg forstod hvorfor barnevernet ville jobbe slik</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">9</td> </tr> <tr> <td>• Min saksbehandler hadde lang erfaring i jobben</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: center;">☐</td> <td style="text-align: right;">10</td> </tr> </tbody> </table>		Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt			1	2	3	4	5	6	7		• Barnevernet lyttet til hva jeg / vi hadde å si	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1	• Barnevernet forsto hva jeg / vi mente med det jeg / vi sa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2	• Barnevernet snakket med og lyttet til barnet/barna i tilstrekkelig grad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3	• Jeg følte meg ivaretatt av barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4	• Jeg / vi var redde for hva barnevernet ville gjøre med barnet / barna	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5	• Jeg følte meg maktesløs overfor barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6	• Barnevernet foreslo og diskuterte ulike tiltak med meg / oss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7	• Jeg/vi fikk god informasjon om hvordan barnevernet ville jobbe med saken videre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8	• Jeg forstod hvorfor barnevernet ville jobbe slik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9	• Min saksbehandler hadde lang erfaring i jobben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Ikke aktuelt																																																																																																						
	1	2	3	4	5	6	7																																																																																																						
• Barnevernet lyttet til hva jeg / vi hadde å si	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1																																																																																																					
• Barnevernet forsto hva jeg / vi mente med det jeg / vi sa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2																																																																																																					
• Barnevernet snakket med og lyttet til barnet/barna i tilstrekkelig grad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3																																																																																																					
• Jeg følte meg ivaretatt av barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4																																																																																																					
• Jeg / vi var redde for hva barnevernet ville gjøre med barnet / barna	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5																																																																																																					
• Jeg følte meg maktesløs overfor barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6																																																																																																					
• Barnevernet foreslo og diskuterte ulike tiltak med meg / oss	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7																																																																																																					
• Jeg/vi fikk god informasjon om hvordan barnevernet ville jobbe med saken videre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8																																																																																																					
• Jeg forstod hvorfor barnevernet ville jobbe slik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9																																																																																																					
• Min saksbehandler hadde lang erfaring i jobben	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10																																																																																																					

14 Hvilke tiltak iverksatte barnevernet etter det første møtet?
Kryss av på alle tiltakene som ble iverksatt

Råd og veiledning ☐ 01,
 Økonomisk hjelp ☐ 02,
 Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter ☐ 03,
 Avlastningshjem/besøkshjem ☐ 04,
 Støttekontakt ☐ 05,
 Barnevernsinstitusjon ☐ 06,
 Fosterhjem/beredskapshjem ☐ 07,
 Annet botiltak i regi av barnevernet ☐ 08,
 Ingen/saken ble henlagt ☐ 09,
 Vet ikke ☐ 10,

Annet, skriv inn: _____

15 Hvor fornøyd er du med det arbeidet barnevernet gjorde for familien i denne saken?

Meget fornøyd ☐ 1
 Ganske fornøyd ☐ 2
 Litt misfornøyd ☐ 3
 Meget misfornøyd ☐ 4
 Vet ikke ☐ 5

16 Tror du at barnevernets arbeidsmåte overfor deg og familien din i denne saken er typisk for hvordan barnevernet jobber?

Svært typisk ☐ 1
 Litt typisk ☐ 2
 Hverken typisk eller ikke typisk ☐ 3
 Lite typisk ☐ 4
 Ikke typisk ☐ 5
 Vet ikke ☐ 6

Nå vil vi spørre om din slekt og venners erfaring med barnevernet.

17 Har du slekt/venner som har eller har hatt kontakt med barnevernet på grunn av egne barn?

Ja ☐ 1
 Nei (⇒ 21) ☐ 2
 Vet ikke (⇒ 21) ☐ 3

18 Hvilke tiltak ble iverksatt i saken(e) til slekt/venner?
Sett kryss for alle tiltak du kjenner til

Råd og veiledning ☐ 01,
 Økonomisk hjelp ☐ 02,
 Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter ☐ 03,
 Avlastningshjem/besøkshjem ☐ 04,
 Støttekontakt ☐ 05,
 Barnevernsinstitusjon ☐ 06,
 Fosterhjem/beredskapshjem ☐ 07,
 Annet botiltak i regi av barnevernet ☐ 08,
 Ingen/saken ble henlagt ☐ 09,
 Vet ikke ☐ 10,

Annet, skriv inn: _____

19 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om hvordan slekten din / vennene dine opplevde kontakten med barnevernet?
Sett ett kryss i hver linje

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
• Foreldrene fikk forståelig informasjon om bakgrunnen for kontakten	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	1
• Foreldrene opplevde at barnevernet lyttet til hva de hadde å si	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
• Foreldrene opplevde at barnevernet forsto hva de sa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
• Foreldrene følte seg makteløse overfor barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
• Foreldrene opplevde barnevernet sine tiltak som urimelige og unødvendige	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5

20 Tror du at barnevernets arbeidsmåte overfor slekten din/vennene dine i denne saken er typisk for hvordan barnevernet jobber?

Svært typisk ☐ 1
 Litt typisk ☐ 2
 Hverken typisk eller ikke typisk ☐ 3
 Lite typisk ☐ 4
 Ikke typisk ☐ 5
 Vet ikke ☐ 6

Nå vil vi spørre deg om andre i ditt lokalmiljø sine erfaringer med barnevernet.

21 Har du hørt historier om andre familier i ditt lokalmiljø som har hatt kontakt med barnevernet?

Ja
Nei (⇒ 24)

☐ 1
☐ 2

22 Hvilke av disse tiltakene er du kjent med at barnevernet iverksatte i disse familiene?

Sett kryss for alle tiltak du kjenner til

- Råd og veiledning ☐ 01,
Økonomisk hjelp ☐ 02,
Barnehage, SFO, fritidsaktiviteter ☐ 03,
Avlastningshjem/besøks hjem ☐ 04,
Støttekontakt ☐ 05,
Barnevernsinstitusjon ☐ 06,
Fosterhjem/beredskapshjem ☐ 07,
Annet botiltak i regi av barnevernet ☐ 08,
Ingen/saken ble henlagt ☐ 09,
Vet ikke ☐ 10,

Annet, skriv inn: _____

23 Tenk på historiene du kjenner til om andre familier i ditt lokalmiljø hvor barnevernet har vært involvert. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Sett ett kryss i hver linje

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
• Barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for barnet/barna	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	1
• Barnevernet tok avgjørelser som var til det beste for familien	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2

De neste spørsmålene handler om din egen oppfatning av barnevernet.

24 Hvor enig eller uenig er du i at barnevernet.....

Sett ett kryss i hver linje

	Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
• gjør mye bra arbeid for barn som har behov for det	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	1
• respekterer foreldre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
• vektlegger foreldrenes synspunkter og vurderinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
• snakker med og lytter til foreldre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
• fremstår som åpne og ærlige	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
• gir meg hjelp om/når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
• informerer familier om hvorfor de tar kontakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
• snakker med og lytter til barnet / barna det gjelder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	8
• har forståelse for livssituasjonen til familier fra ulike kulturer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	9
• kjenner til verdiene til familier fra ulike kulturer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	10
• har kjennskap til hvordan barn blir oppdratt i ulike kulturer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	11
• har iverksatt tiltak i familier med innvandrerbakgrunn på feil grunnlag, fordi de mangler kunnskap om ulike kulturer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	12

25		Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?						
Sett ett kryss i hver linje		Helt enig	Delvis enig	Hverken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	
• Foreldrene får bestemme for lite når barnevernet planlegger tiltak	1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
• Klager på barnevernet sine arbeidsmåter og tiltak blir tatt på alvor	2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
• Jeg ville ikke kontaktet barnevernet av frykt for hva de ville gjøre med barnet / barna mine	3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
• Ved møter er det positivt at barnevernet kommer på hjemmebesøk til familien	4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
• Barnevernet behandler alle barn og familier like godt	5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5

26		Hvor stor tillit har du til at barnevernet...					
Sett ett kryss i hver linje		Meget stor tillit	Ganske stor tillit	Liten tillit	Ingen tillit	Vet ikke	
• gjør grundige undersøkelser før de tar avgjørelser i saker	1	☐	☐	☐	☐	☐	1
• tar avgjørelser som er til det beste for barnet	2	☐	☐	☐	☐	☐	2
• følger de lover og regler som gjelder for arbeidet deres	3	☐	☐	☐	☐	☐	3
• behandler alle familier like godt	4	☐	☐	☐	☐	☐	4
• tar omsorg for et barn kun når det er helt nødvendig	5	☐	☐	☐	☐	☐	5
• gjør grundige vurderinger når de rekrutterer fosterforeldre	6	☐	☐	☐	☐	☐	6

27		Hvor viktig er hvert av følgende tiltak for at samarbeidet mellom barnevernet og familier skal fungere best mulig?						
Sett ett kryss i hver linje		Meget viktig	Ganske viktig	Hverken viktig eller uviktig	Mindre viktig	Ikke viktig i det hele tatt	Vet ikke	
• At barnevernet gir informasjon om foreldrenes rettigheter i møte med barnevernet	1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
• At barnevernet gir informasjon om barns rettigheter	2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
• At barnevernet tilbyr informasjon om barns utvikling og behov	3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
• At barnevernet har ansatte med ulike landbakgrunner	4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
• At barna får ivarettatt sin kultur når barnevernet bestemmer tiltak	5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
• At fosterforeldre har samme religion som barna de tar imot	6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
• At fosterforeldre kommer fra samme land som barn de tar imot	7	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7

Til slutt har vi noen spørsmål om deg.

28 Er du født i Norge?

Ja (⇒ 30) ☐ 1

Nei ☐ 2

29 Hvilket land er du født i?

Skriv inn:

30 Hva er den høyeste utdannelsen du har fullført?

Ikke fullført noen utdanning ☐ 1

Grunnskole ☐ 2

Videregående skole ☐ 3

Høyskole/universitet, kort (tilsvarende bachelorgrad) ☐ 4

Høyskole/universitet, lang (tilsvarende mastergrad eller høyere) ☐ 5

Annet ☐ 6

31 Hva er din hovedaktivitet?

Sett ett kryss

Fulltidsarbeid ☐ 01

Deltidsarbeid ☐ 02

Husmor/hjemmeværende ☐ 03

Permisjon ☐ 04

Elev/student/lærling ☐ 05

Arbeidsledig ☐ 06

Trygdet ☐ 07

Alderspensjonist ☐ 08

Norskurs/introduksjonsordning ☐ 09

Annet ☐ 10

32 Har du barn?

Ja ☐ 1

Nei (⇒ 34) ☐ 2

33 Hvor mange barn har du per aldersgruppe:

	1 barn	2 barn	3 barn	4 eller flere	
0-6 år	☐	☐	☐	☐	1
7-12 år	☐	☐	☐	☐	2
13-18 år	☐	☐	☐	☐	3
19-23 år	☐	☐	☐	☐	4
24 år eller eldre	☐	☐	☐	☐	5

34 Hvis du har noen andre tanker eller meninger om barnevernets arbeidsmåter du ønsker å nevne, kan du skrive det her:

Annet, notér

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tusen takk for hjelpen!

Vedlegg 4. Intervjuguide ved pilotering

Pilotering av spørreskjema

Innvandrerers tillit til barnevernet

1. Rammesetting - Om intervjuet

- Presentere intervjuer og evt. observatør
- Presentere undersøkelsen
Kartlegging av innvandreres tillit til barnevernet, målgrupper/språk, metode mv. Landbakgrunn er valgt ut tilfeldig. Du hjelper oss med å lage et mer brukervennlig spørreskjema.
- Forklare rammene for intervjuet / orientere om IOs oppgave
Vi vil at du fyller ut skjemaet under intervjuet. Vi vil at du tenker mest mulig høyt om hvordan du oppfatter spørsmålet og hvordan du tenker når du gir et svar. Vi kommer til å minne deg på å tenke mest mulig høyt underveis.
Du kan ha tilbakemeldinger på alt ved skjemaet, som språket/ordene som er brukt, instruksjonene om å hoppe over spørsmål, rekkefølge, svaralternativer og skalaer, og layout. Det er bare positivt dersom du synes noe er uklart eller vanskelig, for da har vi mulighet til å forbedre dette i det endelige spørreskjemaet.
Du skal svare på spørsmålene som deg selv. Det kan være at det er spørsmål i skjemaet du ikke skal besvare hvis du ikke har erfaring med at noen du kjenner har hatt kontakt med barnevernet.
Vi tar notater underveis og vil avbryte deg minst mulig mens du fyller ut. Etter gjennomgangen kan vi oppsummere hva du synes bør endres i skjemaet.

2. Oppvarming

Hensikten er å få IOs inntrykk av skjemaet uten at vi påvirker gjennom våre detaljerte spørsmål. Vi trenger ikke stille utdypende spørsmål/probe i denne delen, men kommer tilbake til detaljer i neste del.

- Har du bidratt med å teste spørreskjemaer før?
- Hvordan synes du det høres ut med fremgangsmåten vi beskriver?
- Har du noen spørsmål før vi starter?

3. Fokusering

IO besvarer skjema uten avbrytelser. Intervjuer noterer ting underveis, og stiller utdypende spørsmål etter at IO har svart på hele skjemaet.

4. Tilbakeblikk

Gå gjennom punkter intervjuer har notert seg underveis.

- Hva er det viktigste vi bør endre/gjøre noe med i skjemaet?
- Hvordan opplevde du lengden/omfanget på skjemaet?
- Tenk på at skjemaet skal besvares av personer som har ulik grad av språkkunnskaper, utdanning, botid i Norge, familiesituasjon mv. Er det ting vi bør endre som gjør det enklere for dem å svare?
- Evt. Spørsmål om opplevelse av «oss og dem».
- Evt. Hva kan bidra til at flere ønsker å svare (svarprosent)?
- Evt. Hva bør vi tenke på i følgebrevet?
- Annet